

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Bc. Jan Jelínek

Migrace v Evropě 21. století a její důsledky

Olomouc 2019

vedoucí práce: PhDr. Petr Zima, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracoval samostatně pod odborným vedením PhDr. Petra Zimy, Ph.D. a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Olomouci dne

.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval mému vedoucímu práce PhDr. Petru Zimovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytl při psaní této diplomové práce.

Obsah

Úvod	5
1. Teoretické a metodologické aspekty práce	7
2. Migrace a její charakteristika	8
2.1 Definice migrace	8
2.2 Typologie migrace	8
2.3 Pojmosloví migrace	10
2.3.1 Kategorizace migrantů	11
2.3.2 Mezinárodní organizace, instituce a agentury	12
2.3.3 Evropské záchranné a podpůrné programy	14
3. Současný stav a problémy evropské migrace	29
4. Přístup vybraných evropských zemí k migraci	35
4.1 Členské země EU	38
4.1.1 Francie	40
4.1.2 Itálie	48
4.1.3 Německo	56
4.1.4 Rakousko	65
4.1.5 Země visegrádské čtyřky	72
4.2 Evropské země mimo EU	79
4.2.1 Velká Británie	79
5. Pedagogická aplikace migrace v rámci vzdělávání žáků	91
Závěr	94
Seznam použitých zkratk	96
Seznam tabulek	98
Seznam obrázků	99
Prameny a literatura	100
Elektronické zdroje	103
Seznam příloh	112

Úvod

Od vyvrcholení migrační krize uplynuly čtyři roky, od propuknutí tzv. Arabského jara již osm let. Situace se však za tu dobu mnohokrát změnila. Zároveň se ve dvou předchozích letech konaly v mnoha klíčových zemích volby, a to na několika úrovních. Nejprve se v roce 2017 uskutečnily prezidentské volby ve Francii, parlamentní volby ve Velké Británii a volby do spolkového sněmu v Německu. V roce 2018 pak proběhly parlamentní volby v Itálii a Maďarsku a v říjnu téhož roku i regionální volby v Polsku. Bylo zajímavé pozorovat polarizaci politických stran a hnutí, štěpení společnosti na dva nesmiřitelné tábory. Jeden euroskeptický a antiimigrační, typický zejména pro střední a východní Evropu. Druhý federalistický pod taktovkou francouzského prezidenta Emmanuela Macrona. Za zlomový moment bych však, s ohledem na uplynulý rok, označil hned dvě události. První by představovaly již zmiňované volby do italského parlamentu, které otevřely cestu k dosud mediálně tabuizovaným tématům. Druhý pak summit zemí EU v Bruselu, který v polovině roku definitivně „odmítl“ relokaci migrantů na základě systému tzv. povinných kvót. Oba momenty přinesly zásadní zlom v mnoha klíčových otázkách, které si Evropa kladla již od samého počátku krize.

Vítězství Vladimíra Putina v prezidentských volbách a ničím neutichající populistická rétorika prezidenta Spojených států amerických Donalda Trumpa vzedmuly řadu nepokojů a obav ve světě i v Evropě. Na pozadí těchto dvou světových velmocí zaznamenala výrazný vzestup Čína, jakožto světová supervelmoc číslo jedna pro 21. století. Všechny tyto události sledovala Evropa zpozzdálí, reagovala na ně v mnohých případech vlažně až apaticky. Důvod byl zřejmý, v uplynulých několika letech musela řešit řadu svých vlastních problémů.

Doba konsenzuální politiky hlavního proudu pomalu končí. Jestliže bychom však nabyli dojmu, že se Evropě přeci jen podaří tzv. migrační krizi vyřešit, byli bychom na omylu. Demografická data jsou v tomto směru neúprosná. Jako příklad můžeme uvést Francii, kde je situace zdaleka nejhorší. Podle veškerých dostupných statistik se má z Francouzů do roku 2045 až 2050 stát národnostní menšina. Další příklad hovořící za vše – Německo. V zemi se během posledních pěti let narodilo 38 % dětí cizincům, většinou muslimům, a toto číslo se dá víceméně použít pro celou západní Evropu. Islamizace Západu, antisemitismus ve Francii, humanitární schizofrenie Německa, to vše je otravným svědectvím lidské hlouposti a ješitnosti. O snaze Velké Británie odejít z Evropské unie a stát se tak opětovným pozorovatelem a nepřímým účastníkem událostí starého kontinentu ani nemluvě. „Veškeré naděje“ pro budoucnost západní civilizace tak leží na bedrech střední Evropy. O to více pak bude zajímavé sledovat události v roce 2019. První událostí bude odchod Velké Británie

z Evropské unie, ke kterému, jak prognózy ukazují, by nakonec nemuselo dojít. Druhou pak volby do Evropského parlamentu konané v květnu, kde se očekává všeobecné posílení populistických stran a hnutí. Jeden z dosavadních posledních kroků Francie a Německa, tedy podepsání paktu o hlubší spolupráci a integraci v Cáchách, však nasvědčuje tomu, že dvěma hlavním tahounům a lídrům unie dochází trpělivost a také čas. Možná se přeci jen dočkáme tzv. „vícerychlostní unie“. Otázkou zůstává, na které straně „barikády“ budeme my. Uvidíme tedy, jak se celá situace bude nadále vyvíjet.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. V prvních dvou částech práce bude hlavními cíli přiblížit základní definici a typologii migrace, seznámit čtenáře s obecnými pojmy, které s migrací úzce souvisejí, uvést výčet organizací a institucí, které se zabývají problematikou imigrace, poskytováním azylu a ochrany vnějších hranic unie. V neposlední řadě popsat záchranné a podpůrné programy, mezi něž se řadí i námořní a suchozemské operace, pomocí kterých tyto organizace kooperují v rámci záchrany a následné relokače uprchlíků. Ve třetí kapitole se práce bude zabývat aktuálním stavem migrace a její proměnou v průběhu času. Jelikož se jedná o rozsáhlé a komplikované téma, které by jedna diplomová práce nebyla schopná pojmout, zaměřím se pouze na poslední dva roky – 2017 a 2018. Dále se práce bude zabývat vybranými zeměmi Evropy, nikoli však celým spektrem zemí starého kontinentu, a to z důvodu jejího rozsahu. V poslední, páté kapitole, se práce pokusí nastínit možná řešení výuky a implementace tématu do Rámcových vzdělávacích programů na základních a středních školách. Hlavním cílem diplomové práce bude objasnit vztah mezi nárůstem popularity populistických a krajně pravicových či levicových stran napříč vybranými státy Evropy a migrační krizí. V souvislosti se stanoveným cílem byly určeny hlavní úlohy, a to:

- Objasnit a přiblížit téma migrační krize Evropy.
- Seznámit čtenáře se základní terminologií a pojmy souvisejícími s migrací obecně.
- Poukázat na demografické, vnitropolitické a socioekonomické problémy vybraných zemí Evropy.
- Nastínit možná řešení migrační krize.
- Uvést možné způsoby výuky a implementaci tématu v rámci RVP ZV.

1. Teoretické a metodologické aspekty práce

Diplomová práce bude mít především informativní a deskriptivní charakter. K tomu, aby dosáhla stanovených dílčích cílů, bude jejím primárním úkolem vyhledání optimálních pramenů a zdrojů, a to jak z české, tak i zahraniční literatury. Úvodní dvě kapitoly budou tvořit teoretickou část práce a budou vycházet z primárních a sekundárních knižních či elektronických publikací. Třetí a čtvrtá část práce bude vedena v duchu historicko-komparativního charakteru. Obě kapitoly zavedou čtenáře svým krátkým historickým exkurzem do dobového kontextu a naváží na současnou situaci, která bude nahlížena a popsána z vícero úhlů pohledu, čímž následně vznikne komparace různých názorů na danou skutečnost a situaci. Tyto názory pak budou následně analyzovány, interpretovány a kriticky vyhodnoceny. To vše s ohledem na zadání práce. Závěrečná pátá kapitola, přinese ryze praktickou část, ve které nastíníme možná řešení, jimiž by se rozsáhlé téma migrace dalo implementovat do Rámcových vzdělávacích programů na základních a středních školách. Práce bude rovněž obsahovat závěrečnou rešerši, ve které budou stručně popsána zjištěná data a informace vztahující se k hlavnímu cíli práce.

S ohledem na přehlednost a orientaci v textu bude práce rozdělena do pěti kapitol, z nichž každá bude obsahovat své dílčí části tak, aby postihly dané téma. Závěr bude obsahovat seznam primárních a sekundárních zdrojů, tabulek, obrázků, zkratk a příloh.

2. Migrace a její charakteristika

2.1 Definice migrace

Ze všeho nejdůležitější je si říci, co to vlastně migrace je. Definici tohoto pojmu můžeme nalézt například v *Sociologickém slovníku* Jana Jandourka. Ten ji definuje jako: „*Pohyb osob, skupin nebo větších celků obyvatel v geografickém a sociálním prostoru spojený s přechodnou nebo trvalou změnou místa pobytu.*“¹ Rovněž ji můžeme označit jako „*prostorovou mobilitu.*“² Jiný pohled přináší *Velký sociologický slovník*, který charakterizuje migraci jako: „*označení pro geografický pohyb jedinců nebo skupin, tj. pro mobilitu lidí v užším nebo širším geografickém prostoru.*“³ Pokud bychom pojem migrace měli vyjádřit vlastními slovy, nejspíše bychom uvedli následující příklad. Migrace je schopnost jednotlivce nebo větší skupiny lidí přemísťovat se z místa na místo v rámci jednotlivých územních celků takřka po celém světě.

2.2 Typologie migrace

Základní rozdělení je na migraci *vnější* a *vnitřní*.⁴ Vnější migrace je proces, při kterém se jedinec či skupina lidí přemísťuje z jednoho místa na druhé, a to buď dlouhodobě, nebo krátkodobě. Takovouto migraci pak někdy nazýváme *mezinárodní* (externí) migrací, přičemž vždy záleží na okolnostech a důvodech migrace. Vnitřní migrace je přesun jedince či větší skupiny lidí v rámci území jednoho státu definovaného státními hranicemi. Tuto migraci naopak nazýváme *vnitrostátní* (interní) migrací. *Velký sociologický slovník* přináší odlišné dělení, a sice na migraci *interkontinentální* (zámořskou) a *intrakontinentální* (v rámci jednoho zemědělu).⁵

Jako další možné rozdělení migrace můžeme uvést migraci *nucenou* a *dobrovolnou*.⁶ Nucená migrace je stav, při němž jsou lidé ohroženi na svých životech. Ať už hovoříme o válečném konfliktu, nemoci, rasové segregaci či xenofobii. Lidé nemají mnohdy na výběr a

¹JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 159.

²Tamtéž, s. 159.

³PETRUSEK, Miroslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s. 224.

⁴PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2013, s. 13.

⁵PETRUSEK, Miroslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s. 224.

⁶PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2013, s. 13.

svá obydlí musejí opustit a hledat si svůj domov jinde. Naproti tomu dobrovolná migrace je stav, kdy lidé odcházejí na základě svého vlastního svobodného rozhodnutí, mnohdy bez vnějších příčin. Konají tak na základě svého subjektivního pocitu. Nejsou nikým a ničím nuceni opustit svoje příbytky.

Dobrovolnou migraci můžeme dále členit na *pracovní, řetězovou, neimigrační a inovační*.⁷ V případě pracovní migrace lidé odcházejí ze svých domovů s vidinou lepšího živobytí, vyšších mezd a logicky vyšší životní úrovně ve společnosti. Řetězovou migraci můžeme chápat jako snahu o sloučení svých rodin. Typickým příkladem řetězové migrace byla migrační krize, kdy v první vlně do Evropy přicházela převážná část mužské populace a až v pozdějších ta ženská s dětmi. Neimigrační migrace je situace, při níž migrant přichází do země za cílem studií či provádění výzkumu, nikoli za vidinou lepšího socioekonomického postavení a celkově vyšší životní úrovně. Posledně jmenovaná – inovační migrace – okrajově souvisí s migrací pracovní. Jde při ní zejména o lepší postavení ve společnosti. Člověk chce zlepšit (inovovat) svoji pozici. Toho dosáhne zejména díky lépe placené práci a atraktivnější nabídce bydlení.

Z hlediska rozsahu a počtu lidí rozlišujeme migraci *individuální, kolektivní* či *masovou*.⁸ Individuální migrace se týká jednotlivce. O kolektivní migraci hovoříme v případě dvou a více migrujících osob. Za masovou migraci považujeme tu, která svým počtem a rozsahem dosahuje vysokých hodnot převyšujících únosnou mez.

Mezi další časté dělení migrace patří dělení na migraci *krátkodobou, dlouhodobou, přechodnou* a *kyvadlovou*.⁹ Stěžejním prvkem je zde tedy čas. Hlavní rozdíl mezi krátkodobou a dlouhodobou migrací je ten, že krátkodobá bývá odborníky časově vymezena zpravidla po dobu jednoho roku. Cokoli týkající se delšího časového období již spadá do migrace dlouhodobé. Přechodnou migraci můžeme klasifikovat jako migraci, při níž migrant dočasně (po určitou dobu) pracuje v jiné zemi než své domovské. Kyvadlová migrace pak znamená doslovné „pendlování“ mezi domovskou zemí a zemí s pracovním pobytem.

Jednou z dalších typologií migrace, byť neméně důležitou, je dělení na migraci *legální* a *ilegální*.¹⁰ Ve své diplomové práci se budu v převážné míře zabývat legální migrací. Je zde nutné si ovšem připomenout, že i nelegální migrace tvoří nezanedbatelnou složku celkové statistiky migračních toků a je tedy nutné s ní počítat.

⁷PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2013, s. 13.

⁸ Tamtéž, s. 13.

⁹ Tamtéž, s. 13.

¹⁰ Tamtéž, s. 13.

Poslední a v dnešní době nepříliš častou typologií migrace je její rozdělení na *primární* a *sekundární*.¹¹ Přičemž primární migrací je míněno obsazení dosud neobydleného území, sekundární pak přistěhování se na již obsazené území s následnou sociální adaptací. Podle definice OSN se pro statistické účely mezi migrující nepočítají – turisti, obchodníci, studenti, tranzitní cestující, usedlíci v blízkosti hranic, utečenci, bezdomovci a přesídlená populace.¹²

Závěrem této kapitoly bychom mohli dodat, že i nucená migrace může v sobě často skrývat prvky dobrovolné migrace a naopak. Totéž platí u všech ostatních výše uvedených typologií migrace. Hranice jsou vždy velice tenké a záleží na vnějších a vnitřních podmínkách a okolnostech dané migrace. V různých periodikách, odborných člancích či na internetových portálech existuje celá řada typologií a klasifikací pojmu migrace. Osobně jsem primárně použil typologii Milana Paláta z knihy *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii*, doplněnou o typologii ve *Velkém sociologickém slovníku* Jiřího Linharta a Miroslava Petruska.

2.3 Pojmosloví migrace

V první řadě je třeba si uvědomit, co slovo migrant znamená. Hovoříme-li v nejobecnější rovině, pak můžeme konstatovat, že jde o člověka, který se přesunuje příležitostně, instinktivně či plánovitě z jednoho místa na druhé. Podle druhu migrace rozlišujeme hned několik typů člověka přemísťujícího se z jednoho místa na jiné. Lidé odcházejí ze svých domovů z mnoha různých příčin. Z důvodu názornosti a přehlednosti diplomové práce jsem podkapitolu s názvem *Pojmosloví migrace* rozdělil do tří částí. V první se seznámíme se základní klasifikací a kategorizací migrantů. Ve druhé stručně představím mezinárodní organizace, instituce a agentury, které v Evropě působí a jejichž hlavním předmětem zájmu je migrace. V poslední části si podrobněji rozebereme a popíšeme evropské záchranné a podpůrné programy, které Evropská unie vytvořila pro efektivnější řešení příčin a následků migrační krize.

¹¹ PETRUSEK, Miroslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s. 225.

¹² Tamtéž, s. 225.

2.3.1 Kategorizace migrantů

Podle definice Organizace spojených národů (OSN) je za migranta považován každý člověk (vyjma výše uvedeného výčtu), který překročí mezinárodně uznávané hranice a zůstává v jiné zemi déle než jeden rok.¹³ Kategorizací migrantů se zabývá celá řada autorů. Pro účely diplomové práce a její názornost jsem použil členění Milana Paláta z jeho knihy nazvané *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace*. Ten uvádí kategorizaci migrantů následujícím způsobem:

- *Uprchlík* – je osoba, která splňuje definiční znaky uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy.¹⁴ V ČR je osoba, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, označována jako azylant.
- *Imigrant* – cizinec, přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru.
- *Emigrant* – člověk, který se rozhodl opustit svoji domovskou zemi. Důvody mohou být různé, nejčastěji se však jedná o lepší pracovní příležitosti a s tím související vyšší životní úroveň.
- *Nelegální migrant* – cizinec, který vstupuje na území cizí země bez platného oprávnění, nebo bez platného oprávnění v zemi již pobývá. Důvody jeho vstupu na území se mohou lišit.
- *Dočasní pracovní migranti* – osoby, které v zemi žijí (pracují) po určitou dobu, po níž se navracejí zpět do země svého původu.
- *Vysoce kvalifikovaní migranti* – lidé, kteří v zemi působí za účelem práce.
- *Rodinní příslušníci* – osoby, které do země putují za svými rodinnými příbuznými, kteří v zemi již delší dobou žijí.
- *Navrátilci* – osoby, které se po určité době navracejí zpět do země svého původu.

Z výše uvedené kategorizace migrantů zaujímá zvláštní postavení tzv. *vnitřně vysídlená osoba*, což je člověk, který se nachází v podobné situaci jako uprchlík, avšak na rozdíl od něj nehledá ochranu v jiné zemi. Zůstává v zemi původu, aniž by překročil státní

¹³Glossary of statistical terms: Long-term migrants. *OECD* [online]. 2001 [cit. 2018-8-25]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1562>.

¹⁴**Ženevská úmluva** – Úmluva o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951, ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967, publikována pod č. 208/1993 Sb.

hranici sousední země. Z tohoto důvodu ho není možné označit za uprchlíka podle Ženevské úmluvy, neboť se nenachází mimo zemi svého původu.¹⁵

2.3.2 Mezinárodní organizace, instituce a agentury

Od počátků projektu nazvaného Evropská unie až do jeho současnosti prošla Evropa mnoha změnami, překonala řadu krizí a vypořádala se s mnohými nihilistickými názory zpochybňujícími její samotnou existenci a všeobecnou autoritu. Dnes můžeme s klidným svědomím říci, že Evropská unie stále existuje, byť s jistými komplikacemi a nejistou budoucností. Z pohledu migrace se jako největší problém ukázala nejednotnost unijních zemí v otázce řešení společné obrany vnějších hranic. Země na okraji eurozóny svalovaly vinu na vnitro-unijní státy a naopak. Mezitím však Evropa čelila masovému přílivu obyvatel. Co do rozsahu a počtu se jednalo o největší příchod obyvatel v rámci evropského kontinentu od konce druhé světové války. Zatímco politici v médiích často slibovali, jak celou situaci neprodleně vyřeší, masa migrantů doslova „zaplavila“ evropský kontinent. Řada čelních představitelů zemí tak znovuotevřela téma, které již v Evropě bylo diskutováno mnohokrát. Tímto problémem byla a stále je společná evropská obranná, bezpečnostní a migrační politika. V minulosti proběhlo mnoho pokusů o vytvoření společné armády, marně. Až migrační krize ukázala, jak velká to byla chyba. Nejednotnost mnoha unijních zemí tak způsobila naprostý chaos. Zatímco Západ vítal migranty s otevřenou náručí, Východ se uzavřel v nepropustnou bariéru. Situace se později vyostřila. Celý konflikt tak vedl k jakémusi prozření, to však již bylo pozdě.

Jestliže hovoříme o migraci v jejím širším kontextu, rozhodně bychom se neobešli bez řady organizací a institucí, které svojí vlastní iniciativou pomáhají mnoha zemím vypořádat se s následky migrační krize, případně jim předcházet pomocí řady preventivních opatření. Bez nich by situace byla daleko složitější, a je otázkou, zda by ji šlo vyřešit v takto relativně krátkém časovém úseku. Podotýkám, že se práce, i s ohledem na své téma a zadání, zaměří na subjekty působící v rámci Evropské unie.

¹⁵Odbor azylové a migrační politiky: Slovníček pojmů. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2018 [cit. 2018-8-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>.

- *Agentura Frontex* (zkr. Frontex) – celým názvem *Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž* – je organizace, jejíž primární úlohou je pomáhat státům EU a zemím přidruženým k Schengenu se správou vnějších hranic.¹⁶ Své sídlo má ve Varšavě, hlavního města Polska. Agentura dále přispívá k bezproblémovému chodu jednotlivých pohraničních orgánů zemí EU, jimž poskytuje technickou podporu a odborné znalosti. V souvislosti s nedávnou migrační krizí poskytovala podporu nejvíce postiženým vnějším členským zemím EU. Pod její správu se rovněž dostala koordinace jednotlivých námořních operací cílených na záchranu běženců.
- *Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu* (EASO) – organizace vytvořená Evropskou unií v roce 2010 nařízením EU 439/2010¹⁷. Sídlí v hlavním městě Malty, ve Valletě. Její primární úlohou je posilování spolupráce unijních zemí v oblasti azylu a poskytnutí vzájemné pomoci v krizových momentech a situacích. Jelikož je azylová politika v každé členské zemi odlišná, stala se organizace EASO významným počinem kupředu v cestě za společnou politikou v oblasti azylu.
- *Evropský policejní úřad* (EUROPOL) – agentura EU působící v oblasti prosazování práva. Primární úlohou této organizace je zajistit stabilitu a bezpečnost v eurozóně. Svým partnerským subjektům v jednotlivých zemích poskytuje zpětnou vazbu a ucelený přehled o trestné a kriminální činnosti v dané zemi. Pro oblast migrace se tak hlavní činností stává boj proti ilegální migraci a trestná činnost nově příchozích uprchlíků.
- *Lékaři bez hranic* (MSF) – sekulární humanitární nezisková organizace, jejíž úlohou je poskytování odborné péče v případech živelných pohrom, válečných konfliktů či epidemií. Založena byla v roce 1971 ve Francii a ve světě je známá pod svojí mezinárodně užívanou zkratkou MSF. V oblasti Evropské migrace je její primární úlohou záchrana a poskytnutí základní zdravotní péče lidem plujícím z Afriky a ze zemí Blízkého východu do Evropy.

¹⁶Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). *Evropská unie* [online]. 2017 [cit. 2018-9-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_cs.

¹⁷Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 439/2010 [online]. 2010 [cit. 2018-9-18]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010R0439&from=CS>.

- *Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)* – je mezivládní organizace se sídlem v Ženevě. Založena byla v roce 1951 a v České republice působí od roku 1998. Jejím členem se však Česká republika stala o tři roky dříve. V poválečné době byla její hlavní úlohou pomoc s migrací v Evropě. V dnešní době organizace pomáhá jednotlivým členským zemím vypořádat se s potížemi v oblasti migrace, potažmo migrační krize. Mezi její další specializaci patří pomoc zemím postiženým přírodní katastrofou (zemětřesení, záplavy apod.).
- *Úřad pro ochranu osobních údajů (EURODAC)* – systém pro srovnávání otisků prstů žadatelů o azyl a některých kategorií ilegálních přistěhovalců.¹⁸ Na základě tohoto systému je na žádost unijních zemí možná identifikace a následné zadržení ilegálních osob (uprchlíků) pohybujících se v prostorách EU.
- *Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)* – jedná se o jednu z pomocných institucí OSN (Organizace spojených národů), která se věnuje tématům souvisejícím s migrací obecně. V centru zájmu tedy jsou uprchlíci, žadatelé o azyl, osoby bez státní příslušnosti i tzv. vnitřně přesídlené osoby. Organizace jim zajišťuje základní lékařskou péči a poskytuje základní podmínky pro život.

2.3.3 Evropské záchranné a podpůrné programy

V souvislosti s migrační krizí, jejíž počátky můžeme spatřovat v tzv. *Arabském jaru*, které vypuklo v mnoha arabských zemích v roce 2011, přispěla Evropa s řadou záchranných a podpůrných opatření, jejichž základním smyslem bylo zmírnit celkové dopady této převážně politické krize. Po utěsnění balkánské trasy a úspěšných jednání mezi EU a Tureckem se hlavním proudem migrantů stala trasa mezi severoafrickými zeměmi a jihem Evropy. Většina programů byla do dnešních dnů z finančních i jiných důvodů zrušena. Některé „přežily“ dodnes. Zmínit bychom mohli například program agentury Frontex nazvaný *Operace Sophia*, který byl vytvořen na pomoc lidem směřujícím do Evropy přes Středozemní moře. Z výše uvedených důvodů proto centrem našeho zájmu bude vzájemná spolupráce mezi EU a Afrikou, která za poslední roky prodělala mnoho dílčích změn.

¹⁸EURODAC. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [online]. 2013 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <https://www.uouu.cz/eurodac/ds-3850/archiv=0&p1=1887>.

Za **základní formy spolupráce** mezi EU a Afrikou můžeme považovat:

- *Dohodu s Cotonou* – je obecným rámcem dohod mezi EU a AKT (africkými, karibskými a tichomořskými zeměmi). Byla přijata v roce 2000 a nahradila *úmluvu z Lomé* z roku 1975.¹⁹ Jde vůbec o nejkompexnější dohodu mezi EU a 79 rozvojovými zeměmi, včetně 48 zemí subsaharské Afriky., *Cílem dohody z Cotonou je snížit a nakonec zcela vymýt chudobu a přispět k postupnému začleňování zemí AKT do světové ekonomiky.*²⁰

Je postavena na třech pilířích:²¹

- a) rozvojová spolupráce,
- b) hospodářská a obchodní spolupráce,
- c) politický rozměr.

Uvedená infografika na následující straně znázorňuje tři základní pilíře vzájemné spolupráce mezi EU a Afrikou. Dále počet finančních prostředků investovaných EU mezi lety 2014 až 2020 a počet lidí, kterých se dohoda přímo týká. Platnost dohody končí v únoru 2020. V současné době začala EU pracovat na vytvoření základu pro budoucí partnerství se zeměmi AKT. Snahou EU tedy bude revize partnerství a vzniku prioritních oblastí, mezi než by měly patřit: *demokracie a lidská práva, hospodářský růst a investice, změna klimatu, vymýcení chudoby, mír a bezpečnost, migrace a mobilita.*²²

- *Společná strategie Afrika – EU* – byla přijata v roce 2007 jako základní platforma vztahů mezi EU a Afrikou. Dohodly se na ní orgány Africké unie a EU a stejně tak africké země se svými evropskými protějšky.²³ Je prováděna pomocí tzv. akčních plánů, které jsou vytvářeny na dobu určitou v přesně vymezených periodách.²⁴

¹⁹Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

²⁰ Tamtéž.

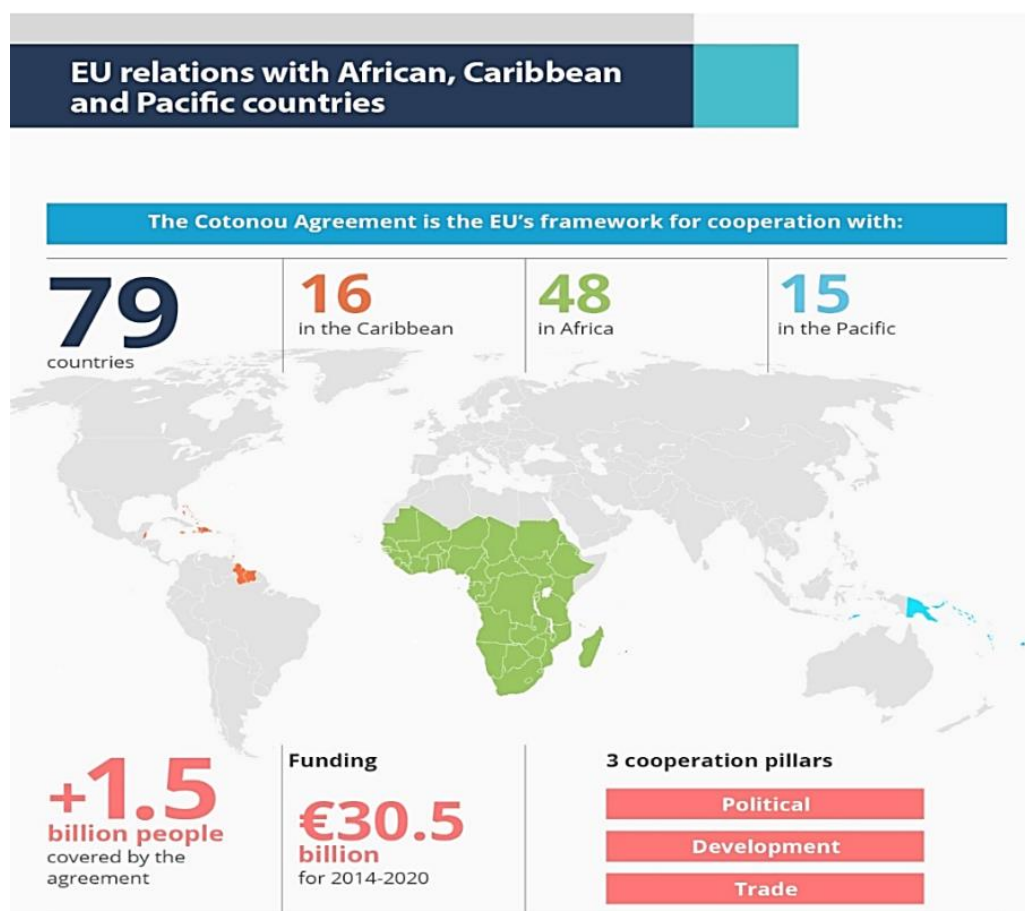
²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

²⁴ Poslední dohoda, na níž se země EU s Afrikou dohodly, proběhla mezi lety 2014 až 2017. Dne 4. května 2017 vydaly vysoká představitelka a Komise společné sdělení o nových podnětech pro partnerství mezi EU a Afrikou. Rada pro zahraniční věci uvítala společné sdělení na zasedání dne 15. května 2017. Dostupné z: https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/eas2007_joint_strategy_en.pdf.

Obr. č. 1: Infografika – Vztahy EU se zeměmi AKT

Zdroj: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/cotonou-agreement/>.

Obr. č. 2: Časová osa jednání EU se zeměmi AKT

Zdroj: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cotonou-agreement/>.

Vyjma těchto rámců přijala Rada EU **tři regionální strategie:**

- *Oblast Afrického rohu* – jedná se o strategický plán EU na podporu východní Afriky, kterou za poslední roky sužuje především sucho a hladomor. Cílem projektu je zabránit prohlubování krize a nastolit taková opatření, která by vedla ke zlepšení kvality života obyvatel dotčených zemí tohoto regionu. Mezi další cíle projektu patří zabezpečení regionu, zamezení válečných konfliktů a zajištění míru, prosperity. Projekt vznikl v roce 2011 a podobně jako předchozí strategie probíhá v určitých časových periodách. V roce 2015 přijala Rada EU regionální akční plán pro období mezi lety 2015-2020.²⁵

Z tohoto strategického rámce vychází mimo jiné:²⁶

- a) Iniciativa na podporu odolnosti v oblasti Afrického rohu (SHARE) (2012).
 - b) Akční plán pro boj proti terorismu pro oblast Afrického rohu a Jemen (2013).
- *Guinejský záliv* – strategický plán byl přijat Radou v roce 2014. O rok později, v březnu 2015, přijala jako v předchozím případě akční plán na období mezi lety 2015-2020. Cílem tohoto projektu je pomoci zemím v oblasti Guinejského zálivu s kontrolou moře a pobřežních vod. Hlavní pozornost je přitom soustředěna na potírání zločinu, pašování drog, nelegálních obchodů s lidmi, krádeží ropy či nezákonným rybolovem.²⁷ Na provádění strategie a plnění akčního plánu dohlíží vrchní koordinátor EU.
 - *Oblast Sahelu* – strategie na podporu bezpečnosti a rozvoje, která byla navržena a přijata v roce 2011. V roce 2015 byl přijat akční plán pro období mezi lety 2015-2020.

Projekt je zaměřen na čtyři základní oblasti:²⁸

- a) rozvoj,
- b) řádnou správu věcí veřejných a řešení interních konfliktů,
- c) politickou a diplomatickou bezpečnost a právní stát,

²⁵Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Tamtéž.

d) potírání násilného extremismu.

Všechny tyto výše popsané oblasti byly v roce 2015 dále rozšířeny o tyto body:²⁹

- a) předcházení radikalizace,
- b) vytváření vhodných podmínek pro mladé lidi,
- c) migraci, mobilitu a správu hranic,
- d) potírání nedovoleného obchodu a nadnárodní organizované trestné činnosti.

Vztahy mezi oběma kontinenty probíhají rovněž na úrovni **formálních dialogů**, které se konají například během jednotlivých summitů EU-Afrika. Setkání se konají pravidelně každé tři roky s tím, že se jednání zúčastňují jednotliví ministři (tzv. „trojka“³⁰) nebo zasedání probíhá na úrovni Komisí.³¹ Předposlední, v pořadí pátý, summit Africké unie a Evropské unie se konal ve dnech 29. a 30. listopadu 2017 v Abidžanu (Pobřeží Slonoviny).³² Hlavním tématem byla zejména podpora mladých a talentovaných afrických jedinců. V prosinci roku 2018 se konal dosud poslední, v pořadí šestý, summit Africké unie a EU. Hostitelskou zemí bylo protentokrát zvoleno Rakousko. Místem konání byla Vídeň. Mezi hlavní body programu patřily otázky směřující k řešení ilegální migrace. Vzorem pro africký kontinent se stal Egypt, který jako jediný, dle slov unijních premiérů a prezidentů, kteří se sešli na neformálním summitu v Salcburku konaném 21. září 2018, zabránil odjezdům lodí s migranty.³³

Kromě výše uvedených základních a regionálních forem vzájemné spolupráce mezi EU a Afrikou oba kontinenty kooperují i na úrovni jednotlivých **strategicky významných oblastech**. Těmito oblastmi jsou:

- *Obchod* – jednou z priorit EU je udržení stabilního volného trhu s rozvojovými zeměmi. Vzhledem k tomu, že se Evropa musí potýkat se silnými ekonomickými protivníky v čele s USA, Ruskem a Čínou, není její pozice zdaleka tak lehká, jak by se

²⁹ Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

³⁰ Jednání se účastní představitelé jednotlivých afrických a evropských zemí, dále Komise Africké unie a orgánů EU, v neposlední řadě pak i Rada Evropské unie.

³¹ Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

³² Tamtéž.

³³ Summit v Salcburku nastínil další postup v otázce brexitu a migrace. *EUROSKOP.CZ* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31783/clanek/summit-v-salcburku-nastinil-dalsi-postup-v-otazce-brexitu-a-migrace/>.

na první pohled mohlo zdát. V rámci *Dohody z Cotonou* se však podařilo vytvořit partnerství se 48 zeměmi subsaharské Afriky (viz obr. č. 1). Díky tomu tak vzniklo obchodní a rozvojové partnerství opírající se o podporu rozvoje.³⁴

- *Rozvoj* – pomoc zemím afrického kontinentu se po migrační krizi stala jednou z hlavních priorit EU. V předchozích odstavcích jsme ve stručnosti popsali jednotlivé koncepce na podporu předem určených oblastí Afriky. Stojí zde za zmínku, že většina finančních prostředků na rozvojovou pomoc je dotována skrze *Evropský rozvojový fond* (ERF), který byl pro tyto (a jiné) účely zřízen členskými státy EU. Na období mezi lety 2014-2020 mu bylo vyčleněno 30,5 miliardy EUR.³⁵
- *Bezpečnost* – myšlenka společné obranné politiky pro Evropu sahá až do roku 1948, kdy byla uzavřena tzv. *Bruselská smlouva*,³⁶ která otevřela cestu pozdější *Západoevropské unii* (ZEU).³⁷ Od té doby se však společná obranná politika Evropy vydala hned několika směry a vyvíjela se simultánně v rámci ZEU, NATO či EU. *Společná bezpečnostní a obranná politika* (SBOP) je tedy v současné době nedílnou součástí zahraniční politiky EU. Její rámec a základní charakteristika byly vytvořeny v *Lisabonské smlouvě* v roce 2009. Nahradila tak *Evropskou bezpečnostní a obrannou politiku* (EBOP). Co se Afriky týče, Evropská unie zahájila řadu vojenských a civilních misí a operací v rámci SBOP. V současné době se tyto mise realizují v těchto zemích: Středoafriká republika, Libye, Mali, Niger a Somálsko,³⁸ tedy v nejvíce postižených regionech afrického kontinentu.
- *Migrace* – klíčovým rokem v otázce migrační politiky se stal především rok 2015, kdy byla EU postižena migrační krizí nejvíce od dob konce druhé světové války. V témže roce se podařilo s africkým kontinentem vyjednat tzv. *Valletský akční plán*, jehož

³⁴Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

³⁵Tamtéž.

³⁶**Bruselská smlouva** (pakt) – byl uzavřen mezi Belgií, Francií, Lucemburskem, Nizozemskem a Spojeným královstvím. Jejím předmětem byla sociální, kulturní, hospodářská a především vojenská spolupráce a kolektivní obrana. Po vzniku NATO ztratila Bruselská smlouva (pakt) na svém významu. Proto byla v roce 1954 modifikována a stala se výchozím dokumentem pro uzavření tzv. Pařížských dohod, kterými byla založena vojenská a obranná aliance *Západoevropská unie*.

³⁷**Západoevropská unie** – byla mezivládní vojenská a obranná organizace působící ve spolupráci s Evropskou unií, se sídlem v Bruselu (původně v Londýně), která vznikla rozšířením Bruselského paktu o dva nové členské státy – Německou spolkovou republiku a Itálii. Svoji činnost ukončila 31. března 2010.

³⁸Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

rámcem se stalo 16 konkrétních opatření, která by měla řešit hromadný příliv migrantů přicházejících do Evropy.³⁹ „V červnu 2016 se Evropská rada dohodla na prohloubení spolupráce s klíčovými zeměmi původu a tranzitu.“⁴⁰ Podmínky byly v jednotlivých zemích uzpůsobeny potřebám každé země zvlášť. Situace se vyvíjela dále a v únoru 2017 přijali vedoucí představitelé EU tzv. *Maltské prohlášení*, ve kterém byl uveden záměr posílit spolupráci s Libyí, jednou z klíčových zemí tranzitu migrantů do Evropy.⁴¹

- *Boj proti terorismu* – stejně tak jako EU bojuje proti terorismu doma, působí i na africkém kontinentu. V červnu roku 2017 se čelní představitelé obou kontinentů dohodli na tom, že EU poskytne 50 milionů eur na podporu nově zřízených *společných sil skupiny G5 Sahel*. Cílem skupiny je zajistit vyšší stabilitu a bezpečnost v regionu.⁴² Již dříve, v roce 2013, přijala EU akční plán pro boj proti terorismu pro *oblast Afrického rohu a Jemenu*.⁴³

Až dosud jsme hovořili o dlouhodobých projektech či strategiích, na kterých se oba kontinenty podílely společně a které byly vytvořeny přímo (nebo nepřímo) pro africký kontinent. Vyjma nich pak zde ovšem existuje celá řada **podpůrných programů EU**, do kterých je Afrika pouze přidružena. Primárně jde o projekty, jejichž hlavním cílem je podpora zemí po celém světě v mnoha klíčových oblastech jako: *oblast volného obchodu, obranná politika, azylová politika* atd. Evropská unie si těmito smlouvami zajišťuje dlouhodobé strategické partnery, které pro svůj rozvoj nezbytně potřebuje. Mezi tyto programy patří:

- *Evropský mírový fond (nástroj)* – v červnu roku 2018 představila místopředsdkyně Evropské komise a šéfka evropské diplomacie – Federica Mogheriniová – za podpory Komise návrh na zřízení mimorozpočtového fondu EU, který by byl zaměřen na udržení celosvětového míru a posílení mezinárodní bezpečnosti na celém světě. Výše finančních příspěvků byla stanovena na 10,5 miliardy EUR a jeho časové rozmezí bylo určeno pro období mezi lety 2021-2027. Fond má pomoci s financováním

³⁹Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Tamtéž.

⁴³ Tamtéž.

veškeré vnější činnosti zemí EU v koordinaci se SZBP – *Společnou zahraniční a bezpečnostní politikou*.⁴⁴

- *Stálá strukturovaná spolupráce (PESCO)* – jedním z nejnovějších projektů EU v oblasti společné obrany je program známý pod zkratkou PESCO (angl. *Permanent Structured Cooperation*, česky *Stálá strukturovaná spolupráce*). Jde o nařízení Rady Evropské unie z 11. prosince 2017, podle kterého má všech pětadvacet signatářů smlouvy (včetně České republiky) kooperovat v oblasti společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie. Základ této smlouvy byl položen *Lisabonskou smlouvou*⁴⁵ v roce 2009.
- *Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)* – schválen Evropskou komisí 24. března 2015 jako reakce na migrační krizi, která v této době dosahovala co do počtu i rozsahu svého vrcholu. Byl zřízen pro období mezi lety 2014-2020. Pro toto časové rozpětí byl stanoven finanční příspěvek ve výši 3 377 miliard EUR, ze kterého mohou čerpat veškeré státy, které jsou do tohoto projektu zapojeny. Jeho primárním cílem je podpora jednotlivých unijních zemí ve společné evropské azylové politice. Má tedy přispět k prohloubení spolupráce zúčastněných zemí v dané oblasti. Mimo to má pomoci v lepší koordinaci (v oblasti migrace) se zeměmi mimo Evropu (Afrika, Blízký východ). V současné době jsou do fondu zapojeny všechny země EU vyjma Dánska. Důležitou součástí tohoto projektu je čtvrtý pilíř, ve kterém se píše, že země, která přijme finanční prostředky z tohoto fondu, se zároveň zavazuje pomoci zemím, které jsou nejvíce postiženy migračními a azylovými toky. Nesmíme proto opomenout zmínit, že ČR je součástí tohoto projektu, a jako taková je tedy povinná tyto podmínky naplňovat.
- *Evropský rozvojový fond (ERF)* – angl. *European Development Fund* – je fond EU určený pro rozvojovou spolupráci a pomoc v rámci skupiny zemí AKT. Založen byl

⁴⁴Otázky a odpovědi: Evropský mírový nástroj. *European Union External Action* [online]. 2018 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_cs/46960/Ot%C3%A1zky%20a%20odpov%C4%9Bdi:%20Evropsk%C3%BD%20m%C3%ADrov%C3%BD%20n%C3%A1stroj.

⁴⁵**Lisabonská smlouva** – pozměňující *Smlouvu o Evropské unii* a *Smlouvu o založení Evropského společenství*, je mezinárodní smlouvou, jejímž cílem bylo reformovat instituce Evropské unie a jejich fungování. Nahradila tak neúspěšnou a v referendech Francie a Nizozemí odmítnutou *Smlouvu o Ústavě pro Evropu* (zkr. Ústavu EU). Dle mnohých kritiků tím byly položeny základy pozdějšího rozpadu EU.

v roce 1959 a jeho prostřednictvím je primárně podporován hospodářský rozvoj těchto zemí.⁴⁶ Financován je formou dobrovolných příspěvků jednotlivých členských zemí Evropské unie. Stojí tedy mimo hlavní rozpočet unijní sedmadvacítky. Česká republika do něj systematicky navyšuje své příspěvky od dob svého vstupu do EU, tedy od roku 2004.

- *Rozvojová spolupráce (ODA) – angl. Official development assistance – je způsob, jakým vyspělé státy pomáhají řešit problémy v rozvojových zemích. Dle definice OSN se rozvojovou spoluprací rozumí: „Jakýkoliv tok kapitálu či veřejných financí ve formě půjček nebo grantů do jiných zemí, který splňuje dvě kritéria:*

- 1. Tento kapitál nemá, z pohledu dárce, komerční určení.*
- 2. V případě půjček jde o kapitál, poskytovaný za zvýhodněných (koncesionálních) podmínek; úroková míra a doba splatnosti pro zapůjčený kapitál by měly být výhodnější než za běžných podmínek.“⁴⁷*

Přeneseno na evropský kontinent pomáhají země jako Německo či Francie ostatním zemím EU a současně i zemím afrického kontinentu. Roční objem peněz se pohybuje okolo 60 miliard USD.⁴⁸

- *Marshallův plán pro Afriku – v souvislosti s neutěšenou situací na africkém kontinentu, prohlubující se krizí a neustálým masovým přílivem uprchlíků se německá vláda v roce 2017 rozhodla, že se inspiruje z historie a opráší více než půl století starý plán tehdejší americké vlády na podporu Evropy po konci druhé světové války. V lednu výše uvedeného roku prohlásil německý ministr pro ekonomickou spolupráci a rozvoj Gerd Müller (CSU) že: „Bojovat s chudobou v Africe není pro Evropany jen morální povinností. Je to i v jejich vlastním zájmu. ... Německo a Evropa mají zájem na tom, aby byly zachraňovány lidské životy. Aby se omezily dopady klimatických*

⁴⁶Evropský rozvojový fond (EDF). *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/eu/evropsky_rozvojovy_fond_edf.html.

⁴⁷*Valné shromáždění (GA): Oficiální rozvojová pomoc (ODA)* [online]. 2011 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Ofici%C3%A1ln%C3%AD-rozvojov%C3%A1-pomoc-GA.pdf>.

⁴⁸ Tamtéž, s. 2.

*změn a předešlo se masové migraci.*⁴⁹ Cílem tohoto dosud plánovaného projektu má být snaha vytvořit z Afriky prosperující kontinent, ze kterého nebudou chtít lidé utíkat. Jak moc tento plán bude perspektivní, ukáže až čas, zatím se však zdá, že to německá vláda myslí vážně. Více informací o tom, jak by měla budoucí rozvojová spolupráce vypadat, představuje níže uvedený spis v odkazech pod čarou.⁵⁰

Na sklonku roku 2018 byly celosvětově přijaty dva významné dokumenty doplňující současné mezinárodně platné právní rámce týkající se běženců. Až dosud jsme hovořili o podpůrných programech EU, které byly vytvořeny s cílem dlouhodobé rozvojové spolupráce a prosperity dotčených regionů. Pro celistvost proto uvedme i níže popsané smlouvy, přijaté na jednotlivých valných shromážděních OSN, do kterých jsou rovněž oba regiony zapojeny.

- *Globální smlouva o migraci (GCM)* – jedná se o celosvětovou dohodu – podobně jako v případě boje proti globálnímu oteplování – ve které se její signatáři zavazují k tomu, že budou spolupracovat v oblasti migrace a usilovat o to, aby s migranty bylo zacházeno důstojně a slušně. Hlavní body se vztahují k problematice zajištění bezpečnosti, boje s xenofobií, integrací migrantů a poskytnutí humanitární pomoci. Až do závěru letošního roku se počítalo s tím, že bude dokument postavený na bázi dobrovolnosti. Nejnovější studie řady zemí však začaly upozorňovat na to, že by smlouva mohla významně narušit a ohrozit suverenitu jednotlivých aktérů dohody v oblasti nakládání s imigranty a jejich následnou relokací. Z tohoto důvodu země jako USA, Maďarsko, Rakousko, Izrael, Polsko a Česká republika od dohody odstoupily.⁵¹ Její definitivní verzi zbytek zemí 19. prosince přijal nebo se zdržel hlasování. Plné znění dokumentu uvádím v odkazu na této straně pod čarou.⁵²
- *Globální smlouva o uprchlících* – 18. prosince 2018 přijalo valné shromáždění OSN dokument, který rozšiřuje současný mezinárodní právní rámec o běžencích. Byl

⁴⁹ BRODNÍČEK, Jan. Jak zastavit imigranty? Němci mají Marshallův plán pro Afriku. *TÝDEN.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/afrika/jak-zastavit-imigranty-nemci-maji-marshalluv-plan-pro-afriku_415397.html.

⁵⁰ A Marschall Plan with Africa. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development* [online]. 2017 [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/countries_regions/marshall_plan_with_africa/contents/index.html.

⁵¹ NÁDOBA, Jiří. Babiš chce vycouvat z globálního paktu OSN o migraci. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-11-7]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/babis-reknu-cssd-aby-cesko-vycouvalo-z-globalniho-paktu-osn-o-migraci>.

⁵² *Global Compact for Migration* [online]. 2018 [cit. 2018-11-7]. Dostupné z: https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180711_final_draft_0.pdf.

odsouhlasen jako součást výroční zprávy Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Vysoký komisař OSN pro uprchlíky Filippo Grandi označil pakt za historický milník. „*Je to největší snaha o široké sdílení odpovědnosti za běžence, které jsem za 34 let práce s uprchlíky svědkem,*“⁵³ uvedl. Dokument staví na dosavadním mezinárodním právním rámci týkajícího se běženců, mimo jiné i na Úmluvě o právním postavení uprchlíků z roku 1951. Proti paktu hlasovaly USA a Maďarsko. Dominikánská republika, Eritrea a Libye se zdržely hlasování.⁵⁴

Vyjma výše uvedených forem spolupráce mezi oběma regiony se EU dlouhodobě snaží o potírání nelegálního pašeráctví a převaděčství lidí. K tomuto účelu byly v nedávné minulosti vytvořeny jednotlivé **operace EU**, jejichž primárním úkolem byla minimalizace nelegálního přistěhovalectví. Pro účely diplomové práce nás proto nejvíce budou zajímat operace, jejichž činnost je spojena s obdobím mezi lety 2015-2019, tedy s dobou, kdy migrační krize dosáhla svého vrcholu a zároveň i svého (pomyslného) minima.

- *Operace Sophia* (EUNAVFOR Med) – zahájila svoji činnost v květnu roku 2015, kdy byla schválena Radou EU. Jejím cílem bylo rozbít operační model převaděčů a obchodníků s lidmi ve **Středomoří**. Dle dosavadních statistik operace bylo 143 osob obviněno z podezření z převaděčství a 545 plavidel bylo zničeno.⁵⁵ Od zahájení operace byl její mandát celkově dvakrát prodloužen. Naposledy v roce 2018, a to až do 31. března 2019.⁵⁶ V průběhu let byl mandát operace rozšířen o tři klíčové oblasti: *výcvik libyjské pobřežní stráže a námořnictva; boj proti pašování zbraní na volném moři u pobřeží Libye; dozor nad nezákonným obchodováním s ropou vyváženou z Libye.*⁵⁷
- *Operace Themis* – činnost operace započala v únoru roku 2018, kdy de facto nahradila již dříve (z finančních důvodů) zrušenou operaci *Triton*, zahájenou v roce 2014. Úkol byl tedy totožný, pomoci Itálii s ostrahou hranic v **centrálním Středomoří**. Mezi dílčí

⁵³ ČTK. OSN přijala pakt o uprchlících. USA a Maďarsko byly proti, Česko pro. *Zprávy iDNES.cz*. [online]. 2018 [cit. 2019-1-2]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/migrace-uprchlici-osn-pakt-globalni-usa-fck-/zahranicni.aspx?c=A181218_095744_zahranicni_remy.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Záchrana životů na moři a boj proti zločineckým sítím. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>.

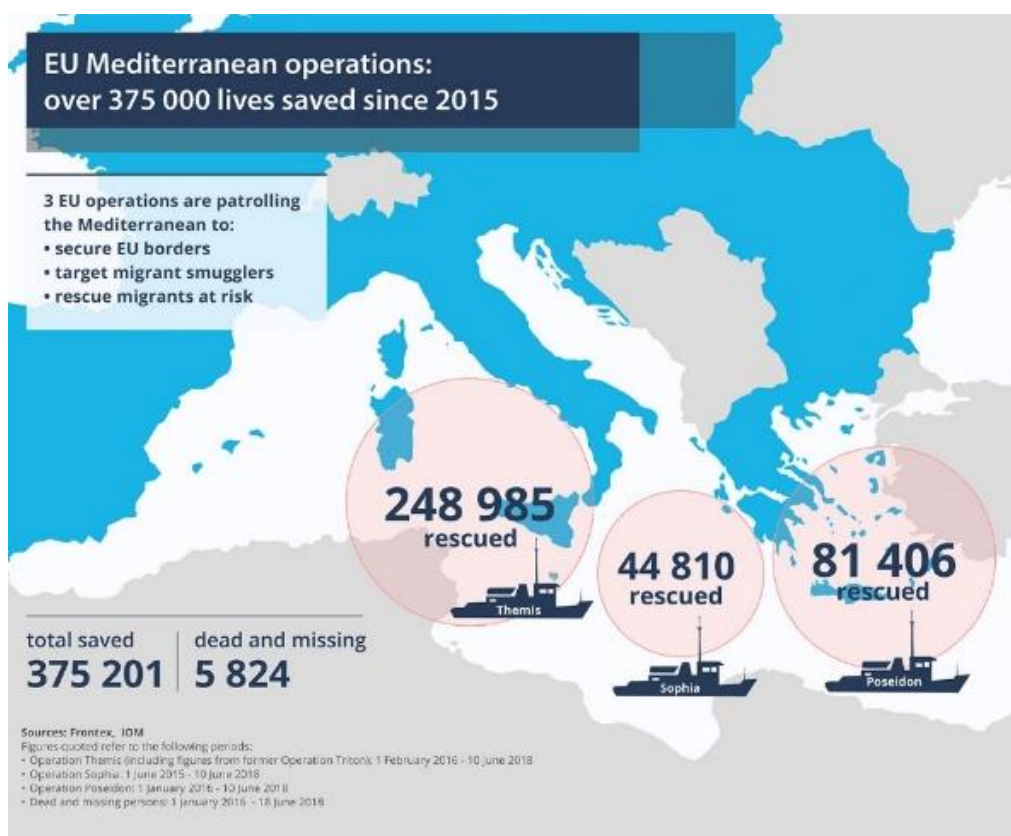
⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

aktivity operace (mimo jiné) patří i zamezení zahraničním teroristickým bojovníkům ve vstupu na území EU. Mezi klíčové složky dále náleží pátrací a záchranné akce.⁵⁸

- *Operace Poseidon* – je jednou z dosud posledních a dlouhodobě fungujících operací, jejíž počátky můžeme sledovat už v roce 2006, tedy daleko před tzv. „migrační krizí“. Její aktivita je primárně zaměřena na *východní oblast Středomoří*, konkrétně na ostrahu námořní hranice mezi Řeckem a Tureckem.⁵⁹ Po uzavření řecko-turecké dohody však její činnost „pozbyla“ na svém původním významu. I přes to je však její činnost neméně významnou a důležitou ve vztahu k ostraze vnějších hranic Evropské unie.

Obr. č. 3: Infografika – operace EU ve Středomoří v období let 2015-2019

Zdroj: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/saving-lives-sea-february-2018/>.

⁵⁸Záchrana životů na moři a boj proti zločineckým sítím. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>.

⁵⁹Tamtéž.

Kromě uvedených operací na moři podnikla EU řadu klíčových kroků k řešení problému přistěhovalců i na pevnině. Jedním ze současných programů (operací) je i *Mise EUCAP*, která se zaměřuje na jednu ze strategicky významných oblastí – afrického Sahelu, území jižně od Sahary. Právě odtud se současní imigranti snaží v co největším počtu dostat na území jednotlivých republik severní Afriky (zejména destabilizované Libye), odkud dále směřují přes Středozemní moře k břehům jižní Evropy.

- *Mise EUCAP Sahel Niger* – mise byla zahájena v roce 2012. Jejím hlavním cílem je pomoci nigerským orgánům při posilování kapacit v oblasti bezpečnosti a ochrany hranic. „*Niger má ze zeměpisného hlediska pro migrační toky mířící do Evropy klíčový význam, neboť 90 % migrantů ze západní Afriky na cestě do Libye prochází Nigerem.*“⁶⁰ I to je dnes jeden z klíčových důvodů, proč se po uzavření dohody s Tureckem pozornost EU přesunula právě na oblast Sahelu. Z posledních dostupných údajů víme, že její mandát byl prodloužen do července roku 2018.⁶¹ Dá se však předpokládat, že tento krok bude, i vzhledem k současné neutěšené situaci, zopakován.

K doplnění výčtu všech operací bych jen stručně uvedl domácí „alternativu“ v podobě operace *MEDEVAC*, zdravotně humanitárního programu fungujícího pod záštitou Ministerstva vnitra ČR, o jehož podrobnějších aktivitách se můžeme dočíst na oficiálních stránkách ministerstva.⁶² Závěrem kapitoly se sluší dodat, že většina dříve existujících operací (např. operace *Triton*, *Mare Nostrum* apod.) byla nejčastěji zrušena z finančních důvodů. V průběhu několika let se však ukázalo, že bez tzv. „záchytných“ operací na moři nemá EU šanci se s masovou vlnou přistěhovalců vypořádat. I proto byly některé programy obnoveny a financovány ze společného rozpočtu členských zemí. Podle toho, jak se současná situace vyvíjí, můžeme jen předjímat, na jak dlouho bude Evropská unie tyto „operace“ potřebovat. Je totiž docela dost možné, že se stanou trvalou součástí plánu pro vytvoření společné imigrační politiky a ochrany vnějších hranic unie.

⁶⁰Záchrana životů na moři a boj proti zločineckým sítím. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>.

⁶¹ Tamtéž.

⁶²Zdravotně humanitární program MEDEVAC. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=36628&docType=ART&chnum=1>.

S ohledem na hlavní cíl práce nám zbývá si říci, co je to **populismus**. Jedná se o poměrně novodobý termín, se kterým operují současné politické špičky. K tomu, abychom pochopili hlubší význam tohoto pojmu, si musíme uvést jeho stručnou charakteristiku. Jako námět by nám mohla posloužit kniha Jana-Wenera Müllera *Co je to populismus?* vydaná v českém překladu v roce 2017. Autor v závěru knihy představuje sedm klíčových zásad populismu.⁶³ Pro účely diplomové práce se je proto pokusíme parafrázovat a uvést do kontextu migrace.

1. Populismus má své kořeny v zastupitelské demokracii. Populisté neusilují o popření zastupitelské demokracie, pouze tvrdí, že jen oni mohou být legitimními představiteli tohoto systému.
2. Za populisty nelze označit pouze ty, kteří kritizují elitu. Populisté se vyznačují i tím, že jsou anti-pluralisté. Tvrdí, že jedině oni mohou vládnout. Ostatní političtí soupeři jsou v jejich očích nelegitimní. Pakliže jsou populisté v opozici, vládnoucí elitu označují za nemorální.
3. Populisté zdánlivě zastupují vůli lidu. Skutečnost je však taková, že vůle obecného dobra je zneužita ve prospěch ospravedlnění tzv. „správné politiky“. Tím, že se populismus opírá o lid, ho činí imunním vůči empirickému vyvrácení.
4. Populismus nepřináší větší participaci občanů v politice. Častá volání po referendech jsou tak klamná.
5. Kritická občanská společnost je pro populisty nepřijatelná. Svoji vládu opírají o masový klientelismus, korupci a média. Jejich moc ohrožuje ústavu a základní demokratické principy státu.
6. S populisty je však nutné jednat. Měli by být kritizováni za to, co činí. Ostatní političtí představitelé by se neměli zdráhat možné spolupráce. „*Hovořit s populisty není totéž co hovořit jako populisté.*“⁶⁴ Jako typický příklad bychom mohli uvést Rakousko, ve

⁶³MÜLLER, Jan-Werner. *Co je to populismus?*. Přeložil Markéta HOFMEISTEROVÁ. Praha: Dybbuk, 2017, s. 100-101.

⁶⁴Tamtéž.

kterém vládne koalice lidovců (ÖVP) kancléře Sebastiana Kurze a krajně pravicová strana svobodných (FPÖ) vedená jejím předsedou Hansem-Christianem Strachem.

7. Populismus musíme chápat jako vyjádření nespokojenosti občanů s vládnoucím establishmentem. Za žádnou cenu jej však nesmíme chápat jako přiblížení politiky „k lidem“. Populismus by měl přimět vládnoucí elitu k tomu, aby se zamyslela nad hlubšími otázkami morálky, občanského řádu a pluralismu. Převedeno do našeho kontextu by to pak znamenalo, že by se vládnoucí třída měla zamyslet nad tím, jak co nejefektivněji vyřešit masový příchod imigrantů ze zemí třetího světa.

Výše uvedený výčet sedmi bodů nám přinesl stručnou charakteristiku tohoto „fenoménu“. Pakliže bychom usilovali o přesnou definici tohoto pojmu, žádnou bychom nenašli. Dle slov Müllera totiž žádná teorie populismu není.⁶⁵ Pro účely diplomové práce bychom se však mohli pokusit o stručnou definici tohoto pojmu. Na základě uvedených tezí bychom tedy o populismu mohli hovořit jako o politickém přístupu, který usiluje o vytvoření názorově homogenní společnosti, která by legitimizovala snahu populistů o vládnutí v zemi. Ti by svoji moc opírali o „vůli lidu“, kterou by zneužili ve prospěch názorové polarizace a podněcování konfliktů ve společnosti. Ne nadarmo bulharský politolog Ivan Krastev nazval současnou dobu „věkem populismu“ – je zcela jasné, že ve skutečnosti leckdy nevíme, o čem mluvíme.⁶⁶ Žijeme v post-moderní době, z našeho okolí se k nám dostává nesčetné množství informací, které běžný občan není schopen vstřebat. Zároveň se nacházíme ve světě plném nejistot. Toho všeho si jsou populisté velice dobře vědomi. Neuvědomují si však jinou věc, a sice že myšlenka jediného homogenního, autentického lidu je pouhou fikcí. Dle slov Jürgena Habermase může společnost existovat jen v množném čísle.⁶⁷ Tato „hra“ je však pro nás vysoce nebezpečná. Nezbyvá než věřit v slova Francise Fukuyamy, který ve svém článku *Konec dějin* prohlásil, že liberální demokracie již na úrovni myšlenek nemá žádného soupeře. Připustil, že se některé ideologie načas mohou stát vedoucími doktrínami, zároveň však poznamenal, že žádná z nich by nebyla schopna soupeřit s přitažlivostí liberální demokracie (a tržního kapitalismu).⁶⁸

⁶⁵MÜLLER, Jan-Werner. *Co je to populismus?*. Přeložila Markéta HOFMEISTEROVÁ. Praha: Dybbuk, 2017, s. 16.

⁶⁶KRASTEV, Ivan. The populist moment. *EUROZINE* [online]. 18. 9. 2007 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.eurozine.com/the-populist-moment/>.

⁶⁷MÜLLER, Jan-Werner. *Co je to populismus?*. Přeložila Markéta HOFMEISTEROVÁ. Praha: Dybbuk, 2017, s. 17.

⁶⁸ Tamtéž, s. 19.

3. Současný stav a problémy evropské migrace

„Jestliže uplatníme neomezenou toleranci i vůči těm, kdo jsou netolerantní, jestliže nebudeme ochotni bránit tolerantní společnost proti netolerantním lidem, pak budou tolerantní lidé zničeni a s nimi i tolerance.“

Karl Popper, *Otevřená společnost a její nepřátelé*, 1945

Dění na evropských hranicích vyvolává v současné době intenzivní emoce a způsobuje četné politické konflikty. A to i přesto, že podle odhadů připlouvá k břehům Evropy čtyřikrát méně žadatelů o azyl než v krizovém roce 2015 – čtvrt milionu. Dohodou s Tureckem se podařilo „utěsnit“ turecko-řeckou hranici, nedaří se však dostat pod kontrolu moře mezi Libyí a Itálií. Počty připlouvajících na této trase – předloni 155 tisíc, vloni 180 tisíc, letos zatím 95 tisíc – nepůsobí dramaticky. Je však zřejmé, že situace není dlouhodobě udržitelná.⁶⁹ Ve své předchozí práci – *Geografické aspekty současné migrační krize* – jsme hovořili o migraci, která v dějinách Evropy neměla obdoby. Popisovali jsme migrační koridory, skrze něž se převážná část migrantů dostávala na evropskou pevninu. Zcela jednoznačně tehdy dominovala trasa vedoucí skrze Turecko, přes hranici s Řeckem, balkánskými zeměmi dále do nitra Evropy. V roce 2018, tedy sedm let od tzv. *arabského jara* a tři roky od vypuknutí migrační krize, je však situace poněkud odlišná. O situaci v Sýrii a sousedních zemích budeme dále ještě hovořit. Nyní se zaměříme na to, kam všichni uprchlíci jakoby „zmizeli“?

První věc, kterou je třeba si uvědomit, je, že se už dávno nejedná o lidi prchající pouze před válečnými konflikty či pronásledováním. Převážnou část z nich tak tvoří lidé, kteří putují do Evropy s cílem a vidinou lepšího života. *„Touha migrantů po lepším životě v Evropě je lidsky pochopitelná. Nemají však nárok na mezinárodní ochranu podle Ženevských konvencí a nevztahuje se na ně mimochodem – což v české debatě zapadá – ani Evropskou unií navrhovaný systém uprchlických kvót.“*⁷⁰ Zde je zapotřebí říci, že summit EU konaný na sklonku června (28. – 29. červen) roku 2018 povinné kvóty na přerozdělování uprchlíků zrušil a nahradil je jinou dohodou, která zemím EU nabízí relokaci migrantů na bázi dobrovolnosti. Druhou věc, kterou je zapotřebí reflektovat, je skutečnost, že národnostní

⁶⁹ LINDNER, Tomáš. Kvíz pro pokročilé: Jak zastavit migraci z Afriky? *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2018-8-1]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/33/kviz-pro-pokrocile>.

⁷⁰ Tamtéž.

složení migrantů se za poslední roky výrazně změnilo.⁷¹ Převážnou část tvoří lidé z afrických zemí. Až do konce roku 2017 připlouvali nejčastěji Eritrejci prchající před jednou z nejtvrděších afrických diktatur. V současné době nejčastěji hovoříme o Nigérii. Dále země chudé, ale politicky stabilní jako Guinea, Senegal, Pobřeží slonoviny či Gambie. Z mimoafrických zemí pak nejčastěji bývá zmiňován Bangladéš.⁷²

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že ochrana evropských hranic začíná za současného dění někde v Saharské poušti. Konkrétně ve městě Agadez, posledního města ležícího na jih od lybijské části Sahary. Toto město leží v nejhudším státě Afriky: Nigeru. Z něj se za poslední roky stal strategický partner EU v boji proti nelegální migraci. *„V tamním městě Niamey vyrostly nové ambasády, rozvojové agentury evropských států nabraly nové zaměstnance, jako v jediné africké zemi tu má stále zastoupení i evropská pohraniční agentura Frontex. Niger je nejen nejdůležitější tranzitní zemí africké migrace, ale ve srovnání se sousedy působí tento křehký stát momentálně jako kotva stability: Libye je rozložená ozbrojenými milicemi, Mali napadené džihádisty, sever Nigérie zápolí se sektou Boko Haram. Autoritářská vláda v Nigeru brání migraci výměnou za finanční pomoc a mezinárodní uznání.“*⁷³ Většina pomoci, která z Evropy do této země míří, putuje přímo do rozpočtu Nigeru. A to i navzdory všem zprávám o rozsáhlé korupci v zemi. *„Pouštní země je také hlavním příjemcem peněz z Trust Fund for Africa, který EU v roce 2015 založila za účelem prevence migrace.“*⁷⁴ Tomu se říká opravdový „zlatý důl“. Na příkladu jedné z afrických zemí jsme si tedy ukázali, jakým byznysem může leckdy migrace být.

Jednou z dalších afrických zemí, která je i z hlediska migrace pro Evropu klíčovou, je Libye. Země ležící na březích Středozemního moře se v současné době potýká s četnými potížemi. Moc oficiální vlády je značně omezena a nesahá daleko za hranice hlavního města. Východ země ovládá sekulární vojenský generál opovrhující oficiální vládou Chalífa Haftar, jih země kontroluje odnož libyjské „pobočky“ Islámského státu (IS). Lépe řečeno její fragmenty, jelikož reálná existence tohoto (nikým neuznaného) státního útvaru se zdá být z dnešního úhlu pohledu pouhou fikcí. Moc v zemi tedy reálně ovládá oficiální vláda spolu s mnoha místními milicemi. Jejich vzájemná komunikace a provázanost je však pouhým výplodem fantazie.

⁷¹ LINDNER, Tomáš. Kvíz pro pokročilé: Jak zastavit migraci z Afriky? *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2018-8-1]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/33/kviz-pro-pokrocile>.

⁷² Tamtéž.

⁷³ LINDNER, Tomáš. Nová hranice Evropy: Počet Afričanů, kteří se vydávají přes Saharu směrem na sever, prudce klesá. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 31, s. 30.

⁷⁴ Tamtéž, s. 31.

V zemi jsou tři typy detenčních táborů:⁷⁵

- a) tábory ovládané ministerstvem vnitra,
- b) tábory, které spravuje společně ministerstvo a ozbrojené milice;
- c) tábory provozující milice.

O posledně jmenovaném typu neexistují žádné podrobnější a věrohodné informace. Oficiální vláda nemá o jejich přesném počtu údaje, neví se ani to, co se v těchto táborech děje. I kvůli této situaci se zdá být nedávný návrh Emmanuela Macrona, zřídit na libyjském území tábory spravované OSN či Evropskou unií, kam by byli převáženi všichni migranti zadrženi na moři,⁷⁶ nerealizovatelným. Situaci komplikuje také fakt, že evropská znalost složitých libyjských mocenských poměrů je často velmi omezená. Italský odborník na Libyi Mattia Toaldo proto namísto Macronova návrhu přichází s odlišným řešením. Dle jeho slov by bylo daleko efektivnější „...vytvářet místo snů o táborech pod vlajkou EU síť lokálních dohod a co nejužší spolupráci Evropanů s obvykle uznávanými a volenými starosty libyjských měst.“⁷⁷ Jak dále dodává: „Když migranti dorazí ke Středozemnímu moři, tak už je pozdě. ...Klíčový je proto jih Libye.“⁷⁸ Abychom si dokázali celou situaci lépe představit, uvádím na následující straně ilustraci současných hlavních migračních tras směřujících z Afriky k břehům jižní Evropy.

Evropa nemá příliš na výběr a situaci musí konečně začít řešit. Dle nejnovějších statistik má současná Afrika 1,2 miliardy obyvatel, v roce 2050 by se, podle většiny dostupných prognóz, měl tento počet až zdvojnásobit a například Nigérie by měla mít více obyvatel než USA.⁷⁹ Situace, alespoň prozatím, není tak vážná, jak ji mnohá média ve svých periodikách často vykreslují. „...články o milionech Afričanů čekajících u libyjských břehů mnohdy působí jako poplašné zprávy, ovšem odpovědní politici se na tuto možnost musí připravit. Pokud by se zástupy lidí bez perspektivy opravdu vydaly hromadně a nezadržitelně na pochod jako Syřané v roce 2015, tak bude pozdě.“⁸⁰ Není však třeba obrazně řečeno „malovat čerta na zeď“, jen je zapotřebí být obezřetný a nebrat celou situaci na lehkou váhu. Politici by se měli poučit a historie by se již pak nemusela opakovat. Nezbyvá nám než věřit a doufat v prozřetelnost čelních představitelů naší politické reprezentace.

⁷⁵ LINDNER, Tomáš. Kvíz pro pokročilé: Jak zastavit migraci z Afriky? *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2018-8-1]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/33/kviz-pro-pokrocile>.

⁷⁶ Tamtéž.

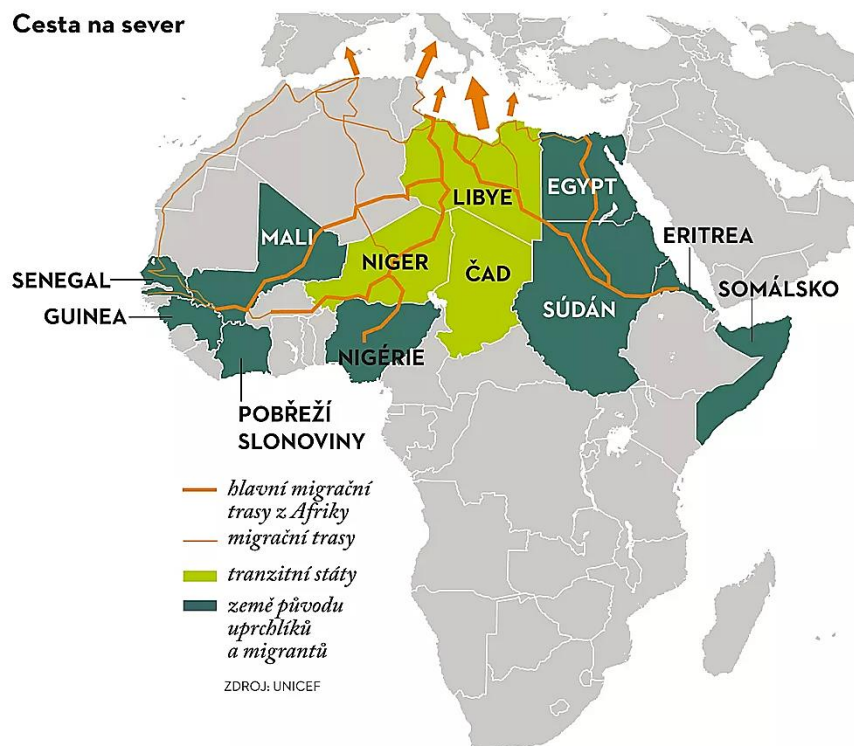
⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

Obr. č. 4.: Hlavní migrační trasy z Afriky

Zdroj: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/33/kviz-pro-pokrocile>.

Podle nejnovějších informací klesl počet lidí směřujících k břehům Evropy oproti vrcholu v roce 2015 až dvacetinásobně.⁸¹ Agentura Frontex vydala prohlášení, ve kterém hovoří, že v první polovině roku 2018 se počet nelegálních přechodů vnější hranice EU snížil na 60 430 lidí⁸², což je zhruba o polovinu méně než ve stejném období loňského roku. Další velice zajímavou zprávou je, že počet migrantů klesl na úroveň nižší než v době před vypuknutím migrační krize.⁸³ Za tento stav vděčíme především zemím, s nimiž se v předchozích letech podařilo domluvit vzájemné dohody o vpouštění migrantů do nitra Evropy. Ať už hovoříme o Turecku, které i přes svoji silnou anti-evropskou politiku drží svůj slib, nebo o Itálii, kde však celý spor v otázce imigrační politiky eskaluje a z dlouhodobého hlediska se zdá být neudržitelný.

⁸¹ NIEDERMAYER, Luděk. Vinit neziskové organizace, že napomáhají migraci, je cynismus: Nástroje k tomu, aby byznys pašeráků ve Středozeří skončil, drží v rukou politici. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://respekt.cz/externi-hlasy/vinit-neziskove-organizace-ze-napomahaji-migraci-je-cynismus>.

⁸² ČTK. Migrantů mířících do EU ubývá, nejvíce jich míří do Španělska. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/478025-migrantu-miricich-do-eu-ubyva-nejvice-jich-miri-do-spanelska.html>.

⁸³ NIEDERMAYER, Luděk. Vinit neziskové organizace, že napomáhají migraci, je cynismus: Nástroje k tomu, aby byznys pašeráků ve Středozeří skončil, drží v rukou politici. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://respekt.cz/externi-hlasy/vinit-neziskove-organizace-ze-napomahaji-migraci-je-cynismus>.

„Mezinárodní organizace pro migraci uvedla, že počet lidí, kteří tento rok evropských břehů dosáhli ve Španělsku, převýšil ty, co se ve stejném období přes Středozemní moře dostali do Itálie.“⁸⁴ Dle dostupných údajů se ke španělským břehům dostalo od počátku roku 2018 do 15. července 18 106 běženců, zatímco do Itálie se přes Středozemní moře dostalo 17 827 migrantů.⁸⁵ Za celkově nižší počty migrantů směřujících do Itálie vděčí Italové nové vládě razící vůči příjíždějícím nový a tvrdý přístup. Dle agentury Frontex tak za červen letošního roku (2018) dorazilo k italským břehům přibližně 3000 lidí, oproti předchozímu měsíci tak celkový počet klesl o 87 procent.⁸⁶ Za celou první polovinu roku připlulo 16 100 lidí, o 81 procent méně než v předchozím roce (2017). Jednalo se převážně o občany Tuniska a Eritreje.⁸⁷

O čem však statistiky nehovoří, je počet nehod a tragédií způsobených vlivem nevhodné přepravy migrantů pocházejících převážně ze zemí střední a severní části Afriky ke břehům jižní Evropy. Jen na konci června roku 2018 našlo během několika dní ve Středozemním moři smrt 200 lidí.⁸⁸ IOM uvedla, že při pokusu dostat se do Evropy ve Středozemním moři od ledna 2018 utonulo 1443 lidí.⁸⁹ Migranti pocházeli především z Maroka, Guineje a Mali.

Společnost na tyto události reaguje vcelku očekávaným způsobem. Prožívá smutek a rozhořčení nad neschopností celou situaci, která již mimochodem trvá déle než 3 roky, řešit. Politická scéna od planých slibů a mnohdy nereálných řešení přešla k novému způsobu a strategii boje. Za viníka současné situace obvinila neziskové organizace, které „...prý stojí za rozvojem pašeráckého byznysu, a nepřímo tak mají podíl nejen na tragédii těchto stovek lidí, ale i tisíců mrtvých před nimi.“⁹⁰ Takto zobecněný závěr však nikdo, kdo jen trochu racionálně uvažuje, nemůže považovat za akceptovatelný. Padají první obvinění, lidé mají potřebu spatřit viníka celého problému a politici jim v tom vycházejí vstříc. Možná tak činí s vědomím, že si tím připsí „plusové body“ u voličů v nadcházejících volbách.

⁸⁴ČTK. Migrantů mířících do EU ubývá, nejvíce jich míří do Španělska. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/478025-migrantu-miricich-do-eu-ubyva-nejvice-jich-miri-do-spanelska.html>.

⁸⁵Tamtéž.

⁸⁶Tamtéž.

⁸⁷Tamtéž.

⁸⁸NIEDERMAYER, Luděk. Vinit neziskové organizace, že napomáhají migraci, je cynismus: Nástroje k tomu, aby byznys pašeráků ve Středozemí skončil, drží v rukou politici. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://respekt.cz/externi-hlasy/vinit-neziskove-organizace-ze-napomahaji-migraci-je-cynismus>.

⁸⁹ČTK. Migrantů mířících do EU ubývá, nejvíce jich míří do Španělska. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/478025-migrantu-miricich-do-eu-ubyva-nejvice-jich-miri-do-spanelska.html>

⁹⁰NIEDERMAYER, Luděk. Vinit neziskové organizace, že napomáhají migraci, je cynismus: Nástroje k tomu, aby byznys pašeráků ve Středozemí skončil, drží v rukou politici. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://respekt.cz/externi-hlasy/vinit-neziskove-organizace-ze-napomahaji-migraci-je-cynismus>.

Hlavní problém však musíme spatřovat jinde. Politici kladou na neziskové organizace odpovědnost, kterou mít nemohou. Jde tak o selhání evropské politiky,⁹¹ neschopnosti celou situaci řešit. Místo toho, aby se hlavní debaty unášely směrem, jak zachraňovat životy jiných, řešíme to, kdo je viníkem stavu. Svádět vinu za tisíce lidí připlouvajících i za pomoci záchranářských lodí přes Středozemní moře do Evropy na tzv. neziskovky je ze strany čelních představitelů politické scény cynismus.⁹² Na druhou stranu je zapotřebí si uvědomit, že morální odpovědnost za „obrovský průšvih“ se mezi složitými byrokratickými a technologicky nákladnými operacemi hledá obtížně. Ve hře je však daleko více než „pár tisíc migrantů“. Hovoříme o hodnotách a úctě k lidskému životu, které v Evropě odnepaměti pěstujeme a na kterých si mnozí politici, viz Angela Merkelová, vystavěli svoji kariéru. Jak se však dle nejnovějších zpráv ukazuje, zářná kariéra těchto politiků, hájících liberální a multikulturální hodnoty, se blíží ke svému konci. *„Nástroje k tomu, aby byznys pašeráků ve Středozemí skončil, drží v rukou politici unijních zemí. Ti by konečně měli problém účinně řešit, a zabránit tak dalším tragédiím.“*⁹³

Závěrem bych dodal následující. Finanční krize (2008) spolu s migrační krizí (2011) způsobily celosvětový kolaps a otřes vládnoucích tříd a elit, které v očích svých potencionálních voličů ztratily na své kredibilitě. Také proto se k moci dostaly populistické ultrapravicové a nacionalistické síly. Ve Washingtonu zvítězil Donald Trump, Velká Británie si ve veřejném referendu odhlasovala odchod z EU, v Německu se druhou nejsilnější stranou stala pravicově „extremistická“ AfD, v Itálii se k moci dostali xenofobové a protievropští radikálové. Tímto výčtem bychom mohli dále pokračovat, to však není předmětem ani cílem této práce. Populismus, touha po radikální změně, nechuť k vládnoucím elitám, to vše ovládá současné politické dění od liberálního Západu po nacionalistický Východ. Situaci je dle mého názoru třeba začít neprodleně řešit, dřív než bude pozdě. Prostor pro veřejnou a otevřenou debatu tu přeci je, jde pouze o to, nebát se a začít. Jednoduché to rozhodně nebude, to ani nikdo netvrdí. Návrat zpět k poměrům před krizí se za současné situace zdá být spíše nereálný. Vzestup populismu je však zhoubný a může vést k další, tentokrát válečné „krizi“. Je tedy nutné vést diskuzi a neprodleně jednat. Po každé krizi přijde zákonitě další a je zapotřebí být na ni připravený.

⁹¹ NIEDERMAYER, Luděk. Vinit neziskové organizace, že napomáhají migraci, je cynismus: Nástroje k tomu, aby byznys pašeráků ve Středozemí skončil, drží v rukou politici. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://respekt.cz/externi-hlasy/vinit-neziskove-organizace-ze-napomahaji-migraci-je-cynismus>.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

4. Přístup vybraných evropských zemí k migraci

Současnou situaci a postoj mnoha zemí Evropy v otázce migrace a jejího řešení nám nejlépe ilustruje summit členských zemí EU, který se konal 28. – 29. června 2018 v Bruselu. Hlavním bodem programu měla být původně krize a kolaps německé vlády. K jeho řešení nakonec došlo jen okrajově a stěžejním tématem summitu se stala migrace. Půl roku dopředu mnohá evropská média vkládala do tohoto jednání veliké naděje, jak se později ukázalo, marně. Evropské země se přes zdoluhavá a složitá jednání „dohodly“ pouze na dvou podstatných bodech.

- a) Zřízení táborů, které mají vzniknout mimo území EU.
- b) Zřízení „kontrolních center“ na území EU.

Co je na těchto bodech zásadním problémem, je fakt, že nejsou nijak detailně propracovány. V podstatě se tak jedná o obecné fráze, které na jednu stranu hezky zní, ale příčinu krize neřeší. Podle představ jednotlivých zemí by do táborů měli být migranti dopraveni v součinnosti se specializovanými agenturami OSN, v nich by se pak od sebe oddělili ekonomičtí migranti od skutečných uprchlíků. Jak přesně se však nikde nepíše. Ti první by byli převezeni zpět do vlasti, ti druzí bezpečnou cestou do Evropy. Není však dosud jasné, kam konkrétně.⁹⁴ Další problém, který se zde jeví jako zásadní, je, že dosud žádná z afrických zemí nechce na svém území takový tábor zřídit. Země jako Tunisko či Libye tak zatím tento návrh razantně odmítly. „Mezi odborníky citovanými v mezinárodním tisku převládá skepse, že tyto tábory v blízké budoucnosti vzniknou.“⁹⁵

Co se týče možného zřízení „kontrolních center“, která by de facto měla nahradit současné hotspoty, situace je velice podobná. Ze závěrů summitu nám totiž chybí podrobnější informace o tom, ve kterých zemích by tato centra měla vzniknout. Jen několik málo minut po konci schůze čelních představitelů zemí EU se prezident Emmanuel Macron nechal slyšet, že ve Francii rozhodně ne a podobnou reakci je možné předpokládat i u ostatních zemí, která neleží přímo na evropské vnější hranici.⁹⁶ Opět se nám tedy nabízí otázka, k čemu tento summit vlastně vedl? Co přelomového nám přinesl? Jaký byl jeho význam? Dle mého

⁹⁴ LINDNER, Tomáš. Otrěsení v základech. Kvóty jsou ze stolu, hledání evropského řešení migrační krize pokračuje. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-27]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/28/otreseni-v-zakladech>.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

skromného názoru téměř nic zásadního nepřinesl a jeho význam byl pouze lokální. Pomohl například německé kancléřce Angele Merkelové udržet se v čele vlády. Jinak ale celý problém oddálil na dobu neurčitou a mnohé země svá prohlášení a sliby o poskytnutí vzájemné podpory v otázce řešení migrační krize následně dementovaly, včetně České republiky.

Závěry ze summitu tedy můžeme považovat za jistý posun v otázce celo-unijního řešení migrační krize, nikoli však za nějaký zásadní průlom. Země Visegrádské čtyřky však jeho závěry považují za obrovský úspěch, neboť dohoda, která ze summitu vzešla, zároveň ruší povinné kvóty z roku 2015. Každá země tak nyní má možnost se do relokace migrantů zapojit na bázi dobrovolnosti, nikoli povinně tak, jak tomu mělo být dříve. Dnes už ale víme, že povinné kvóty de facto nikdy nevešly v platnost a mnohé země je i přes přímé nařízení z Bruselu vědomě porušovaly, neboť tím hájily své osobní a národní zájmy nad zájmy evropské společnosti coby celku. Tak či tak zde máme jakousi dohodu, která může tvořit podklad pro budoucí jednání. Co je však zapotřebí zmínit, je skutečnost, že vrchol migrační krize je už dávno za námi. „*Jak uvádí i sama dohoda, suma migrantů a uprchlíků přicházejících do Evropy se od roku 2015 snížila o 95 procent.*“⁹⁷ Server *Aktuálně.cz* dále hovoří o tom, že „*za letošní rok nelegálně překročilo hranice EU zhruba 50 tisíc osob. Z toho 37 tisíc lidí připlulo po moři.*“⁹⁸

Vyvstává zde tedy otázka, má-li taková dohoda vlastně ještě vůbec nějaký smysl a nepřišla-li příliš pozdě? Dle mého názoru měla taková dohoda přijít mnohem dříve. Na druhou stranu je dobře, že vůbec přišla. Jejím hlavním cílem bylo odradit nově přichozí migranty a uprchlíky směřující do Evropy. Až čas teprve ukáže, jak moc účinná tato dohoda byla. Zůstává tedy otázkou, jak jednotlivé země dodrží svůj slib. Například postoj České republiky se mi prozatím jeví jako velice zvláštní. Na jednu stranu migranty a uprchlíky odmítáme přijímat na základě systému tzv. povinných kvót. Na straně druhé, když nám spojenci vyjdou vstříc, vítáme společnou kooperaci při jejich relokaci napříč Evropou, osobně se však této činnosti neúčastníme. Pouze finančně a personálně podporujeme krizové země. Dle mého názoru to je málo a bylo by daleko lepší, kdyby se postoj České republiky stal lépe čitelným a jasnějším pro naše spojence ve zbytku Evropy. Za současné situace totiž působíme

⁹⁷SELUCKÝ, Kryštof. Denní menu: Evropští lídři dohodu o migraci vítají, humanitární organizace protestují. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-28]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/dohodu-o-migraci-vitaji-vsichni-evropsti-lidri>.

⁹⁸HOUSKA, Ondřej. EU přitvrdí v boji s migrací, povinné kvóty už nechystá. Podle Babiše je to obrovský úspěch Česka. *Aktuálně.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-7-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropsky-parlament/eu-pritvrdi-v-boji-s-migraci-povinne-kvoty-uz-nechysta-podle/r~82f585787ac011e8b94e0cc47ab5f122/>.

velmi neprofesionálním dojmem a v očích našich dlouholetých sousedů tak ztrácíme jejich důvěru.

Pokud bychom se měli vrátit zpět na celoevropskou úroveň, dohoda, která ze summitu vzešla, jen dokresluje celkovou neschopnost politiků si se situací poradit. Jejich pozitivní náladu nesdílejí ani humanitární organizace. Karline Kleijer, vedoucí mimořádných událostí v organizaci Lékaři bez hranic (MSF), popisuje situaci následujícím způsobem: „*Státy EU se zřikají své odpovědnosti zachraňovat životy a úmyslně odsuzují zranitelné lidi k uvěznění v Libyi nebo k smrti na moři.*“⁹⁹ Jedním dechem dodává: „*MSF vyzývá Evropské státy, aby projevíly základní slušnost a uvědomily si, že se tu bavíme o lidských životech a lidském utrpení. Mohly by začít tím, že by se zavázaly podporovat záchranu lidí na moři a usnadnily jejich vylodění v bezpečných místech. A to neznamená v Libyi.*“¹⁰⁰ Ostrá slova, kterým však předcházely závěry summitu, který se rozhodl činnost humanitárních organizací regulovat, a to celoplošně, v čemž spatřuji zásadní problém. Učinil tak na základě čteného marketingu a pašeráctví s lidmi na moři.

První reakce tedy ukazují, že dohoda je „*velkým kompromisem i velkým úspěchem. Nejdůležitější tak je, že vůbec nějaká dohoda vznikla; ukázalo se, že lídři Evropy jsou přece jen schopni se alespoň na něčem shodnout. To je samo o sobě velký krok kupředu.*“¹⁰¹ Jak velký krok to byl, ukáží následující měsíce. Český sociolog, Jan Keller, však v otázce migrační politiky EU zůstává spíše skeptický. Ve svém rozhovoru pro *Haló noviny* prozradil, že spousta čelních představitelů Evropské unie nemá v plánu proudy migrantů zastavit. Naopak, budou dělat vše proto, aby jim Evropa zůstala dokořán otevřená.¹⁰² Jak ostatně dále píše: „*Evropská unie migranty nasává přímo programově. Řada politiků si skutečně myslí, že je to řešení úbytku evropského obyvatelstva. /.../ Levicové strany si od migrantů slibují, že jim budou odevzdávat hlasy ve volbách.*“¹⁰³ Populismus označuje za „*ideologii spásy*“¹⁰⁴, kdy jednotlivé politické strany lidem slibují, že jedině oni jsou schopni se současnou situací něco udělat. Jak závěrem ovšem dodává: „*Všechno to jsou nesmysly, ale je neuvěřitelné, čemu*

⁹⁹ SELUCKÝ, Kryštof. Denní menu: Evropští lídři dohodu o migraci vítají, humanitární organizace protestují. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-28]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/dohodu-o-migraci-vitaji-vsichni-evropsti-lidri>.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² KOJZAR, Jaroslav. Přes všechny výhrady ten loňský rok byl ještě spíše dobrý: Rozhovor se sociologem profesorem Janem Kellerem. *Haló noviny: český levicový deník*. 2019, č. 2, s. 3.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

všemu jsou v Evropě ochotni věřit.“¹⁰⁵ Uvidíme tedy, jak se celá situace v následujícím roce vyvine.

4.1 Členské země EU

Vraťme se nyní do roku 2017. Ve třech největších zemích Evropy (Francie, Velké Británie a Německo) se konaly volby, klíčové pro otázku budoucího postoje vůči migrační krizi. Většina lidí se obávala o budoucnost liberální Evropy, udržení celistvosti Evropské unie či transatlantické dohody s USA. Výsledky přinesly zdárné uspokojení, avšak při hlubším pohledu bylo patrné, že se situace v mnoha zemích brzy změní, a to výrazným způsobem. Ve Francii porazil teprve devětatřicetiletý energický politický nováček Emmanuel Macron svého oponenta, předsedkyni Národní fronty Marine Le Penovou. Vítězství nebylo zdaleka tak jednoduché, jak se na první pohled může zdát. Vidina něčeho nového, po čem tolik Francouzů řadu let pouze snilo, se však s jeho osobností rázem stala skutečností. Situace na britských ostrovech byla poněkud odlišná. Theresa Mayová, ministerská předsedkyně, která do své funkce nastoupila po svém předchůdci, Davidu Cameronovi, který ze své funkce odstoupil po neúspěšném referendu o vystoupení Británie z EU, se rozhodla, že svoji pozici, při blížících se rozhovorech s EU o brexitu, posílí. Vyhlásila tedy předčasné volby. Ty z jejího pohledu dopadly podle nejhoršího možného scénáře. Její Konzervativní strana si v předvolebních průzkumech udržovala náskok dvaceti procent před Labouristickou stranou, vedenou Jeremym Corbynem.¹⁰⁶ Když se však volby po dvou měsících uskutečnily, vyšly z nich „toryové“ chudší o třináct křesel, zatímco labouristé si o třicet poslanců polepšili.¹⁰⁷

Také situace v Německu asi nikoho příliš nepřekvapila. Angela Merkelová byla již po čtvrté (14. března 2018) zvolena do úřadu nejvyššího správce země – spolkové kancléřky. Tímto krokem se vydala vstříc svému mentoru, Helmutu Kohlovi, v délce vládnutí.¹⁰⁸ Pro samotnou kancléřku bylo zvolení obrovským úspěchem, neboť si do poslední chvíle nemohla být jista, zda-li bude opět zvolena do čela své země. „*Její ukvapené rozhodnutí z roku 2015 otevřít hranice země více než milionu migrantů ohrozilo spojení její Křesťanskodemokratické unie a konzervativnější bavorské sesterské Křesťanskosociální*

¹⁰⁵ KOJZAR, Jaroslav. Přes všechny výhrady ten loňský rok byl ještě spíše dobrý: Rozhovor se sociologem profesorem Janem Kellerem. *Haló noviny: český levicový deník*. 2019, č. 2, s. 3.

¹⁰⁶ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 12.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 12.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 13.

unie.¹⁰⁹ Kolovaly pochybnosti o tom, zda se obě strany nadobro nerozloučí. V tutéž dobu křesťanským demokratům odlákávala voliče nová politická strana na německé scéně, krajně pravicová Alternativa pro Německo (AfD). Naštěstí se celou záležitostí ohledně migrační krize podařilo uklidnit a v září 2017, kdy se v Německu konaly volby, již kancléřka působila pevným a jistým dojmem. Veškeré obavy se tedy nakonec nenaplnily. Popularita kancléřky však výrazným způsobem klesla. Naopak počet nepřátel zaznamenal prudký nárůst.

V období po těchto volbách začal Evropou kolovat názor, že tzv. „středová politika Angely Merkelové“ se v mnoha zemích stává minulostí a že výrazným způsobem narůstá krajně-pravicová populistická politika. V zemích visegrádské čtyřky (Polsko, Česká republika, Maďarsko a Slovensko) se tyto obavy do jisté míry naplnily. Naopak v zemích západní Evropy (Francie, Německo, Velká Británie) zůstaly tyto teze prozatím liché. Liberální demokracie Západu, politická stabilita, ekonomická obezřetnost, transatlantická spolupráce a mnohé další hodnoty, na kterých Evropská unie vznikla a dlouhodobě si na nich zakládá, prozatím zůstaly nedotčeny, byť v mnoha zemích došlo k jejich ohrožení či doslovnému popření (viz Polsko, Maďarsko). I přesto by však Evropa měla podle mého názoru zachovat bdělost, věcnost a obezřetnost. Světová ekonomická krize, finanční krize v Řecku, migrační krize na blízkém Východě, to vše přináší lidem typu Marine Le Penové, Jeremy Corbyn, Viktor Orbán, Jaroslav Kaczyński či Donald Trump „plusové body“. Lidem, kteří svoji politiku staví na prázdných frázích, utopických slibech a holých gestech. Takto vedená politika nepovede nikdy k ničemu dobrému, a to je třeba mít neustále na paměti.

S ohledem na zadání a rozsah diplomové práce by však nebylo možné věnovat naši pozornost všem členským zemím unie. Z tohoto důvodu jsem si dovolil provést selekci zemí, přičemž klíčovými kritérii pro jejich výběr byla geografická poloha, zkušenosti s přistěhovalectvím, imigrační politika a vliv populismu. Pakliže bychom měli být konkrétní, v práci se budeme zabývat Francií, Itálií, Německem, Rakouskem a některými zeměmi tzv. Visegrádské čtyřky – Polskem a Maďarskem. Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, práce si klade za cíl stručně nastínit vnitropolitickou situaci v daných zemích, upozornit na demografické a socioekonomické změny ve vztahu k migrační krizi a poukázat na vztah mezi populismem a přistěhovalectvím. Právě to bude našim cílem v následující části práce. Závěrem každé podkapitoly bude rovněž tabulkový přehled o počtech žádostí o azyl v daných zemích, ve kterém budeme porovnávat roky 2017 a 2018.

¹⁰⁹ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 13.

4.1.1 Francie

Píše se rok 2017 a v prezidentských volbách vítězí dosud nejmladší kandidát a v pořadí 25. prezident Francie, Emmanuel Macron. Média ho před volbami označovala za tzv. „černého koně“. Mezi jeho největší konkurenty patřila členka pravicové Národní fronty (od roku 2019 přejmenovaná na Národní sdružení) Marine Le Penová, představitelka francouzského populismu, kterou dokázal přesvědčivě porazit ve druhém kole voleb se ziskem 66,06 % hlasů. Přitom v prvním kole nebyla situace zdaleka tak jednoznačná. Samotný Macron získal 24 % hlasů a zvítězil.¹¹⁰ Jeho hlavní oponenti však získali nezanedbatelnou část hlasů francouzské populace. Marine Le Penová získala v prvním kole 21 %, zástupce krajní levice Jean-Luc Mélenchon získal 20 % a dalších 8 % získaly hrstky okrajových uchazečů o prezidentský úřad.¹¹¹ Všechny z řad extrémní levice či pravice. Po sečtení hlasů tak zjistíme: „...že polovina Francouzů volila antisystémové kandidáty, slibující převrat v geopolitické orientaci a hospodářském systému země.“¹¹² Francie slavila úspěch a radovala se z mladého, energického a pro-evropsky orientovaného vládce země. Nově zvolený prezident byl v očích mnohých líčen jako reformátor, jako někdo, kdo vlast zbaví stagnující ekonomiky a vysoké nezaměstnanosti. Za necelý rok a půl u moci se však jeho situace razantně změnila. Popularita prezidenta v zemi výrazně klesla a dle nejnovějších prognóz se pohybuje někde okolo 20 %.¹¹³ Přitom v listopadu 2018 byla jeho oblíbenost o něco vyšší, a to konkrétně na 26 %.¹¹⁴ Co stálo za tímto obrovským propadem? Tak především slibované reformy, které zemi měly vyvést z ekonomické krize a zamezit jejímu dalšímu prohlubování. Otázka bezpečnosti, která se pro mnohé národnostní menšiny (zejména Židy) stala prioritou, rovněž zůstala nevyslyšena.

Guy Milliere, profesor Pařížské univerzity, autor 27 knih o Francii a Evropě situaci popsal následovně: „*O čtrnáct měsíců později jsou iluze pryč. Reformy, které se uskutečnily, byly v podstatě kosmetické a nedokázaly vzkřísit sklerotickou a stagnující ekonomiku Francie. Ekonomický růst je téměř nulový: 0,2 % ve druhém čtvrtletí roku 2018. Nezaměstnanost zůstává na vysoké úrovni kolem 8,9 %. Francouzské veřejné výdaje jsou na úrovni 56,4 %*

¹¹⁰ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 13.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ BARTOŇ, Jan. Francie: Macron kličkuje. *Neviditelný pes* [online]. 2019 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/francie-macron-klickuje-0sm-p-zahranici.aspx?c=A190102_212949_p_zahranici_wag.

¹¹⁴ MILLIERE, Guy. Francie se řítí do katastrofy, Macrona to nezajímá. *Gatestone Institut* [online]. 2018 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: <https://cs.gatestoneinstitute.org/13393/francie-katastrofy-macron>.

HDP a jsou stále nejvyšší v Evropě. Země je stále často paralyzována stávkami ve veřejné dopravě. No-go zóny se nadále rozšiřují a samotný Macron nedávno připustil svou bezmocnost tím, že požádal o ‚všeobecnou mobilizaci‘ obyvatelstva. Nepokoje jsou časté. Velké veřejné události vedou k rabování a žhářství. ...¹¹⁵ Ekonomický růst země sice ve třetím čtvrtletí mírně narostl, a to na 0,4 %, ostatní věci ovšem zůstaly „beze změny“. K dění ve Francii na sklonku roku 2018, kdy v zemi propukly násilné demonstrace hnutí „Žlutých vest“, které požadovalo demisi vlády a prezidenta republiky, Milliere dále poznamenal: „...počet násilných útoků a znásilnění neustále strmě roste. No-Go zóny jsou stejně rozšířené jako před rokem a žijí zuřivým životem vymykajícím se jakékoliv kontrole. Příliv neprověřených ilegálních imigrantů do Francie přeměnil celé čtvrti na slumy.“¹¹⁶ Namísto toho, aby se tedy situace v zemi stabilizovala, se naopak ještě více zhoršila a přiostrčila. Násilné nepokoje se staly každodenním pořádkem v zemi, a jak se situace v poslední době vyvíjí, zdá se, že bezpečnostní složky přestávají celou situaci zvládat a stává se čím dál tím více nepřehlednou.

Vraťme se však nyní zpět k ústředním problémům země. Tím nejvýraznějším je islamizace francouzské společnosti. Příchod milionů lidí z arabských zemí do Evropy v posledních dvou desetiletích zemi doslova paralyzoval. V průběhu 20. století do země putovala řada migrantů z bývalých kolonií s krátkodobým cílem a vidinou lepšího finančního zisku. Pro politiky zase s vírou v posílení stagnující francouzské ekonomiky. S těmi dlouhodobými cíli, mezi něž patřila například integrace cizinců do majoritní společnosti, se jaksi nepočítalo. Tento stav velice dobře popsal Jan Keller, český europoslanec, v rozhovoru pro český levicový deník *Haló noviny*: „Při větších počtech migrantů je nemožné jejich začlenění do společnosti. Vytvářejí ghetta, kde platí jejich zvyky a zákony a kam moc státu nesahá. Budují svoji paralelní společnost, která jen čeká na okamžik, až se stane většinou.“¹¹⁷ Podle posledních prognóz se má tak do roku 2050 z Francie stát země, ve které budou Francouzi tvořit národnostní menšinu.¹¹⁸ Zemi tíží značný antisemitismus, který je přítomen napříč celou Evropou. Ve Francii je však vůbec nejvyšší. Pro Evropany přítom Židé představují bolestnou vzpomínku veškerých historických zločinů páchaných ve jménu rasové nadřazenosti. Vzpomínka na tyto události v současné společnosti vyvolává řadu reakcí,

¹¹⁵MILLIERE, Guy. The Rise and Fall of Emmanuel Macron. *Gatestone Institut* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.gatestoneinstitute.org/12850/emmanuel-macron-rise-fall>.

¹¹⁶MILLIERE, Guy. Francie se řítí do katastrofy, Macrona to nezajímá. *Gatestone Institut* [online]. 2018 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: <https://cs.gatestoneinstitute.org/13393/francie-katastrofy-macron>.

¹¹⁷KOJZAR, Jaroslav. Přes všechny výhrady ten loňský rok byl ještě spíše dobrý: Rozhovor se sociologem profesorem Janem Kellerem. *Haló noviny: český levicový deník*. 2019, č. 2, s. 3.

¹¹⁸Tamtéž.

kteře by se daly shrnout do třeř základních typů: ¹¹⁹ *Prvním typem* jsou lidé, kteře bychom mohli označit za tzv. apatick. Jejich historick znalost evropských djn není nijak valn, a proto není divu, že o diskriminaci Źid nejeví prakticky řadn zájem. Vd sice, že se jim v minulosti něco stalo, co, to uř je vřak pro n víceméně záhadou. *Druhm typem* lid jsou představitel tzv. zodpovdnjř časti francouzsk populace, kteří se o historii sv země zajímají a problematiku Źid systematicky monitorují. Tito oban se vyznačují zejména svojí značnou podporou řidovskho obyvateľstva. Konají tak nejrznjřmi způsoby, od pořadn pietních ak, ař po podepisování nejrznjřch petic hájících obansk práva. *Třetím typem* lid je pak menřina, kteří Źidy označuje za novodob nacisty. „*Podle tohoto zjednoduřujcho výkladu jsou evropřt Źid vyslanci izraelitskho státu a hrub antisemitismus, vyjadřovan muslimy či jejich sympatizanty, povřřinou představuje neřřastn způsob, jak dt přuhod jinak legitimnímu odporu vůči imperialismu.*“¹²⁰

Źivot Źid se ve velké časti Evropy, a zvlřt pak ve Francii, stal za posledn roky doslova nesnesitelnm. Počet antisemitskch utok se v zemi galského kohouta za rok 2014 zdvojnásobil na 850 osob.¹²¹ Jiř v roce 2004 se ve zprávě o stavu nbořenství na francouzskch školch uvádělo, že jedin řidovsk děti nemohou být vzdělávány na vřech typech mstnch škol.¹²² Tato informace byla z pochopitelnch důvodů umn „zametena pod koberec“. Naneřřtst se vřak francouzskm mdim podařilo nkter z uniklch dat medializovat. Otázka bezpečnosti se tak pro mnoh Źidy, kteří neodeřli a zůstali ve Francii, stala prioritou. Fenoménů „vnitřn migrace“, kteří v zemi započal někdy v roce 2000, nabral na sle a na mnoha mstech začala vznikat, dříve kdysi zanikl a zapomenut, ghetta. I přes to, že se celonrodn prioritou stalo „doshnut společensk a etnick integrace“ s Źidy a muslimy, se po 30 letech stále nic nezměnilo.¹²³ Přuřzkumy, kteře byly provedeny v roce 2015, odhalily, že 63 % francouzskch Źid čelilo kvůli svému nbořenskmu přesvědčení rasovm a jinm urřkm, z toho cel tři čtvrtiny uvedly, že se snař vyhýbat tomu, aby bylo na veřejnosti

¹¹⁹ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 140.

¹²⁰ Tamtř, s. 140.

¹²¹ Tamtř, s. 142.

¹²² LILLA, Mark. France on Fire. *New York Review of Books* [online]. 2015 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.nybooks.com/articles/2015/03/05/france-on-fire/>.

¹²³ FROISSART, Pauline a Benot FAUCHET. Rising anti-Semitism forces Jews out of Paris suburbs. *THE LOCAL.fr* [online]. 2016 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.thelocal.fr/20160531/french-jews-flee-paris-suburbs-over-rising-anti-semitism>.

poznat, že jsou příslušníky židovské komunity.¹²⁴ Při těchto slovech se nemohu zbavit pocitu, jak se celá situace podobá té z Německa ze 30. let 20. století.

Natan Sharansky – někdejší sovětský Žid, kterému nebylo povoleno se vystěhovat do Izraele, situaci popsal následujícími slovy: „*Ve Francii nemají Židé budoucnost kvůli Arabům a kvůli výrazně protiizraelské náladě ve společnosti, kde se prolínají nový a starý antisemitismus.*“¹²⁵ Převedeno do číselných hodnot, zatímco v roce 2011 do Izraele emigrovalo pouze 1900 francouzských Židů, za necelé čtyři roky se toto číslo zčtyřnásobilo na 8000.¹²⁶ Celkové počty Židů emigrujících z Francie do Izraele nejsou známy, dle některých odhadů se však pohybují okolo počtu 475 000.¹²⁷ V souvislosti s touto problematikou se zároveň začalo diskutovat o vzniku tzv. „no-go zónách“, tedy jakýchsi novodobých ghatt, kam se běžný obyvatel Francie jen tak nedostane. Dle informací uniklých do médií platí na těchto místech islámské právo šaría a nemuslimové sem mají vstup zakázán.¹²⁸ Oficiální prohlášení vlády se dodnes snaží celou situaci zlehčovat a vědomě ji přehlíží či nekomentuje. Politická korektnost a etický opar zakrývají jakoukoli diskuzi o antisemitismu a islamofobii. „*Ve jménu politické korektnosti a ideologie multikulturalismu požívá dnes islám v up-to-date médiích podivného privilegia /.../ chce-li dnes Evropa ideově čelit islamismu, chce-li si zachovat svá civilizační specifika i možnost přijímat na svém území muslimy, aniž by se musela obávat pozvolného rozkladu společnosti, je načase zrušit povinnost autocenzury /.../ Jinými slovy uplatňovat stejná kritéria islámu ve smyslu civilizace, jako uplatňujeme v kritice západní civilizace,*“¹²⁹ dodává Patrik Ouředník ve své knize *Antialkorán*.

S jistotou však můžeme říci, že existence těchto míst je více než patrná. Do výčtu „no-go zón“ tak můžeme zařadit – pásy pařížských slumů, (mimo Francii pak) bruselskou čtvrť Molenbeek či stockholmskou Rinkebu a mnoho dalších měst v celé Evropě, zejména té západní.¹³⁰ Smutnou skutečností tedy zůstává fakt, že na starém kontinentě existuje jedna skupina lidí, která je pravidelně zabíjena na základě své identity. Dle čtených statistik antisemitské útoky ve Francii tvoří 16 % všech zločinů z nenávisi, ačkoli zde Židé

¹²⁴ *Enquête auprès des juifs de France: Ifop pour la Fondation Jean Jaurès* [online]. 2015 [cit. 2019-01-7]. Dostupné z: https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2018/03/883-1-document_file.pdf.

¹²⁵ SHARANSKY, Natan. No future for Jews in France. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. 2016 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.jta.org/2016/06/28/global/sharansky-arab-far-right-anti-semitism-mean-no-future-for-jews-in-france>.

¹²⁶ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 144.

¹²⁷ Tamtéž, s. 144.

¹²⁸ Tamtéž, s. 144.

¹²⁹ OUŘEDNÍK, Patrik. *Antialkorán, aneb, Nejasný svět T.H.* Ilustroval Jiří SLÍVA. Praha: Volvox Globator, 2017, s. 34-35.

¹³⁰ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 145.

představují méně než 1 % obyvatelstva, zatímco muslimů je mezi Francouzi těsně pod 10 %, ale obětmi zločinů z nenávisti se stávají pouze v necelých 5 % případech.¹³¹ V zemi se uplatňuje politika tzv. „regresivní levice“, což je termín spojující muslimskou autentičnost s odporem vůči Západu, přičemž dochází k podpoře těch nejradikálnějších hlasů, čímž jsou přehlušeny hlasy těch umírněnějších.¹³² Veškeré snahy včlenit do této filiace, založené na Novém zákoně a Deklaraci lidských práv, občanský a politický kodex ideově poplatný Koránu tak bude i nadále nevyhnutelným zdrojem konfliktů, a to do té doby, než si islám neprojde svým vlastním osvícenstvím.¹³³

Současná migrační krize prokázala nejednotnost Evropy jako celku, zároveň také polarizaci v mnoha zemích, Francie nevyjímaje. Podle průzkumu veřejného mínění z roku 2013 se 50 % Francouzů domnívá, že je „úpadek“ jejich země „nevyhnutelný“.¹³⁴ Guy Milliere dodává: „*Demografické změny francouzského obyvatelstva, které začaly před několika desetiletími, pokračují.*“¹³⁵ Francouzský ekonom Charles Gave zveřejnil statistiku, ze které je zřejmé, že pokud se současná situace v zemi nezmění, tak se nemuslimská populace Francie stane do 40 let menšinou.¹³⁶ Jedním dechem dodal: „*To, co se stalo se Španělskem nebo s Malou Asií v 10. a 11. století, se stane v Evropě 21. století, to je jistota.*“¹³⁷ Z výše uvedených slov je proto zapotřebí začít celou situaci neprodleně řešit. Stagnující ekonomika a rostoucí extremismus daly vzniknout četným obavám a diskuzím, které se stávají živnou půdou lídrům typu Marine Le Penové. Její zahraniční politika je v přímém protikladu té, kterou proklamuje současný prezident Francie, Emmanuel Macron – tedy protievropská, protiamerická a proruská.

Dodnes kolují informace o tom, že její volební kampaň byla financována půjčkami od ruských bank¹³⁸, a to hned dvakrát.¹³⁹ V zemi se ihned vzedmula vlna nevole a v kuloárech

¹³¹ Nejnovější údaje z roku 2017, shromážděné Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Úřad pro demokratické instituce a lidská práva. Dostupné z: <http://hatecrime.osce.org/france?year=2017>.

¹³² NAWAZ, Maajid a Tom BROMLEY. *Radical: my journey from Islamist extremism to a democratic awakening*. London: WH Allen, 2012, s. 210.

¹³³ OUŘEDNÍK, Patrik. *Antialkorán, aneb, Nejasný svět T.H.* Ilustroval Jiří SLÍVA. Praha: Volvox Globator, 2017, s. 64-65.

¹³⁴ *France 2013: les nouvelles fractures* [online]. Paris, 2013 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: https://jean-jaures.org/sites/default/files/enquete_ipsos_france_2013_nouvelles_fractures.pdf.

¹³⁵ MILLIERE, Guy. The Rise and Fall of Emmanuel Macron. *Gatestone Institut* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.gatestoneinstitute.org/12850/emmanuel-macron-rise-fall>.

¹³⁶ GAVE, Charles. Demain, le suicide démographique européen. *CAUSEUR.fr* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.causeur.fr/demographie-france-europe-immigration-population-146595>.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ DALEYOVÁ, Suzanne a Maïa de la BAUMEVÁ. French Far Right Gets Helping Hand With Russian Loan. *The New York Times* [online]. 2014 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2014/12/02/world/europe/french-far-right-gets-helping-hand-with-russian-loan-.html>.

Evropské unie se začalo vážně hovořit o požadavku zákona, který by stranám zakazoval požívat finančních prostředků od zahraničních donátorů.¹⁴⁰ Politika Marine Le Penové obsahuje zkrátka vše, co by zemi mohlo definitivně „položít“ a ještě více tak prohloubit současnou krizi. Osobně jsem však spíše skeptikem. K situaci ve Francii zaujímám negativní stanovisko, a sice že za současných okolností a preferencí vládnoucího establishmentu, který tíhne k evropským hodnotám „solidarity a multikulturní společnosti“ se situace ve Francii bude jen nadále zhoršovat.

Již Macronův předchůdce, Francois Hollande, před koncem svého nepřilíh přesvědčivého působení v úřadu prezidenta republiky přiznal, že se jeho země potýká s problematikou islamizace společnosti.¹⁴¹ Napsal také, že se země potýká se zahalenými ženami na veřejnosti a s masovou imigrací.¹⁴² V očích mnohých kritiků bychom o Hollandovi mohli hovořit jako o zbabělci, který veškeré problémy přenechal na svém nástupci a neměli bychom přitom tak úplně pravdu. Problém sekularizace a štěpení společnosti je ve Francii zakořeněn hluboko do její historie. Tento spor je ve světě známý jako tzv. Dreyfusova aféra, která v zemi vypukla v roce 1894.¹⁴³ (Ve stručnosti šlo o vojenský soud se zrádcem – Alfredem Dreyfusem, který měl údajně Německu předávat tajné informace o francouzských silách, díky čemuž Francie prohrála s Německem válku a ztratila svá území – Alsasko a Lotrinsko. Celý případ byl vykonstruovaný, jelikož vedení francouzské armády potřebovalo nutně viníka, aby ospravedlnilo svoji neschopnost a celkovou porážku. Později se ukázalo, že byl Dreyfus nevinný, což mu ve finále nijak zvlášť nepomohlo. Již dříve byl totiž popraven.) Co je však pro nás daleko podstatnější, je skutečnost, že se tehdejší francouzská společnost rozdělila na dva tábory.

Anne Applebaumová celou situaci okomentovala následujícími slovy: *„Výsledná kontroverze francouzskou společnost rozštěpila podle dnes povědomých linií. Ti, kdo trvali na Dreyfusově vině, představovali tehdejší ‚alternativní pravici‘ – chcete-li, dobovou stranu Právo a spravedlnost nebo její francouzskou obdobu Národní frontu. Razili konspirační teorie. ... Dreyfusovi obhájci naopak tvrdili, že některé zásady jsou nadřazeny národní cti a že*

¹³⁹OLIVEIRA, Ivo. National Front seeks Russian cash for election fight. *POLITICO* [online]. 2016 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/le-pen-russia-crimea-putin-money-bank-national-front-seeks-russian-cash-for-election-fight/>.

¹⁴⁰KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 150.

¹⁴¹TREMOLET, Vincent. Immigration: l'incroyable aveu de François Hollande. *LE FIGARO.fr* [online]. 2016 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/vox/politique/2016/10/12/31001-20161012ARTFIG00292-immigration-l-incroyable-aveu-de-francois-hollande.php>.

¹⁴²Tamtéž.

¹⁴³APPLEBAUM, Anne. *Varování nejen pro Evropu* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/40/varovani-nejen-pro-evropu>.

*záleží pouze na tom, zda je Dreyfus vinen, či nikoli. Povinností francouzského státu je v první řadě přistupovat ke svým občanům spravedlivě, bez ohledu na jejich náboženství.*¹⁴⁴ Na základě uvedeného citátu nám vyplývá pozoruhodná situace. Dosud jednoduše, celistvá společnost se na sklonku 19. století rozdělila do dvou zneprátelených táborů. Vznikly zde dva zcela odlišné pohledy na vlastenectví, národní uvědomění, sebeurčení. Zatímco jedni vnímali národ jako etnický klan, druzí jej vnímali jako ztělesnění jistého souboru myšlenek: spravedlnosti, poctivosti, neutrality soudní moci.¹⁴⁵ Převáděno do současnosti by první tábor mohla symbolizovat radikální populistická ultrapravicová strana – Národní fronta Marine Le Penové. Druhý tábor, vystavěný na abstraktních, vizionářských hodnotách, by představoval současný prezident Francie – Emmanuel Macron. I tato situace ilustruje fakt, který je univerzálně platný po celém světě, a sice jak je obtížné obstát proti populistům, kteří lidem nabízejí alternativní, fiktivní realitu, která však ve skutečnosti není možná, avšak nabízí lidem to, po čem touží a co chtějí slyšet. I z tohoto důvodu proto současný prezident Francie ztrácí svou „pevnou půdu pod nohama“. Lidé jsou netrpěliví, rozhořčení nad vývojem společnosti a chtějí urychlené a okamžité změny. Na tomto místě by měl však především zvítězit zdravý rozum, který velí, že nic se neděje „ze dne na den“ a jakákoli reforma vyžaduje určitý čas, aby přinesla kýžené ovoce. Tato hrozba je platná pro nás pro všechny a je zapotřebí si ji uvědomit a včas na ni zareagovat.

Naivita politiků ovšem v zemi galského kohouta (podobně jako v jiných státech EU) nezná mezí. To ostatně dokládá Macronův projev z 20. června 2017, ve kterém prohlásil: „*Nesmíme si namlouvat, že muslimská víra není slučitelná s Francouzskou republikou.*“¹⁴⁶ K hrozbě islámského terorismu naopak velice „vlažně“ až apaticky poznamenal: „...*existuje radikální výklad islámu, jehož principy nerespektují náboženská hesla.*“¹⁴⁷ Nikde žádná konkrétní stanoviska, vše v rovině pouhých hypotéz a proevropských hodnot. Současný ministr obrany Christophe Castaner dokonce islám nazval jako „*náboženství štěstí a lásky, stejně jako katolické náboženství.*“¹⁴⁸ Dalo by se říci, že výše uvedenými citáty dosáhla

¹⁴⁴ APPLEBAUM, Anne. *Varování nejen pro Evropu* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/40/varovani-nejen-pro-evropu>.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ SAUVAGET, Bernadette. Au diner du CFCM, Macron expose sa feuille de route sur l'islam en France. *Libération* [online]. 2017 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: https://www.liberation.fr/france/2017/06/21/au-diner-du-cfcm-macron-expose-sa-feuille-de-route-sur-l-islam-en-france_1578414.

¹⁴⁷ BERDAH, Arthur a Loris BOICHOT. Ce qu'il faut retenir du discours d'Emmanuel Macron devant le Congrès. *LE FIGARO.fr* [online]. 2018 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/le-scan/2018/07/09/25001-20180709ARTFIG00209-ce-qu-il-faut-retenir-du-discours-d-emmanuel-macron-devant-le-congres.php>.

¹⁴⁸ MILLIERE, Guy. *Francie se řítí do katastrofy, Macrona to nezajímá* [online]. 2018 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: <https://cs.gatestoneinstitute.org/13393/francie-katastrofy-macron>.

politická korektnost v zemi nové, za to však velice nešťastné, úrovně. Násilné protesty v zemi vypukly již několikrát, naposledy 5. ledna 2019. Situace v zemi se zdá být stále více neudržitelná. O to zajímavější pak bude pohled na volby do Evropského parlamentu, které proběhnou ve dnech 23. – 26. května 2019. Macron, který již v roce 2017 proklamoval, že porazí vlnu „populismu“, která postihla téměř celou Evropu, je nyní na ústupu a veškeré prognózy mu předpovídají jeho brzký konec. Uvidíme tedy, jak se celá situace bude v roce 2019 vyvíjet. Obávám se, že pro Francii (jako i pro zbytek eurozóny) nijak zvlášť příznivě.

Závěrem této kapitoly bych dodal jedině. Evropané si svým ignorantstvím antisemitismu podlamují vlastní větev. Dějiny nás totiž učí, že antisemitismus u Židů vždy začíná, ale nikdy nekončí. V historii byl blahobyt Židů velmi úzce spjat se „zdravím“ širší společnosti. Tento stav se však z dnešní doby začíná pomalu, ale jistě, vytrácet. Celý odstavec nádherně doplní slova Manuela Vallse: *„Francie bez Židů by nejen už nebyla Francií‘ ...Francie bez Židů by skončila jako prostor pro svobodu, rovnost a bratrství a zahájila by svůj pád do barbarství.“*¹⁴⁹

Tab. č. 1: Celkové počty žádostí o azyl ve Francii mezi lety 2014–2017

2014	2015	2016	2017
64 310	76 165	84 270	99 330

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tab. č. 2: Celkové počty žádostí o azyl ve Francii v jednotlivých měsících za rok 2018

2018M01	2018M02	2018M03	2018M04	2018M05	2018M06	2018M07
9 040	9 121	9 035	9 665	9 535	9 590	10 225
2018M08	2018M09	2018M10	2018M11	2018M12		2018
9 965	9 055	12 060	-	-		97 291

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

¹⁴⁹ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 152.

4.1.2 Itálie

Jedná se o zemi zmítající se v těžké ekonomické krizi. Panuje zde jedna z nejvyšších nezaměstnaností v Evropě společně s obrovskými socioekonomickými rozdíly. Přesně tak by se dala popsat současná Itálie. Až do sedmdesátých let 20. století byla považována za relativně stabilní region. Mezi lety 1949-1970 byla na vrcholku svého nízkého zadlužení.¹⁵⁰ Válečná a poválečná hyperinflace zemi oddlužila na úkor jiných a zbavila ji tak těžkého břemena, které si s sebou nesla od dob svého vzniku.¹⁵¹ Konec „zlaté éry“ předznamenala druhá polovina 20. století, kdy se v Itálii začal postupně budovat sociální stát. Růst ekonomiky a nízké dluhy tím záhy skončily. Společně s dalšími zeměmi i Itálie přistoupila na jednotnou měnu¹⁵² a přijala euro, které nahradilo italskou liru. V současné době se však ukazuje, že italská ekonomika není schopna tuto měnu „utáhnout“. Euro je na Itálii zkrátka příliš drahé. Vezměme přitom v potaz, že země vydává na své sociální služby 30 procent HDP.¹⁵³ „Štědřejší“ je už v eurozóně pouze Maďarsko, Belgie a světová jednička, Francie. Východisko z krize však není zdaleka jednoduché. Podle Pavla Kohouta z časopisu *Reflex* existují dva možné scénáře, jimiž by se země mohla vydat:

- a) Jít cestou zadluženého Řecka, tedy přenechat hospodářské vedení země mezinárodní komisi. Země se tím uzdraví, byť za cenu dlouhodobého kómatu.
- b) Opustit evropskou měnu a navrátit se k italské liře. To však může vést ke státnímu bankrotu, bankovní krizi či hospodářské krizi.

Existuje ještě jedna možnost, a sice zavedení tzv. paralelní měny tak, jak to v roce 2009 učinila Kalifornie.¹⁵⁴ Tím by se situace na potřebnou dobu uklidnila a při zlepšení rozpočtové situace státu by se navrátila do svého původního stavu. To vše bez zbytečných obstrukcí. Pavel Kohout v časopisu *Reflex* k tomu dodává: „*Podstatnou a trvalou úlevu by však přinesla redukční dieta pro sociální stát. Osekat jej o třetinu, dostat se tak zhruba na úroveň průměrných států OECD – a vleklý problém italského rozpočtu je vyřešen. Bez*

¹⁵⁰ KOHOUT, Pavel. Pacient Itálie. Proč je Itálie považována za nemocného muže Evropy? *Reflex*, 2018, č. 25, s. 30.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 30.

¹⁵² Vstup do eurozóny země učinila 1. ledna 1999.

¹⁵³ KOHOUT, Pavel. Pacient Itálie. Proč je Itálie považována za nemocného muže Evropy? *Reflex*, 2018, č. 25, s. 31.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 31.

bankrotu, možná i bez paralelní měny.“¹⁵⁵ Pro úplnost dodejme, že v roce 2017 dosáhl italský veřejný dluh hodnoty 131,2 % HDP, což v konečném důsledku znamenalo, že na jednoho občana země připadal dluh 37 tisíc eur (tedy asi 960 tisíc korun).¹⁵⁶ Tím více než dvojnásobně překročil italský dluh celounijní dohodu o nejvyšší povolené míře zadlužení 60 % HDP.¹⁵⁷ Zde je nutné připomenout, že většina zemí EU tuto dohodu dlouhodobě porušuje a překračuje, a to bez jakýchkoli sankcí. Podle místopředsedy evropské komise Valdise Dombrovskise by se dluh „neměl v příštích letech od hodnoty okolo 130 procent nějak výrazně odchýlit.“¹⁵⁸ Tento požadavek ovšem italská vláda v čele s místopředsedy Matteo Salvinim a Luigi Di Maiou dlouho odmítala a navrhovala rozpočtový schodek ve výši 2,4 % HDP.¹⁵⁹

Evropská komise proto v listopadu 2018 požádala italskou vládu, aby svůj návrh přehodnotila a výši rozpočtového schodku upravila. I přes značný počáteční odpor nakonec Řím na doporučení Evropské komise (zejména pod hrozbou kárného řízení, které mohlo vést i k finančním sankcím vůči zemi) přistoupil a schodek rozpočtu upravil na hodnotu ve výši 2,04 % HDP.¹⁶⁰ Tím sice (opět) nebyl dodržen slib předchozí italské vlády, který Evropské komisi garantoval trojnásobně nižší schodek, nicméně toto „vstřícné gesto“ ze strany italských populistů záhadným způsobem zafungovalo. Po Řecku, jehož dluh se v současné době pohybuje okolo 177,4 % HDP,¹⁶¹ se tak Itálie dlouhodobě pohybuje mezi nejzadluženějšími zeměmi EU. Situaci je tak třeba začít neprodleně řešit dřív, než bude pozdě. Podobně, jako celá řada jiných odborníků, se však domnívám, že bez četných škrtnů a řady úsporných opatření to prostě nepůjde.

Pro ilustraci a celkové dokreslení situace si uveďme (na následující straně) deset nejzadluženějších zemí EU tak, jak ji na počátku roku 2018 shrnul a vypracoval Eurostat. Jednou ze zajímavostí je skutečnost, o které jsme zde již hovořili, a sice že ani jedna z deseti unijních zemí nedodrhuje maximální povolenou míru zadlužení, která je stanovena tzv. *konvergenčními kritérii* na úroveň 60 % HDP. Situace se tak velice podobá skutečnosti, že jen několik málo unijních států přispívá svými dvěma procenty HDP do obranného rozpočtu

¹⁵⁵ KOHOUT, Pavel. Pacient Itálie. Proč je Itálie považována za nemocného muže Evropy? *Reflex*, 2018, č. 25, s. 31.

¹⁵⁶ ČTK. Itálie přepracovala rozpočet pro příští rok. Kvůli vysoké zadluženosti ho stále kritizuje Evropská komise. *IROZHLAS* [online]. 2018 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/evropska-komise-eu-evropska-unie-italsky-rozpocet-valdis-dombrovskis-giuseppe_1811211404_och.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ ČTK. Itálie se dohodla s Evropskou komisí na sporném rozpočtu pro příští rok. Sníží plánovaný schodek. *IROZHLAS* [online]. 2018 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/italie-evropska-unie-evropska-komise-rozpocet_1812182225_pak.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ BUREŠ, Michal. Které země EU jsou nejvíce zadluženy?. *FINANCE.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/503213-verejne-dluhy-eu/>.

přesně tak, jak vyplývá z dohody členských zemí NATO. Zbytek zemí je pod touto minimální hranicí a to dlouhodobě, opět bez jakýchkoli sankcí. Na místě se tedy vybízí otázka: K čemu tyto dohody máme, když je ve skutečnosti (téměř) nikdo nedodrží? Osobně si nad touto otázkou lámu hlavu již řadu let a nenalézám uspokojivou odpověď.

Tab. č. 3: Přehled 10 nejvíce zadlužených zemí dle podílu veřejných dluhů na HDP

Pořadí	Země	Veřejný dluhy vztahený na HDP dané země ve třetím kvartálu 2007	Veřejný dluhy vztahený na HDP dané země ve třetím kvartálu 2012	Veřejný dluhy vztahený na HDP dané země ve třetím kvartálu 2017
1	Řecko	102,2 %	154,7 %	177,4 %
2	Itálie	102,0 %	123,2 %	134,1 %
3	Portugalsko	67,6 %	123,8 %	132,1 %
4	Belgie	92,4 %	106,1 %	106,1 %
5	Kypr	54,3 %	77,8 %	103,2 %
6	Španělsko	36,9 %	78,6 %	98,7 %
7	Francie	65,8 %	89,2 %	98,4 %
8	Velká Británie	41,1 %	83,4 %	86,5 %
9	Chorvatsko	37,9 %	69,1 %	81,0 %
10	Rakousko	75,1 %	82,3 %	80,4 %

Zdroj: <https://www.finance.cz/503213-verejne-dluhy-eu/>.

Opusťme nyní finanční problémy země a zaměřme se na její potíže s masovým přílivem uprchlíků, v posledních letech přicházejících především ze severní části Afriky. Itálii postihla migrační krize, podobně jako ostatní země eurozóny, v nejméně vhodnou dobu. Obrovský proud lidí připlouvající k jižním břehům Itálie a směřující dále do nitra Evropy nemohla země sama bez svých unijních spojenců zvládnout. V zemi proto zavládl chaos, který se projevil v březnových volbách roku 2018. V nich se projevila nejednotnost země. Neschopnost politiků danou situaci řešit přiměla řadu voličů problém vyřešit po svém. Jak jinak než volbou alternativních stran s odlišnými volebními programy. Tak jako v mnoha jiných zemích se do čela země dostaly ultrapravicové či levicové populistické strany, hlásající silná protiimigrační a antisystémová řešení. Barbora Chaloupková z týdeníku *Respekt* o volbách napsala: „*Vítězstvím populistických a antisystémových stran skončily nedělní italské*

parlamentní volby. Jakkoli se jejich úspěch čekal, společných zhruba 50 procent pro Hnutí pěti hvězd a Ligu severu představuje nevídaný úspěch...“¹⁶²

Celkovým vítězem voleb se stalo Hnutí pěti hvězd (M5S) s 32 % hlasů.¹⁶³ Strana před volbami deklarovala, že se nebude účastnit koaličního vládnutí. Nejsilnější parlamentní zastoupení, v době krátce po volbách, tak představovaly strany – Berlusconiho Vzhůru, Itálie (Forza Italia), Bratři Itálie a Liga severu. Právě posledně jmenovaná strana se stala obrovským překvapením březnových voleb. Silně anti-imigrantská strana získala ve volbách ještě více hlasů než Berlusconiho uskupení. Zisk středopravicové koalice činil necelých 37 %, těsně pod hranicí 40 %, které jsou v Itálii nutné pro vládnutí.¹⁶⁴ Jak už to však v politice bývá, předvolební sliby se velice často a s oblibou porušují. Stejně tak tomu bylo i v případě Hnutí pěti hvězd (M5S), které spolu s Ligou severu, nově pouze Ligou, utvořilo silnou nadpoloviční koalici. List *Financial Times* nově vznikající vládu označil za nejméně konvenční a nejméně zkušenou vládu, kterou západní Evropa zažila od počátku evropské integrace v roce 1957.¹⁶⁵ Dosud vládnoucí Demokraté (PD), v čele s již bývalým premiérem Matteo Renziem se tak museli smířit s volební porážkou. Podle amerického serveru *Bloomberg* voliči potrestali mainstreamové strany za léta ekonomického úpadku, rostoucí daně a nekontrolované vlně migrace.¹⁶⁶ Dodnes panuje napříč Itálií značné rozčarování z toho, že se od roku 2008 ekonomice v této zemi nedaří, dokonce je o něco slabší než před avizovaným rokem. Každý třetí Ital pod 25 let je nezaměstnaný.¹⁶⁷ Do toho všeho zemi postihla migrační krize, kdy za poslední čtyři roky připlulo k jejím břehům na 600 tisíc migrantů.¹⁶⁸ Situace v zemi je tak nebývale napjatá.

¹⁶² CHALOUPKOVÁ, Barbora. Po špatném přichází ještě horší: Italové potrestali ve volbách mainstreamové strany. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-16]. Dostupné z: www.respekt.cz/denni-menu/italove-potrestali-ve-volbach-mainstreamove-strany-za-leta-ekonomickeho-upadku.

¹⁶³ CHALOUPKOVÁ, Barbora. Italové jsou jeden národ, když fandí fotbalu. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: www.respekt.cz/politika/italove-jsou-jeden-narod-kdyz-fandi-fotbalu.

¹⁶⁴ CHALOUPKOVÁ, Barbora. Po špatném přichází ještě horší: Italové potrestali ve volbách mainstreamové strany. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-16]. Dostupné z: www.respekt.cz/denni-menu/italove-potrestali-ve-volbach-mainstreamove-strany-za-leta-ekonomickeho-upadku.

¹⁶⁵ LINDNER, Tomáš. Itálie je v krizi: antievropští populisté mohou ještě posílit. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/italie-je-v-krizi-antievropsti-populiste-chteji-odvolavat-prezidenta>.

¹⁶⁶ CHALOUPKOVÁ, Barbora. Po špatném přichází ještě horší: Italové potrestali ve volbách mainstreamové strany. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-16]. Dostupné z: www.respekt.cz/denni-menu/italove-potrestali-ve-volbach-mainstreamove-strany-za-leta-ekonomickeho-upadku.

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ Tamtéž.

Tab. č. 4: Celkové počty žádostí o azyl v Itálii mezi lety 2014–2017

2014	2015	2016	2017
64 625	83 540	122 960	128 850

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Z tabulky č. 4 je patrné, že mezi posledními čtyřmi lety požádalo v Itálii o azyl necelých 400 000 imigrantů.¹⁶⁹ Po Německu tak zemi připadlo „pomyslné“ druhé místo co do počtu nově příchozích lidí na evropský kontinent žádajících o poskytnutí azylu. Porovnáme-li však ekonomiku obou zemí a přičteme-li celkovou nezaměstnanost v regionu, vyjde nám, že Itálii současná situace nebývale zatěžuje. I proto se řada jejích čelních představitelů snažila na evropském summitu v Bruselu prosadit systém povinných kvót, neúspěšně. Tím se však situace pro Itálii stala ještě více složitější a beznadějnější. Veškeré snahy země na záchranu uprchlíků, ať už ve formě operací – *Mare nostrum* (Naše moře)¹⁷⁰, či ve formě finančních a personálních prostředků africkým zemím, nevedly ke kýženému výsledku a zemi naopak ještě více zadlužily. Není proto divu, že za současné situace italský ministr vnitra a předseda populistické Ligy – Matteo Salvini jakoukoli loď, připlouvající k italským břehům, převážející tisíce nových uprchlíků, striktně odmítá. Lze pouze spekulovat, zda-li tím plní své předvolební sliby, nebo jenom sleduje své osobní zájmy. Tak či tak můžeme konstatovat, že země radikálně změnila svoji strategii vůči nově příchozím uprchlíkům, což je ostatně patrné z Tabulky č. 5, kde podle dosavadních informací¹⁷¹ by se měl počet imigrantů za rok 2018 pohybovat okolo 50 000. Oproti předchozímu roku by tak celkový počet žadatelů o azyl měl klesnout o více jak polovinu.

¹⁶⁹Asylum and first time asylum applicants – annual aggregated data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2018-8-19]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00191>.

¹⁷⁰ Italská vláda musela operaci zrušit kvůli jejím obrovským finančním nákladům. Od Itálie celou operaci převzala agentura Frontex, která ji přejmenovala na *operaci Triton*, ta byla později nahrazena *operací Themis* v únoru 2018.

¹⁷¹ V době dokončení práce nebyly známy počty imigrantů z listopadu a prosince roku 2018.

Tab. č. 5: Celkové počty žádostí o azyl v Itálii v jednotlivých měsících za rok 2018

2018M01	2018M02	2018M03	2018M04	2018M05	2018M06	2018M07
6 825	5 940	5 995	4 545	5 135	5 330	4 455
2018M08	2018M09	2018M10	2018M11	2018M12		2018
2 370	3 235	3 635	-	-		47 465

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

Situace v zemi je hrozivá i z jiného úhlu pohledu. Liga severu, strana hájící bohatý sever země, se krátce před volbami přejmenovala na pouhou Ligu. Díky tomuto kroku a silné anti-imigrantské politice získala kromě tradičního severu i střední část země. Matteo Salvini, její předseda, vytvořil ze strany tvrdě pravicovou stranu a přidal se k francouzské Národní frontě (nově Národního sdružení) Marine Le Penové. Euro označil za „zločin proti lidskosti“ a pohrozil masovými deportacemi imigrantů.¹⁷² Silná slova, která však ve skutečnosti zůstanou s největší pravděpodobností pouze na papíře, jelikož finanční prostředky nutné k deportaci cizinců do jejich rodných zemí jsou tak nákladné, že si je Itálie (i vzhledem ke svému obrovskému zadlužení) nemůže zkrátka dovolit. „*Není znám jediný případ deportace ani po soudním zamítnutí azylu a jen výjimečně byl poslán zpátky odsouzený zločinec. A tak každý, kdo přežije cestu do Lampedusu, zůstává v Evropě natrvalo.*“¹⁷³ Občané země však těmto „prázdným gestům a holým populistickým frázím“ uvěřili. Do toho všeho navíc Salvini prosazuje patnáctiprocentní daň¹⁷⁴, kterou si však země nemůže (opět) z ekonomických důvodů dovolit. Z výše uvedeného je tedy patrné, že země s dluhem veřejného sektoru dosahujícího téměř 130 % HDP potřebuje nutnou reformu. Ta ovšem za současných vnitropolitických podmínek není reálná. Osobně jsem zastáncem toho názoru, že dokud Evropská komise, či kdokoli jiný, nevytáhne proti Itálii účinnějšími zbraněmi, než-li pouhými bohulibými frázemi, situace se příliš nezmění a dluh veřejného sektoru bude pomalu ale jistě, narůstat, a to bez ohledu na to, jestli u moci budou populisté či nikoli.

¹⁷²The Economist. Itálie zvolila nezodpovědnost. Proč by se Evropa měla obávat Říma v rukou populistů. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/11/italie-zvolila-nezodpovednost>.

¹⁷³MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: Ieda, 2018, s. 72.

¹⁷⁴The Economist. Itálie zvolila nezodpovědnost. Proč by se Evropa měla obávat Říma v rukou populistů. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/11/italie-zvolila-nezodpovednost>.

V průběhu června 2018 zemi postihla kauza lodi Aquarius převážející 600 migrantů na palubě a patřící humanitárním organizacím SOS Méditerranée a Lékaři bez hranic. Byla to vůbec jedna z prvních (mediálně tolik proklamovaných) „vlastovek“ nové imigrační politiky vládnoucího establishmentu v zemi. Ministr vnitra Matteo Salvini odmítl, i přes značný protest starostů mnoha měst, přijmout výše uvedenou loď v italských přístavech. Na svém twitterovém účtu uvedl: „*Malta odmítá každého. Francie vrací lidi na hranicích. Španělsko brání své hranice zbraněmi. Zkrátka celá Evropa si dělá, jak se jí zachce. Ode dneška také Itálie začne říkat NE obchodu s lidmi, NE byznysu ilegální migrace.*“¹⁷⁵ Celá situace se řešila několik dnů a do jejího konečného řešení vstoupil až nově zvolený španělský premiér Pedro Sánchez, který nabídl lodi zakotvit v přístavu Valencie. Zde mimochodem stojí za zmínku, že po uzavření tzv. balkánské trasy, se situace po Itálii stala ve Španělsku, co do počtu nově přichozích lidí, vůbec druhou nejhorší v celé Evropské unii. Problém se tím na první pohled vyřešil, avšak záhy se objevily další komplikace. V centru dění byl opět italský ministr vnitra Salvini, který na sociálních sítích avizoval, že země nebude nadále přijímat žádné nově přichozí imigranty a trvale uzavře své přístavy.¹⁷⁶ Situace se několikrát opakovala s podobným scénářem. Ostatně, jak dokládají výše uvedené Tabulky č. 4 a 5, nová imigrační politika země začala „sklízet své ovoce“. Obávám se však, že reakce přišla, podobně jako i v jiných případech, pozdě.

Je tedy patrné, že Liga se svým předsedou je odhodlaná plnit sliby své populistické vlády „stůj co stůj“ a zabránit tak dalšímu přílivu migrantů do Itálie. Tím se však celá situace značně komplikuje, zejména pro země, které svojí „multikulturní rétorikou“ masový příliv uprchlíků vítají. Na mysli mám zejména Francii a Německo, částečně i Velkou Británii. Podle agentury AFP se ukázalo, že tvrdá rétorika ohledně imigrace si v Evropě úspěšně razí cestu.¹⁷⁷ Krátce po aféře lodi Aquarius se francouzský prezident Emmanuel Macron nechal slyšet, že postoj Itálie vůči běžencům byl nezodpovědný, v kritice však zůstal osamocen.¹⁷⁸ Jak jsme již však v kapitole o Francii psali, situace v zemi (ať už z hlediska jejího zadlužení či příchodu nových přistěhovalců) je velice podobná, v některých případech i daleko horší (např. v otázce antisemitismu) než v Itálii. I proto by francouzský prezident, dle mého názoru, měl být jedním z posledních, který by měl celé dění v zemi jakkoli komentovat. Naproti tomu země V4,

¹⁷⁵SELUCKÝ, Kryštof. Uprchlíky dovezou italské lodě do Valencie. Humanitární organizace protestují. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/kultura/italie-odmitla-lod-s-uprchliky-zacina-mezinarodni-krize>.

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ČTK. Příběh lodi Aquarius jako vítězství „tvrdé“ rétoriky v EU. Státy se shodují na ochraně hranic. *Aktuálně.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kauza-lodi-aquarius-je-vitezstvim-tvrдых-v-eu/r~d5021bc4713d11e88980ac1f6b220ee8/>.

¹⁷⁸ Tamtéž.

zejména Maďarsko a Slovensko, postoj Itálie kvitovaly s povděkem.¹⁷⁹ Situace však znamenala významný zlom v postoji zemí EU k migraci. Tradiční dělení na Západ a Východ Evropy se zhroutilo. Evropský summit konaný v červnu 2018 zrušil povinnost zemí přijímat uprchlíky na základě tzv. povinných kvót. Namísto toho vznikla smlouva nová, o níž jsme již hovořili. Situace týkající se migrační politiky zemí EU tedy zůstává i nadále otevřená diskuzi. Nezbyvá než doufat, že se vše podaří vyřešit do zdárného konce.

¹⁷⁹ ČTK. Příběh lodi Aquarius jako vítězství „tvrdé“ rétoriky v EU. Státy se shodují na ochraně hranic. *Aktuálně.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kauza-lodi-aquarius-je-vitezstvim-tvrдых-v-eu/r~d5021bc4713d11e88980ac1f6b220ee8/>.

4.1.3 Německo

Angela Merkelová, asi nejvíce skloňované jméno u nás doma i v zahraničí. Její obliba, zejména mezi blízkovýchodními a africkými zeměmi, stoupla v roce 2015, kdy mnohé evropské země sužovala tehdejší migrační krize, největší masový přesun lidí od konce druhé světové války. V září 2015, kdy neohlášeně ponechala otevřené hranice pro uprchlíky, vzala politickou hypotéku, která volala po vyúčtování ve volbách.¹⁸⁰ Dnes jen můžeme spekulovat, zda to tehdy byla kancléřčina chyba či nikoli. Reakce na sebe nenechaly dlouho čekat. Ihned v následujících volbách se do Spolkového sněmu dostala Alternativa pro Německo (AfD), krajně pravicová euroskeptická populistická strana. „*Tím přestal být snesitelný základní rozpor merkelovské politiky. ...kancléřka definitivně opotřebila svůj zmíněný styl politiky, kdy voličům slibuje, že vše zůstane při starém, a pak pod tlakem krizových událostí učini neohlášené razantní změny.*“¹⁸¹ Navíc se tím do německé politiky vmísil populismus, na který je Německo velice silné i vzhledem ke své historii. Situace na německé politické scéně se tím razantně zkomplikovala a kancléřce výrazně ubyla moc, kterou z pohledu svých voličů trvale zneužívala ve svůj prospěch.

Přitom počátky její politiky můžeme sledovat již u jejího předchůdce a mentora, Helmuta Kohla, který německou konsenzuální politiku v 70. letech 20. století posunul mírně doleva. V roce 2000, kdy se současná kancléřka dostala k moci, prosadila silně levicovou politiku. Činila tak z přesvědčení, že se jí tím podaří „vyšachovat“ tehdy poměrně silnou levicově orientovanou stranu *Volkspartei* – sociální demokracii (SPD).¹⁸² A skutečně se jí to podařilo. „*Programově naprosto bezradná SPD se dnes potácí v průzkumech mezi 10-20 %, přičemž její nynější předsedkyně je produktem hluboké personální krize strany,*“¹⁸³ komentuje současnou situaci v Německu Aleš Valenta, jeden z představitelů Institutu Václava Klause, kterému v roce 2018 vyšla kniha nazvaná *Německo: mýtus a realita*. Jedním z posledních návrhů sociálních demokratů tak bylo, aby někteří uprchlíci, kteří v Německu nemohou zůstat podle azylového zákona, mohli v zemi pobývat na základě zákona přistěhovaleckého.¹⁸⁴ Strana tím jednoznačně chtěla posílit své volební preference zejména u představitelů církve a

¹⁸⁰LINDNER, Tomáš. Čas odejít? *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-4]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/31/cas-odejit>.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸²VALENTA, Aleš. Německo: výměna stráží, vše při starém. *Literární noviny*. 2018, č. 12, s. 3.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ČTK. Merkelová odmítá, aby integrování migranti po zamítnutí azylu mohli zůstat. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-1-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/481582-merkelova-odmita-aby-integrovani-migranti-po-zamitnuti-azylu-mohli-zustat.html>.

zaměstnavatelů, kteří v době ekonomické prosperity země hledají každou volnou pracovní sílu. Angela Merkelová (CDU) spolu s Horstem Seehoferem (CSU) však návrh SPD zamítli s tvrzením, že by byl poškozen obraz Německa navenek a lidé přicházející do této země by se už pak nerozlišovali podle toho, zda se jedná o běžence nebo zda chtějí v zemi pracovat.¹⁸⁵

Radikální feminismus, zrušení povinné vojenské služby, odvrát od atomové energie, fanatický boj proti změně klimatu, sexualizace výuky na školách a ohromný posun k islamizaci Spolkové republiky,¹⁸⁶ to vše proměnilo západní velmoc k nepoznání. Nespokojenost voličů s neustálým příchodem nových imigrantů a se stále neměnnou „levicovou“ politikou Angely Merkelové zavedla příčině vzniku nové politické strany – Alternativě pro Německo (AfD). Již od svého vzniku v roce 2013 čelila strana řadě útoků. Čím byla její popularita v zemi silnější, tím byla kritika tvrdší. Konfrontace vyústila do svého pomyslného vrcholu na sklonku roku 2018, kdy se v Saské Kamenici (Chemnitz) konal protest proti zavraždění německého občana migrantem. „...došlo k okamžité masivní mobilizaci celého mohutného společensko-politického soukolí, o které se vládnoucí elity opírají. Média uplatnila... ..širokou škálu manipulativních technik od předstíraného pochopení pro *besorgte Bürger* (ustaraní občané – ironické označení těch, kteří odmítají migrační politiku vlády), až po brutální lži typu *pogrom na migranty!*“¹⁸⁷ Síla provládních médií udeřila se vší razancí a utlumila tak veškeré hlasy svých oponentů. Jakoby vládnoucí establishment dával občanům silně najevo, že kdo nesouhlasí s její proimigrantskou politikou, bude umlčen. Následovalo paušální odmítnutí pravicové AfD jako „silně extremistické až nacistické“ strany, která špiní pověst německé politiky. Podezření ze sympatií k AfD se v dnešním Německu rovná populismu či dokonce pravicovému extremismu. V mnohých případech pak může vést ke ztrátě zaměstnání či konce jinak úspěšné kariéry. Němci si jsou toho velice dobře vědomi a tak mlčí a nechávají si vše líbit.¹⁸⁸

„Nejmocnější žena Západu“, jak bývá Merkelová mnohdy označována, vyrůstala v chudých poměrech v tehdy izolované NDR. Za vlády Helmuta Kohla, jejího celoživotního mentora, působila jako nepřilíš výrazná ministryně životního prostředí. Právě zde nastartovala svoji politickou kariéru, která ji vynesla až do nejvyšších míst. Bernd Ulrich v časopise *Die Zeit* o ní napsal: „Když jsem Angelu Merkel před více než dvaceti lety poznal, tak mi nejprve do oka padly dvě věci: její rychlý a zvědavý rozum a její neustálá chuť vtípkovat. Další

¹⁸⁵ ČTK. Merkelová odmítá, aby integrování migranti po zamítnutí azylu mohli zůstat. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-1-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/481582-merkelova-odmita-aby-integrovani-migrantu-po-zamitnuti-azylu-mohli-zustat.html>.

¹⁸⁶ VALENTA, Aleš. Německo: výměna stráží, vše při starém. *Literární noviny*. 2018, č. 12, s. 3.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ Tamtéž.

*důležité vlastnosti jsem si tehdy ještě nevšiml – byla zcela prostá domýšlivosti.*¹⁸⁹ Právě kancléřčina osobnost, schopnost zachovat klid, nezabývat se sama sebou, ale tím, co se děje v jejím okolí, zapříčinily její raketový vzestup do pozice kancléřky Spolkové republiky. Politika bývá mnohdy spojována s ješitností, chutí ovládat druhé, dychtit po moci. U Merkel jsme se mohli naučit, že politiku lze dělat i bez toho. „*Angela Merkel byla čtvrt století zázrakem politické účinnosti. Možná nikdy dříve mocný člověk během tak dlouhé doby nedělal tolik čisté politiky, nevyřešil takové množství problémů a nevygeneroval ze své moci ještě více moci.*“¹⁹⁰ Během své vlády, která již trvá bezmála třináct let, dokázala to, co by jiní nezvládli. Nyní stojí tvář v tvář u „sestupu a rozkladu“ své země, lidé začínají pociťovat hranice ekologických možností. V době, kdy ruský prezident Vladimir Putin započal svoji východní expanzi, která vyvrcholila anexí Krymu, zachovala kancléřka stoický klid. Namísto zbraní zvolila, společně se svými evropskými spojenci, cestu ekonomických sankcí. Otázkou zůstává, jak moc efektivní krok to byl. Tím (alespoň zčásti) navázala na svoji dlouholetou rétoriku, a sice že nacionalismus a egoismus v Evropě nesmí již nikdy zvítězit. Naopak je třeba podporovat vzájemnou „toleranci a solidaritu“.¹⁹¹ Její zářná politická kariéra se však nyní chýlí ke svému zdárnému konci, jelikož na sklonku roku 2018 oznámila (podobně jako předseda sesterské CSU – Horst Seehofer) svůj záměr nekandidovat na post předsedkyně Křesťanskodemokratické unie (CDU), kde ji později nahradila její „oblíbenkyně“ a dřívější generální tajemnice A. Kramp-Karrenbauerová. Učinila tak na základě citelných ztrát CSU v hesenských volbách. V pozici kancléřky chce však zůstat až do konce současného volebního období, tedy do roku 2021. Uvidíme tedy, jak se celá vnitropolitická situace v Německu bude v následujících letech vyvíjet. Jisté je jen jedno. Štěpení země na západ (bývalá SRN) a na východ (bývalá NDR) bude nadále pokračovat a stejně tak i boj proti pravici. Bez ohledu na to, kdo bude momentálně u moci.

Počátkem července roku 2018 se předáci bavorské konzervativní CSU rozhodli, že se vydají vlastní cestou při řešení migrační politiky. Učinili tak po výsledcích summitu EU, kdy země visegrádské čtyřky dementovaly dohodu o zrychleném navrácení migrantů z Německa do zemí první registrace.¹⁹² „Definitivně“ tím pohřbily snahy západních mocností o možnou relokační masového příchodu imigrantů a překonání blokády při jednání o budoucí společné

¹⁸⁹ LINDNER, Tomáš. Čas odejít? *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-4]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/31/cas-odejit>.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ HOUSKA, Ondřej. Merkelová: Buďte solidární! *Hospodářské noviny*. 14. 11. 2018, s. 6.

¹⁹² ČTK. V bavorské CSU zavládla skepse ohledně změn v migrační politice. *iDNES.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-5]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/summit-migranti-nemecko-skepse-dobridt-merkelova-fvf-/zahranicni.aspx?c=A180701_101818_zahranicni_bur.

migrační politice. Prvotní pokus kancléřky celou situaci zachránit tedy nevyšel. O to komičtější pak působila zpráva z 11. srpna 2018, kdy se Merkelová rozhodla celou situaci řešit na vlastní pěst a odcestovala do Španělska za tamním čerstvě zvoleným premiérem Pedro Sánchezem, aby s ním jednala v otázkách řešení relokace a navracení migrantů z německého území zpět do Španělské republiky. Z jejich úst na schůzce zazněla následující slova: „*Teoreticky by podle dublinského systému nepřišel do Německa ani jeden migrant. To ale neodpovídá realitě.*“¹⁹³ Paradoxem však dodnes zůstává fakt, že to byla právě kancléřka, jež v roce 2015 jako jedna z prvních dublinská prohlášení vědomě porušila. Dohodu se i přes to nakonec podařilo vyjednat, a to tak, že Německo může do 48 hodin vracet do Španělska migranty, kteří již dříve v této zemi podali žádost o azyl.¹⁹⁴ Podobnou dohodu kancléřka hodlala vyjednat i u Řecka a Itálie. Obě země však po Německu požadovaly protislужby, a sice že bude Spolková země od nich přijímat další příchozí migranty. Ministr vnitra Horst Seehofer to odmítl s tvrzením, že by nebylo správné, aby země přijímala více migrantů, než jich pošle zpět.¹⁹⁵ Dohodu se tak nakonec podařilo vyjednat pouze s Řeckem.

Vraťme se ale nyní zpět k summitu zemí EU v Bruselu konaného ve dnech 28. a 29. června. „*Vzhledem k odlišným prohlášením z některých členských zemí Evropské unie se dá pochybovat o tom, že se závěry summitu stanou skutečností,*“¹⁹⁶ řekl Dobrindt deníku *Bild am Sonntag*. Na tato slova reagoval Bernd Ulrich, šéf politické rubriky týdeníku *Die Zeit* (27/2018), následovně: „*Ukázat tvrdost, odmítat migranty na hranicích, uzavřít zemi, klást ultimáta – ano, ano, ve vašich snech. Je absurdní věřit, že vysoce efektivní metodu Angely Merkel můžeme nahradit renesancí starého politického stylu, který se vyznačuje velkými řečmi, prázdnými gesty, ponižováním konkurentů, zkrátka plýtváním energií na zbytečnosti. Až se bavorská CSU a její sympatizanti v médiích a v CDU pořádně vybijí, tak poznají, že ohánět se velkými slovy nic nepřináší, a že nejde hranici úplně utěsnit, nelze ani získat většinovou oblibu svržením kancléřky.*“¹⁹⁷ Jak tedy z celé této situace vybruslit? Jedno je jisté. Současná politická elita v Německu nabízí celou řadu řešení migrační krize, od úplného

¹⁹³ČTK. Dublinská pravidla pro uprchlíky jsou mrtvá, tvrdí kancléřka Merkelová. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-14]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/480342-dublinska-pravidla-pro-uprchliky-jsou-mrtva-tvrdi-kanclerka-merkelova.html>.

¹⁹⁴ČTK. Německo se domluvilo se Španělskem i Řeckem na vracení migrantů. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-1-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/480889-nemecko-se-domluvilo-se-spanelskem-i-reckem-na-vraceni-migrantu.html>.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ČTK. V bavorské CSU zavládla skepse ohledně změn v migrační politice. *iDNES.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-5]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/summit-migranti-nemecko-skepse-dobridt-merkelova-fvf-/zahranicni.aspx?c=A180701_101818_zahranicni_bur.

¹⁹⁷LINDNER, Tomáš. Čas odejít? *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-4]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/31/cas-odejit>.

uzavření hranic až po navrácení migrantů do zemí jejich původu. Ani jedno však současný problém z dlouhodobého hlediska neřeší. Jednou z možných variant se jeví plán samotné kancléřky, představený v rozhovoru s nedělníkem *Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung*, nazvaný „vize lepší EU“.¹⁹⁸ Jedná se však o dlouhodobou přestavbu EU a „běh na dlouhou trať“. Lepší návrh však zatím dosud nikdo nepředstavil. Na tomto místě bych si tedy dovolil (opět) citovat slova Bernda Ulricha: „*Pokud Merkel výhledově odejde, tak už nebude nic stát mezi Němci a skutečností. Na to však Němci nejsou připraveni. Kancléřka si zcela jistě najde jiný úkol, říká se, že již má určité plány. Země bez Angely Merkel nikoli.*“¹⁹⁹

Opusťme nyní kancléřku Spolkové země a zaměříme se na změny, které s sebou přinesla migrace a její vývoj v nedávné minulosti. Sjednocení Německa po roce 1989 nebylo zdaleka tak jednoduché, jak by se nám na první pohled mohlo zdát. Vůči sjednocené zemi s tyranskou minulostí kolovaly četné obavy napříč celospolečenským spektrem. „*Zrod nového Německa v roce 1990 rozhodně nebyl předem hotovou věcí a bylo jej dosaženo pouze díky výraznému diplomatickému nasazení, především ze strany kancléře Helmuta Kohla a jeho ministra zahraničí Hanse Dietricha Genschera (se zásadní pomocí amerického prezidenta George Bushe a ministra zahraničí Jamese Bakera).*“²⁰⁰ Jako důkaz toho, že se Německo ze své minulosti poučilo a směřuje k cestě demokracie, se zřeklo své dosavadní měny (marky) a přijalo euro. Tímto krokem se měla snížit německá dominance v Evropě a naopak zvýšit ekonomická provázanost s Francií.²⁰¹ Snaha odčinit svoji minulost však zapříčila slabost a poddajnost Německa zvenčí. Společnost, média i politici, ti všichni se vzájemně kontrolují před obavou z nařčení útlaku, diskriminace, rasismu či xenofobie. Naši západní sousedé se dodnes nedokázali plně vypořádat se svojí minulostí a lidé přicházející do Evropy si toho jsou velice dobře vědomi.

Benjamin Carter Hett v knize *Smrt demokracie: Hitlerův nástup k moci a pád Výmarské republiky* k německému komplexu z minulosti píše: „*V každé epoše vnímáme minulost rozdílným způsobem podle toho, jak vidíme sami sebe a své vlastní zkušenosti. ...Jedna epocha si na minulosti všimne detailů, které druhá pomine. To je také důvod, proč dějiny jsou a musí být stále znovu přepisovány.*“²⁰² Jako příklad Hett v knize uvádí

¹⁹⁸LINDNER, Tomáš. Nežijeme na ostrově: Naše šance. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2019-1-16]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/24/nezijeme-na-ostrove>.

¹⁹⁹LINDNER, Tomáš. Čas odejít? *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-4]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/31/cas-odejit>.

²⁰⁰KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 93.

²⁰¹Tamtéž.

²⁰²HETT, Benjamin Carter. Poučení z Hitlera: Nástup nacismu k moci byl v mnohém podobný dnešku. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 33, s. 13.

nacistickou Třetí říši v čele s jejím vůdcem Adolfem Hitlerem. „*Lidé si neradi berou poučení z nacistické zkušenosti, protože osobní srovnání dnešních politiků s Hitlerem je vždy chybou. ...To by nám však nemělo bránit ve schopnosti řídit se varováním plynoucím z politické éry, jež vedla ke kolapsu svobody v Německu.*“²⁰³ Na podkladě tehdejší reality vnímá současné Německo. Situaci popisuje následujícím způsobem: „*Schopnost vidět tehdejší události jako „široké protestní hnutí, jež se střetávalo se složitou strukturou sebestředných zájmů elit v atmosféře stále náchylnější k agresivnímu vytváření mýtů a iracionálních postojů, pomáhá odstranit exotický příděch evokovaný vlajkami s hákovými kříži a vyrovnanými šiky elitních jednotek.*“²⁰⁴ Současné Německo se tak dle jeho názorů a slov až hrozivě začíná podobat režimu nacistické říše. Úkolem současných Němců tedy je, aby se tato historie již nikdy neopakovala.

Zkušenost Evropy s přistěhovalectvím započala v 50. a 60. letech 20. století.²⁰⁵ Po druhé světové válce nastal celoevropský stavební boom, byl nedostatek pracovních sil. Mnoho zemí proto využilo zahraničních pracovních sil k doplnění svých stavů. „*V Německu byli těmito gastarbeitery především Turci, přijímaní s nevysloveným předpokladem, že se zase vrátí domů, až už jejich práce nebude potřeba.*“²⁰⁶ Tento předpoklad se však nikdy nenaplnil a v následujících letech (zejména v sedmdesátých) už cílem přistěhovalectví do Evropy nebylo sloužit potřebám evropských trhů práce, ale plnit přání samotných migrantů.²⁰⁷ Situace se tedy razantním způsobem změnila a vládnoucí garnitura tomu jen nečinně přihlížela. Teprve až v roce 2010, při tzv. postupimském projevu, přiznala kancléřka Spolkové republiky že: „*... snaha vybudovat multikulturní společnost, žít bok po boku vedle sebe a mít užitek jeden z druhého selhala, totálně selhala... Proto nyní víme, jak je integrace důležitá... Všichni, kdo chtějí žít s námi, se musí řídit německými zákony i ústavou a pochopitelně musí umět německy.*“²⁰⁸ Tím však pouze rafinovaně skryla svoji setrvávající proimigrační politiku. Německo se přeci z dřívějšíka „poučilo“. Pravým důvodem jejího vystoupení však byla reakce na knihu bývalého senátora Thila Sarrazina *Německo páchá sebevraždu*. Autor poukázal na hluboký nepoměr mezi nízkou porodností Němců a vysokým počtem dětí zejména muslimských přistěhovalců. Odvážil se kritizovat multietnickou proměnu společnosti,

²⁰³HETT, Benjamin Carter. Poučení z Hitlera: Nástup nacismu k moci byl v mnohém podobný dnešku. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 33, s. 13.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 13.

²⁰⁵ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 118.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 118.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 118.

²⁰⁸Merkel says German multicultural society has failed. *BBC News* [online]. 2010 [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-11559451>.

poprask způsobil hlavně svým tvrzením, že nízká porodnost mezi vzdělanými a vysoký počet potomků mezi nevzdělanými zlikviduje poválečný hospodářský úspěch a blahobyt Německa.²⁰⁹ Tím se dotkl jednoho z mnoha tabuizovaných témat – genetiky. Odvážná a vcelku pravdivá slova, která se však krátce po svém zveřejnění stala četným předmětem kritiky. Tíha minulosti, štědrý sociální systém a jeden z nejliberálnějších azylových systémů na světě způsobily problém, s nímž se současná Evropa potýká. Rozhodnutí Angely Merkelové tuto situaci pouze zhoršilo. Neschopnost starého kontinentu zavést společné postupy při řešení migrační krize, řešení v otázkách jednotné azylové politiky a obrany vnějších hranic při zachování volného pohybu osob v EU a náchylnost přijímat nacionalistická řešení značí, že se dilema soudržnosti společnosti způsobené masovou imigrací bude jen nadále zhoršovat.²¹⁰ Podle slov Christophera Caldwell, dlouhodobého pozorovatele evropské migrační politiky, „*Evropa vyřešila dočasné hospodářské problémy trvalými demografickými změnami.*“²¹¹

Německo s Velkou Británií, na rozdíl od Francie, zvolily jiný přístup v otázce migrační politiky, který spočíval na principu tzv. multikulturalismu. V evropském kontextu to však znamenalo odmítnutí představy asimilace nově příchozích lidí. Vlivem času a neutichajícího proudu imigrantů tak v obou zemích postupně vznikla ghetta, rasově segregované části měst a obcí, které se staly zhoubou rasové diskriminace a pozdějších teroristických činů. Pravý opak toho, co se uskutečnilo v USA. Americký politický filosof Samuel Huntington to v jedné ze svých posledních knih popsal „bez obalu“: „*Multikulturalismus je protizápadní ideologie a útok na evropskou civilizaci.*“²¹² Přitom již samotný název je dle historika a kritika, Romyho Hasana, nepřesný. Daleko přesnější by byly výrazy jako *multirasová* nebo *multietnická* společnost. Jelikož však zavání rasismem a lepší výraz se nenašel, vznikl nepřesný termín.²¹³ „*Spíše než huntingtonského střetu civilizací /.../ jsme dnes svědky střetu jednadvacátého století s patnáctým, kolize dvou filozofických konceptů společnosti, demokracie a teokracie, světského a posvátného, individuálního a kolektivistického pojetí života v obci, dvojí protichůdné sounáležitosti.*“²¹⁴

²⁰⁹MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: leda, 2018, s. 93.

²¹⁰KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 118.

²¹¹CALDWELL, Christopher. *Reflections on the revolution in Europe: immigration, Islam and the West*. New York: Doubleday, 2009, s. 35.

²¹²HUNTINGTON, Samuel P. *Kam kráčíš, Ameriko?: krize americké identity*. V Praze: Rybka, 2005., s. 171.

²¹³MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: leda, 2018, s. 98.

²¹⁴OUŘEDNÍK, Patrik. *Antialkorán, aneb, Nejasný svět T.H.* Ilustroval Jiří SLÍVA. Praha: Volvox Globator, 2017, s. 71.

V minulém století převládal názor, že stárnoucí populace a klesající porodnost vyžadují příliv mladých pracujících lidí ze zahraničí. Tento názor měl však své opodstatnění někdy v 50. a 60. letech, kdy v Evropě chyběly nekvalifikované pracovní síly.²¹⁵ V současném světě, kdy Evropa čelí výzvě globalizace a v zemích jako Francie, Itálie či Španělsko roste nezaměstnanost do dvouciferných čísel, jsou tyto argumenty méně než relevantní. Jak ostatně James Kirchick ve své knize *Konec Evropy* dodává: „*Poptávku německého průmyslu po kvalifikované mladé pracovní síle by mohlo mnohem jednodušeji uspokojit přijetí části z milionů nezaměstnaných Španělů, Francouzů a Italů než přivádění nespočtu obtížně asimilovatelných a málo kvalifikovaných lidí původem z Blízkého východu či severní Afriky.*“²¹⁶

Z časového hlediska může masový příliv lidí během relativně krátkého časového období způsobit růst HDP, což by současné stagnující Evropě výrazně pomohlo oživit její ekonomiku. Zde je ovšem zapotřebí se na věc dívat z dlouhodobější perspektivy. Dnes již tolik přetížený sociální systém v mnoha zemích Evropy by tak byl ještě více zatížen enormním nárůstem lidí vyššího věku. To by v zemích jako Itálie či Španělsko mohlo způsobit velké finanční potíže. Situace je navíc tíživá i z jiného úhlu pohledu. Na rozdíl od přistěhovalců do USA, jsou ti evropští méně ekonomicky produktivní. Po celé Evropské unii je nezaměstnaných 15 % imigrantů ze zemí mimo EU oproti pouhým 5,8 % přistěhovalců do USA.²¹⁷ Zatímco v Evropě je míra nezaměstnanosti osob narozených mimo EU o 5 % vyšší než u rodilých Evropanů, v Americe je o 1 % nižší!²¹⁸ Tyto údaje byly platné pro rok 2016 s tím, že míra nezaměstnanosti v EU se od roku 2014 neevoluje, jelikož masový příchod obyvatel ze zemí Blízkého východu a severní Afriky způsobil doslova „statistický chaos“, dá se však předpokládat, že trvale roste. Ve Spojených státech amerických v roce 2018 nezaměstnanost všeobecně klesla. Navíc se snížil rozptyl mezi rodilými a zahraničními pracovníky na pouhých 0,6 %.²¹⁹ Co se samotného Německa týče, celková nezaměstnanost domácí populace byla v roce 2017 pouhých 3,3 %. Naproti tomu zahraniční populace tvořila v témže roce nezaměstnanost ve výši 6,4 %.²²⁰ Z výsledných hodnot je tedy patrné, že schopnost asimilace cizinců je v Evropě velmi nízká, ne-li nulová. Kulturní dynamika Ameriky a Evropy je zcela odlišná a nelze ji proto napodobovat. Jak navíc současná situace

²¹⁵ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 119.

²¹⁶ Tamtéž, s. 119.

²¹⁷ Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti podle pohlaví a místa narození. *OECD iLibrary* [online]. 2018 [cit. 2018-8-10]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/data-00722-en>.

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Tamtéž.

²²⁰ Tamtéž.

ukazuje, Evropa bude muset své východisko v otázkách řešení migrační politiky hledat jinde. Pakliže bychom migraci v Německu chtěli reflektovat v číselných hodnotách, situace by vypadala následovně:

Tab. č. 6: Celkové počty žádostí o azyl v Německu mezi lety 2014–2017

2014	2015	2016	2017
202 645	476 510	745 155	222 560

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tab. č. 7: Celkové počty žádostí o azyl v Německu v jednotlivých měsících za rok 2018

2018M01	2018M02	2018M03	2018M04	2018M05	2018M06	2018M07
15 065	12 475	12 035	14 945	14 020	15 280	17 125

2018M08	2018M09	2018M10	2018M11	2018M12		2018
16 590	14 200	15 980	14 100	-		161 815

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

4.1.4 Rakousko

V posledních dvou letech se v alpské zemi udály dvě významné skutečnosti. První z nich byly volby do rakouského parlamentu, které se konaly během října roku 2017. V nich zvítězila lidová strana (ÖVP) nově zvoleného kancléře země – Sebastiana Kurze. Porazil tak dlouho v předvolebních statistikách vedoucí nacionalistickou a silně protievropsky laděnou stranu Svobodných (FPÖ), vedenou jejím předsedou Hansem-Christianem Strachem a druhou nejsilnější stranu v zemi – Sociální demokracii (SPÖ), vedenou jejím „staříčkým a programově vyhaslým“ kancléřem Christianem Kernem. Druhou skutečností bylo předsednictví Rakouska v čele Rady EU, které se konalo od 1. července roku 2018 do jeho konce, kdy zemi vystřídal nastupující Rumunsko. Tím byla uzavřena předsednictví trojice zemí – Estonska, Bulharska a Rakouska. Těmito dvěma událostmi se uzavřela etapa země, kterou v posledních letech trápily vnitropolitické pře způsobené ekonomickou krizí a následnou migrační vlnou. Pojďme se nyní podrobněji zaměřit na obě výše popsané události.

Poválečný politický systém v zemi byl de facto až do voleb v roce 2017 založen na konsensu dvou stran – lidovců a sociálních demokratů. Ti společně v zemi vládli 44 let z posledních 72.²²¹ Zemi to na jednu stranu přineslo blahobyť, na druhou však rostoucí korupci, byrokracii a klientelismus. Vyjma let 2000-2006, kdy v zemi vládli Lidovci se Svobodnými a EU tehdy Rakousko vyloučila na samý okraj, tedy dominovala koalice výše uvedených dvou nejsilnějších stran v zemi. Podobně jako ve zbytku Evropy se i Rakousko nevyhnulo řadě krizí. Do čela politického dění v zemi se tak čím dál hlasitěji začali ozývat Svobodní, jejichž volební program byl postaven na tvrdé antiimigrační politice., *Vzestup Svobodných již od 80. let byl výsledkem charismatu tehdejšího předáka Jörga Haidera a nespokojenost dalších a dalších Rakušanů s poválečným politickým systémem.*²²² Tento růst setrval do doby, než tehdejší předseda lidovců – Michael Spindelegger – objevil tehdy čtyřicetiletého studenta, Sebastiana Kurze, a jmenoval ho historicky prvním státním sekretářem zodpovědným za integraci přistěhovalců. Tím byl položen základ pro budoucí raketový kariéerní růst tohoto mladého ambiciózního a perspektivního Rakušana.

Krátce po svém zvolení způsobil v zemi poprask. Média a nevládní organizace kritizovaly jeho nízký věk a nezkušenost s politikou. Spindelegger – současný vedoucí organizace *International Centre for Migration Policy Development* – však moc dobře věděl, co dělá, a brzy se tak z Kurze stal nejoblíbenější politik v zemi. Ve svých sedmadvaceti letech

²²¹LINDNER, Tomáš. Konzervativní rakouský Macron převzal slovník populistů. *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/200122177>.

²²² Tamtéž.

se stal ministrem zahraničí a svého pomyslného „vrcholu“ dosáhl v již zmiňovaných parlamentních volbách v roce 2017, ve kterých se ujal vedení strany lidovců (za mimořádných ústupků ze strany lidovců), se kterou později (k překvapení všech) i zvítězil a krátce na to byl zvolen coby novopečený kancléř země. Jeho vítězství si záhy všimla veškerá světová média, včetně těch evropských, která mu ihned vytvořila přízvisko – „konzervativní rakouský Macron“. Označení, nikoli náhodné, přirovnávající jeho předvolební kampaň ke kampani současného francouzského prezidenta. Kurz, stejně tak jako Macron, naplnil tužbu voličů, kteří dlouhou dobu volali po změně, avšak s odlišným tématem. Na rozdíl od francouzského prezidenta, který svoji předvolební kampaň vystavěl na příslibu řady reforem a svým proevropským nadšením tak strhl řadu Francouzů, se stala leitmotivem jeho kampaně imigrace – respektive uzavření migračních tras, větší tlak na imigranty a kritika špatné integrace rakouských muslimů.²²³ Po vzoru svých kolegů z Irska a Francie se tak stal třetím třicátníkem, který nastoupil do čela vlády své země.

Svoji předvolební kampaní tak částečně využil mezery, která vznikla při vyhocené debatě mezi dvěma tábory, z nichž jedni požadovali uzavření hranic a tvrdou antiimigrační politiku, zatímco druzí usilovali o pravý opak. Kurz jim nabídl obojí a nahradil tak dosavadní populistickou rétoriku Svobodných vedených jejich předsedou Hainzem-Christianem Strachem. Ten se ještě snažil celou situaci zvrátit tím, že si na své plakáty nechal dopsat slovo „Vordenker“²²⁴ – v překladu znamenajícího něco jako „myšlenkového otce“ – odkazujícího tak na to, že rétorika mladičského Sebastiana Kurze má své kořeny v jeho straně. Bohužel jeho reakce přišla příliš pozdě. Volby vyhráli lidovci a nastínili tak posun rakouské politiky směrem doprava. Tento posun byl pak později umocněn vznikem vládnoucí koalice tvořené již zmiňovanými konzervativními lidovci (ÖVP) a nacionalistickými Svobodnými (PVÖ). Kdo by měl však nutkání domnívat se, že se v Rakousku opakovalo vládnoucí meziobdobí z let 2000-2006, byl by na omylu. Evropa totiž v průběhu několika mála let prošla výraznou obměnou na poli vnímání a citlivosti vůči populismu jako celku. Nová vláda tak byla napříč EU přijata vlažně, na Západě spíše skepticky, ve střední a východní Evropě se vřelým přijetím (zejména mezi uskupením zemí V4). Mladičkému kancléři se tak podařilo něco, o co jiní usilovali dlouhá léta, a sice umírnit populismus v zemi do takové roviny, aby byl snesitelný pro společnost, potažmo vládnoucí establishment a nabídnout lidem to, po čem toužili – tedy po reformách nechvalně proslulého rakouského byrokratického systému a proměně politiky.

²²³LINDNER, Tomáš. Mláďi vpřed: Sebastian Kurz vzal vítr z plachet populistům a v jednatřiceti letech sprintuje do křesla rakouského kancléře. *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/41/mladi-vpred>.

²²⁴ Tamtéž.

S osobností Sebastiana Kurze souvisejí z hlediska imigrační politiky Rakouska dva významné zákony. Tím prvním se stal tzv. „zákon o islámu“, který byl přijat v roce 2005, tedy v době, kdy Kurz ještě působil coby ministr zahraničí. Tento zákon zakazoval zahraniční financování náboženských skupin a vytvořil povinnost (po vzoru Německa) vyznávat „celkově pozitivní pohled na (rakouský) stát a společnost“.²²⁵ Zákon reagoval na situaci v zemi, kdy počet obyvatel vyznávajících islámskou víru vzrostl během několika málo let na cca 600-700 tisíc²²⁶, tedy zhruba 8 % celkové populace alpské země.²²⁷ Ibrahim Kalin – mluvčí tureckého prezidenta, označil tento krok vlády jako „*následky antiislámské, rasistické a diskriminační populistické vlny*“²²⁸ v Rakousku. To však rakouskou vládu neobměkčilo. Druhý zákon, který v roce 2017 schválila již Kurzova vláda – tzv. integrační zákon – pak otevřel cestu desítkám tisíc kurzů němčiny pro přistěhovalce a (opět) po vzoru Německa zavedl povinnost nově příchozím účastnit se těchto kurzů, na kterých jim byly velice sofistikovaně vysvětlovány rakouské hodnoty. Působí to až možná trochu bizardně, ale taková byla realita.

Mladý a ambiciózní kancléř země šel však ve svých restriktivních opatřeních dále než jeho spojenci (Macron, Merkelová) předpokládali. Po vlně migrační krize, která zemi postihla v roce 2015, se Kurz na rozdíl od jiných vládních politiků odvážil nepodpořit dobrovolníky pomáhající běžencům na vídeňském nádraží. Byl jedním z prvních, kteří kritizovali otevření hranic. Začal chválit maďarského lídra Viktora Orbána za jeho přístup v oblasti imigrační politiky. Ve Vídni, proti vůli a bez účasti Evropské komise či Německa, uspořádal summit s balkánskými státy, který vedl k uzavření balkánské migrační trasy, a to bez ohledu na Řecko, které paralelně (za účasti Angely Merkelové) vyjednávalo s Tureckem dohodu o uzavření migrační trasy směřující přes jejich země.²²⁹ Ta se sice nakonec podařila dojednat, to však nic neměnilo na tom, že si Rakousko poradilo s balkánskými zeměmi i bez účasti Německa či Řecka. Kurz sbíral body, jeho popularita v zemi strmě rostla. A není divu, po dlouhé době mělo Rakousko svého lídra, za nímž byly vidět jeho výsledky.

Na domácí scéně probíhal podobný scénář. V již zmíněném integračním zákoně stál i zákaz nošení burk na veřejnosti (platný od 1. října 2017). Tím se alpský stát přidružil k zemím jako – Francie, Belgie, Nizozemsko či Bulharsko – kde již podobný zákon

²²⁵MARTINCOVÁ, Nicole. Rakousko chce zavřít politické mešity. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/rakousko-chce-zavrit-politicke-mesity>.

²²⁶ Celkové počty nejsou přesně známy a liší se dle diferenciací jednotlivých zdrojů.

²²⁷ MARTINCOVÁ, Nicole. Rakousko chce zavřít politické mešity. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/rakousko-chce-zavrit-politicke-mesity>.

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ Tamtéž.

funguje.²³⁰ Německo s Norskem o něm teprve uvažují. Kuriózní na celé věci je skutečnost, že zákon v zemi začal platit teprve dva týdny před rakouskými parlamentními volbami. Dá se tedy do jisté míry spekulovat o tom, že si tím Kurz předpřipravil (kromě zajištění svých strategických podporovatelů) své pole působnosti pro předvolební kampaň, ve které navázal na své (již do jisté míry) značné zkušenosti s integrací přistěhovalců v zemi. Paradoxem totiž je, že reálný dopad zákazu nošení burky v zemi byl minimální. Očekávalo se, že zákon bude mít v Rakousku skutečný vliv na pouhých 150 žen, což je asi 0,03 procenta rakouské muslimské populace a 0,002 procenta celé populace.²³¹ Ve skutečnosti tak šlo spíše o jakýsi „předvolební tahák“, na který ovšem lidé slyšeli. Pokud bychom tedy vzali v potaz vše, o čem jsme dosud hovořili, nebylo by vítězství Sebastiana Kurze až zas tak překvapivé, jak o něm média veskrze psala.

Druhou významnou událostí v zemi bylo její předsednictví v čele Rady EU, které započalo ve druhé polovině roku, a sice 1. července 2018. Mottem rakouského předsednictví bylo „Evropa, která chrání“. Odkazovalo tak na situaci v Evropě, která se stále vzpamatovávala z následků migrační krize. Alpská země si pro své vládnutí stanovila tři klíčové priority: bezpečnost a migrace, zajištění prosperity a konkurenceschopnosti prostřednictvím digitalizace a stabilitu v sousedství.²³² Posledním bodem cílila na fenomén, který popsal James Kirchick ve své knize *Konec Evropy s podtitulem Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*, a sice na tzv. balkanizaci Evropy.²³³ Ta má podle autorových slov zesílit zejména po odchodu Velké Británie z EU.²³⁴ Otázkou však bude, zda-li k „Brexitu“ skutečně dojde. I přes to jsou však patrné snahy Evropské unie, potažmo Rakouska, si hledat nové strategické partnery do budoucna. Země před svým předsednictvím jasně deklarovala svůj postoj, a sice že její ambicí je plnit roli jakéhosi mediátora (prostředníka) mezi napjatými vztahy mezi Evropou a Ruskem v otázce Ukrajiny a Krymu, dále pak v otázce nejasné vraždy dvojitého agenta Sergeje Skripala, kvůli kterému řada zemí EU vyhostila ruské diplomaty, Rakousko však nikoli.²³⁵ Primárním cílem země však byla otázka migrace a s tím i spojená

²³⁰NÁDOBA, Jiří. Rakousko zakazuje burky – dva týdny před volbami. *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/rakousko-zakazuje-burky-dva-tydny-pred-volbami>.

²³¹ Tamtéž.

²³²CHLEBOUNOVÁ, Tereza. Rakousko odhaluje plány svého předsednictví EU. *EUROSKOP.CZ* [online]. 2018 [cit. 2019-1-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31104/clanek/rakousko-odhaluje-plany-sveho-predsednictvi-eu/>.

²³³ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 175.

²³⁴ Tamtéž, s. 175.

²³⁵ CHLEBOUNOVÁ, Tereza. Rakousko odhaluje plány svého předsednictví EU. *EUROSKOP.CZ* [online]. 2018 [cit. 2019-1-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31104/clanek/rakousko-odhaluje-plany-sveho-predsednictvi-eu/>.

ochrana vnějších hranic EU. V souvislosti s tím stojí za to zmínit, že rakouský kancléř dlouhodobě prosazoval myšlenku, aby pracovníci Frontexu mohli kromě Evropy působit i v řadě zemí severní Afriky.²³⁶ Tuto představu se nakonec nepodařilo zrealizovat zejména kvůli odmítavému postoji řady afrických zemí, které odmítaly působnost cizích organizací na svém území. Co se však rakouskému kancléři podařilo prosadit, bylo navýšení počtu pracovníků této organizace, ke kterému došlo na sklonku roku 2018 i přes značnou nelibost řady členských států (včetně ČR).

Druhá polovina roku 2018 rovněž přinesla řadu důležitých summitů. Tím prvním bylo zasedání Evropské rady v Bruselu, které se konalo 28. a 29. června²³⁷ a na kterém se (mimo jiné) projednávala otázka společné imigrační politiky. „*Evropská rada vyzvala k dalším opatřením s cílem snížit nelegální migraci a zabránit tomu, aby se opakovaly nekontrolované migrační toky z roku 2015.*“²³⁸ V oblasti bezpečnosti a obranné politiky lídři zemí zdůraznili nutnost posílení vlastní bezpečnosti, zejména v otázce vztahů mezi EU a NATO. Debata vedla i k potřebě vytvoření společného Evropského obranného fondu, který by se měl do budoucna stát základem pro zrod společné evropské armády (vizi, kterou dlouhodobě podporuje francouzský prezident Emmanuel Macron a jehož reformy, směřující ke společné obranné politice, brzdí zdrženlivé Německo) a k otázce vojenské mobility řady členských států.²³⁹ Kromě toho se summit rovněž zabýval otázkou „Brexitu“, konkrétně článku 50 Lisabonské smlouvy.

Z pohledu Rakouska pak byla významná zejména následující dvě setkání. Tím prvním bylo zasedání hlav států a předsedů vlád v Salzburku konané 19. a 20. září 2018.²⁴⁰ Šlo o neformální setkání prezidentů a premiérů zemí Evropské unie, které se zabývalo otázkami „Brexitu“, společné imigrační politiky, a především vzájemných vztahů mezi Evropou a Afrikou. Klíčovým bodem se stala spolupráce evropských zemí s Egyptem, jehož EU vnímá jako jednu ze stabilních a spolehlivých zemí tohoto regionu. V návaznosti na to se pak v prosinci konal vídeňský summit zemí EU a Africké unie (v pořadí již šestý), který de facto navazoval na rétoriku obou předchozích setkání. Mezi hlavní body programu patřily (opět)

²³⁶ CHLEBOUNOVÁ, Tereza. Rakousko odhaluje plány svého předsednictví EU. *EUROSKOP.CZ* [online]. 2018 [cit. 2019-1-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31104/clanek/rakousko-odhaluje-plany-sveho-predsednictvi-eu/>.

²³⁷ Evropská rada, 28. a 29. června 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/06/28-29/>.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ Neformální zasedání hlav států a předsedů vlád, 19. a 20. září 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/09/19-20/>.

otázky směřující k ilegální migraci, kdy se z pohledu EU stal vzorem pro Afriku Egypt, který jako jediný dokázal ustát nápor nově příchozích lidí v průběhu tzv. migrační krize.

Vyjma výše uvedených setkání se konala řada dílčích jednání, jako například zasedání Evropské rady 17. a 18. října,²⁴¹ kde byl na „pořadu dne“ projednáván článek 50 Lisabonské smlouvy, dále dvě mimořádná zasedání Evropské rady konaná ve dnech 25. listopadu²⁴² a 13. prosince,²⁴³ řešící otázku blížícího se „Brexitu“ a konečně závěrečné řádné zasedání Evropské rady konané ve dnech 13. a 14. prosince²⁴⁴ řešící otázky dlouhodobého rozpočtu EU na období let 2021-2027, vnější vztahy, migraci a jednotný trh. V roce 2019 tedy můžeme očekávat podobnou rétoriku jako v předchozím roce, zejména pak v otázce prohlubování vzájemných partnerských vztahů mezi EU a Afrikou, která mají vést k „definitivnímu“ řešení otázek směřujících k ilegální migraci, společné imigrační politiky, chudoby a podpory ve vzdělávání. Z tohoto pohledu pak bude zajímavé sledovat summit EU a Ligy Arabských států, který je naplánován na 24. a 25. února 2019.²⁴⁵

²⁴¹Evropská rada (článek 50), 17. a 18. října 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/10/17/art50/>.

²⁴²Mimořádné zasedání Evropské rady (článek 50), 25. listopadu 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/11/25/>.

²⁴³Mimořádné zasedání Evropské rady (článek 50) (13. prosince 2018). *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/12/13/art50/>.

²⁴⁴Evropská rada, 13. a 14. prosince 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/12/13-14/>.

²⁴⁵Summit EU – Liga arabských států, 24. a 25. února 2019. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2019/02/24-25/>.

Tab. č. 8: Celkové počty žádostí o azyl v Rakousku mezi lety 2014–2017

2014	2015	2016	2017
28 035	88 160	42 255	24 715

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tab. č. 9: Celkové počty žádostí o azyl v Rakousku v jednotlivých měsících za rok 2018

2018M01	2018M02	2018M03	2018M04	2018M05	2018M06	2018M07
1 480	1 200	1 305	1 020	1 100	985	1 165

2018M08	2018M09	2018M10	2018M11	2018M12		2018
1 070	1 075	1 085	1 030	-		12 515

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

4.1.5 Země visegrádské čtyřky

Visegrádská skupina nazývaná též jako visegrádská čtyřka (zkráceně V4) je uskupení zemí střední Evropy – Polsko, Maďarsko, Česko a Slovensko. Pořadí, ve kterém jsme si jednotlivé země uvedli, není náhodné. Ilustruje současnou situaci, která Polsko společně s Maďarskem staví do pozice lídrů tohoto svazku. Z hlediska migrace a jejího vlivu na proměnu vnitropolitické situace v zemi jsou pro účely diplomové práce zajímavé především první dva státy, a sice Polsko a Maďarsko. Z tohoto důvodu se budeme zabývat pouze jimi. Abychom si situaci dokázali lépe představit, použil jsem pro účely diplomové práce výchozí článek americké historičky a novinářky Anne Applebaumové, jež je autorkou řady knih o dějinách Ruska a východní Evropy. Její manžel – Radoslaw Sikorski – dříve působil jako polský ministr zahraničí za stranu Právo a spravedlnost, s níž se však později názorově rozešel. Není divu. V současné Evropě jsou u moci dvě neliberální strany: již zmiňovaná Právo a spravedlnost v Polsku a strana Fidesz Viktora Orbána v Maďarsku.²⁴⁶ „*Další, v Rakousku a Itálii, jsou součástí vládních koalic nebo se těší široké podpoře. Tyto strany tolerují existenci politických protivníků. Zároveň ale používají jakýchkoli dostupných legálních i nelegálních prostředků k tomu, aby své soupeře oslabilily a aby omezily soutěž v politické i ekonomické oblasti. Nemají rády zahraniční investice a kritizují privatizaci, pokud není ušita na míru jejich stoupencům. Podkopávají zásluhovost.*“²⁴⁷ Uvedený citát bychom v obecné rovině mohli použít na jakoukoli stranu, kterou bychom na základě výše uvedených kritérií mohli označit jako populistickou. V České republice bychom sem mohli zařadit strany jako SPD, Hnutí ANO a mnohé další.

Vraťme se nyní zpět k nejsilnější zemi uskupení V4 – Polsku. Na první pohled by se nám mohlo zdát, že je vše v pořádku. Polská ekonomika je v posledních letech systematicky neúspěšnější v Evropě. Země, na rozdíl od mnohých jiných, neprošla recesí a globální finanční krize ji zdaleka nepostihla tak, jako tomu bylo v případě řady mnohých jiných zemí. Imigrační krize se Polsko prakticky nijak nedotkla. Přesto všechno je tato země jednou z nejvíce rozdělených společností Evropy. Vystává tedy otázka: Jak k tomu došlo? Applebaumová tvrdí, že: „*Za jistých okolností se od demokracie může odvrátit každá společnost. Vlastně, pokud je historie vůbec nějakým vodítkem, se k demokracii nakonec obrátí zády všechny společnosti.*“²⁴⁸ V případě Polska se však dodnes vedou spory o to, která

²⁴⁶ APPLEBAUM, Anne. Varování nejen pro Evropu. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 40, s. 39.

²⁴⁷ Tamtéž, s. 39.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 37.

událost způsobila tak zásadní rozkol společnosti na dva nesmiřitelné tábory. Jako nejpravděpodobnější východisko se nám jeví tzv. smolenská konspirační teorie. O víru v tajné spiknutí s cílem zničit prezidentův letoun v dubnu roku 2010. Ve stručnosti si nyní připomeňme celou situaci. Bývalý polský prezident Lech Kaczynski byl v inkriminovaném roce na cestě uctít památku obětí masakru v Katyni, kde nechal Stalin v roce 1940 zavraždit 21 000 Poláků, významnou část tehdejší polské elity.²⁴⁹ Na palubě letadla byla rovněž řada dalších významných činitelů, vysoce postavených příslušníků armády i politiků. Po havárii zachvátila polský národ hysterie podobná 11. září ve Spojených státech amerických. V novinách se objevily články o tom, že se historie Polska opakuje. Hledal se viník. Situace se však pro stranu Právo a spravedlnost a jejího předsedu – bratra polského prezidenta – nevyvíjela vůbec příznivě. Z výsledných expertíz totiž vyšlo najevo, že letadlo odstartovalo se zpožděním a prezident pospíchal s přistáním, jeho poradci dokonce opakovaně porušili předpisy, což pak následně vedlo ke zřícení letadla.²⁵⁰

Společnost se rozdělila na dva tábory. Kdysi velcí přátelé a kamarádi se nyní přestali spolu bavit. Situace se značně vyhrotila. Bratr polského prezidenta – Jaroslaw Kaczynski – využil situace a mobilizoval své stoupence k tomu, aby začali společnost přesvědčovat o tom, že média i vláda jim vědomě lžou. Povedlo se. Krátce po vítězných volbách započal bratr zesnulého prezidenta celou havárii institucionalizovat.²⁵¹ Byla ustavena nová vyšetřovací komise složená z lidí, kteří o leteckých haváriích pramálo věděli a nebyli v této oblasti odborníky. Předchozí zpráva o leteckém neštěstí, kterou polská vláda uveřejnila na svých internetových stránkách, byla odstraněna. Policie vstoupila do bytů předchozích expertů, kteří vyšetřovali tuto tragickou havárii, vyslýchala je a zabavila jim počítače. „... *smolenská lež vytvořila morální základy pro sérii dalších lží. Ti, kdo byli schopni uvěřit této složité teorii bez jakýchkoli důkazů, byli schopni uvěřit všemu. ... Smolenská konspirační teorie posloužila podobně jako maďarská migrační konspirační teorie ještě jednomu účelu: mladší generaci, která nezažila komunismus, a společnosti, kde komunismus v podstatě zmizel z veřejného života, nabídla nový důvod, proč nedůvěřovat politikům, podnikatelům a intelektuálům, kteří se vynořili ze zápasů devadesátých let a teď vedou zemi. Ještě lépe, nabídla způsob, jak definovat novou, lepší elitu.*“²⁵²

Dnešní Polsko je tedy stále nejvíce názorově a politicky rozdělenou společností v Evropě. Politická hnutí 21. století zemi do značné míry zpolarizovala. Vládnoucí strana

²⁴⁹ APPLEBAUM, Anne. Varování nejen pro Evropu. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 40, s. 43.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 44.

²⁵¹ Tamtéž, s. 44.

²⁵² Tamtéž, s. 44-45.

Právo a spravedlnost získala ve státě mocenský monopol. Bratr zesnulého prezidenta veškeré pochybnosti o směřování jeho vlasti smetl ze stolu. Historii polského národa institucionalizoval, vytvořil z ní alternativní minulost. Ze současnosti zase fiktivní realitu. Brusel a Evropskou unii označil za úhlavního nepřítele polského národa i přesto, že v zemi nenajdeme jediného migranta. V současné době se však ukazuje, že by se veškeré xenofobní a autoritářské snahy polské vládnoucí elity mohly stát minulostí. Snahy o reformaci Nejvyššího soudu, které soudcům snižovaly hranici odchodu do důchodu ze 70 na 65 let, a díky tomu se tak polské vládě podařilo postavit mimo službu na 22 soudců, totiž vyvolaly řadu demonstrací a celá záležitost došla až k Soudnímu dvoru EU, který Polsku nařídil zastavit veškeré změny. Ke sklonku roku 2018 Varšava tomuto požadavku vyhověla.²⁵³ Dále se ve dnech 20. – 21. října 2018 v Polsku konaly komunální volby. Již předem byly označeny za ověření si toho, jak je na tom s oblibou u lidí vládnoucí strana Právo a spravedlnost (PiS) po třech letech u kormidla moci. Po sečtení hlasů vyšlo jasně najevo, že se vítězem stala již několikrát zmiňovaná strana bratra zesnulého prezidenta – Lecha Kaczyňského. Oproti roku 2014 si polepšila ze 171 na 254 mandátů.²⁵⁴ Polská média si však zároveň všimla jiné věci, a sice té že PiS vyhrála, ale ne příliš přesvědčivě, a vzhledem k tomu, že parlamentní volby se konají přesně za rok, má důvod k nervozitě.²⁵⁵ Velká města, jako například Varšava, už nyní totiž získala opozice v čele s Občanskou platformou a jejím předsedou Grzegorzem Schetynou, který spolu s formací Moderní vytvořil koalici středových opozičních stran. Uvidíme tedy, jak se celá situace během roku 2019 vyvine.

Druhou zemi v pořadí – Maďarsko – dnes trápí podobná situace jako v případě Polska. Stát, co do počtu obyvatel a rozlohou srovnatelný s Českou republikou, se jen stěží vyrovnává se svou minulostí. Myslím si, že zde nemusíme připomínat události druhé světové války, kdy se tehdejší Maďarsko přidalo na stranu nacistického Německa. V zemi dodnes přetrvává historický komplex z masových deportací Židů a Romů do koncentračních táborů. Vládu řídí premiér Viktor Orbán se svou pravicovou politickou stranou – Maďarská občanská unie (dále jen Fidesz), se kterou v březnu roku 2018 vyhrál, již potřetí v řadě, volby do maďarského parlamentu. Následovala vlna tzv. „zákoných balíčků“, které měly lidem typu – George Soros – znepříjemnit působení v zemi. Jedním z posledních takovýchto zákonů byla novela pracovního zákoníku, kterou maďarský parlament navrhl a schválil během jednoho měsíce –

²⁵³ ZAKARIA, Fareed. Je budoucnost Západu opravdu tak ponurá? *Respekt*, 2018, roč. 30, č. 1, s. 13.

²⁵⁴ ČTK. Polská vládní strana ovládla komunální volby, radost jí kazí velká města. *Zprávy iDNES.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-11-2]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/polsko-komunalni-volby-pis-vitezstvi-dxt-zahranicni.aspx?c=A181025_102059_zahranicni_kha.

²⁵⁵ BROLÍK, Tomáš. Velké malé vítězství. Polsko má za sebou generálku na nadcházející parlamentní volby. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 44, s. 34.

v prosinci 2018. Podle této novinky tak zaměstnavatel může po svých zaměstnancích žádat až 400 hodin přesčasů (namísto současných 250).²⁵⁶ Jen pro srovnání, v České republice je maximální počet přesčasů stanoven na úroveň 150 hodin. Co je na tomto zákoně dále podivné, je skutečnost, že zaměstnavatel může zaměstnanci vyplatit finanční náhradu za dané přesčasy až do doby tří let (namísto současného roku).²⁵⁷ Mezi odborovými svazy v zemi získala novela ihned po svém schválení přezdívku „otrocký zákon“. V zemi vypukly četné demonstrace, které byly násilně potlačeny maďarskou policií za použití slzného plynu. Demonstrace tím ovšem neustaly. Celá situace tak bude mít ještě v roce 2019 svoji dohru. Márta Pardavi, členka Helsinského výboru, která se zabývá poskytováním právních rad vězňů a žadatelů o azyl, celou situaci komentovala následujícími slovy: „*Nové přírůstky do maďarské legislativy jsou tak zvláště napsané, že ani právníci z nevládních organizací si nejsou jistí, co z nich plyne.*“²⁵⁸ Nově tak v Maďarsku platí zákon, který říká, že zakládání a provozování organizované sítě (souvisí s ilegální migrací) je nezákonné a hrozí za to odnětí svobody na dobu jednoho roku. V srpnu 2018 navíc proběhla v médiích informace o tom, že tamní zpravodajskou televizi Hír TV ovládla skupina lidí napojených na již zmiňovanou vládní stranu Fidesz. Internetem propukla diskuze o manipulaci a cílenou státní propagaci objevující se v médiích ovládaných v převážné míře lidmi napojenými na premiéra Viktora Orbána.

Další řadu kontroverzních otázek vzbudilo tamější muzeum nazvané příznačným názvem – Dům strachu (Terror Háza) – připomínající kolaborující národ s oběma totalitními režimy, fašismem a komunismem. Od svého otevření, k němuž došlo v roce 2002, až do současnosti se stalo průkopníkem výše popsaných událostí ve východní části Evropy. Ředitelka muzea – Mária Schmidtová, přezdívaná první dáma maďarské pravice – patří mezi blízké přátele předsedy vlády a je dlouhodobou kritičkou Evropské unie. Nedávno se o ní v týdeníku *Echo* objevil rozhovor, ze kterého vyšel najevo obraz ženy, která je zarputilou obhájkyní Viktora Orbána a tvrdou odpůrkyní Angely Merkelové a její migrační politiky. Západ podle ní selhal v mnoha směrech a projevil se zejména svou slabou mocenskou elitou neschopnou řešit problémy typu finanční či migrační krize.²⁵⁹ Na otázku, zda-li se současný vládnoucí establishment západu změnil oproti tomu z 80. let 20. století, odpověděla: „*Určitě. v 80. letech byly ještě pořád věci, kterých se západní elity musely obávat. ...musely se snažit.*“

²⁵⁶ BROLÍK, Tomáš. Další malé vzednutí. *Respekt*, 2018, roč. 30, č. 1, s. 28-29.

²⁵⁷ Tamtéž, s. 28-29.

²⁵⁸ BROLÍK, Tomáš. Je to signál, že na Sorosovy nevládky si umíme došlápnout. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-11-7]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/je-to-signal-ze-na-sorosovy-nevladky-si-umime-doslapnout>.

²⁵⁹ KAISER, Daniel. Trump změnil všechno. *Týdeník Echo*, 2018, č. 45, s. 16-19.

Rozdíl oproti 80. letům je, že tehdy se elity ještě musely snažit pochopit, co se děje v jiných částech světa. V Rusku, v Číně. Čemuž posléze odvykly. Například jsem za posledních třináct let od žádného vysokého německého politika neslyšela ani jednu smysluplnou větu. Nové elity nemají schopnosti a mentální kapacitu vést Evropu. Nechápu, co pro Evropu znamená Trump. ²⁶⁰ Z jejich slov tedy vyplývá fakt, že současná vládnoucí elita Západu z pohodlně a zlenivěla. Podcenila izolacionistické snahy Donalda Trumpa vedoucí ke snížené podpoře Západu a tím i nutnosti daleko více, než kdykoli předtím, čelit problémům současného globalizovaného světa. Zároveň však musíme brát v potaz její kritiku (např. od mnohokrát zmiňované historičky – Anne Applebaumové a mnohých dalších) za záměrnou a cílevědomou podporu legislativních změn a opatření vedoucích k destabilizaci maďarské demokracie.

Zemi dále trápí také faktor, který známý americký historik žijící ve Vídni – Timothy Snyder – označuje jako tzv. „prostřední lež“. Tedy smyšlenou alternativní realitu, ve kterou věří převážná část maďarské populace. Anne Applebaumová k tomu kriticky poznamenává: „Maďarská lež není příliš originální, jedná se o víru, sdílenou ruskou vládou a americkou alternativní pravicí, v nadlidské schopnosti George Sorose, židovského miliardáře maďarského původu, který údajně konspirační cestou usiluje o zničení národa prostřednictvím záměrného přisunu přistěhovalců, přestože žádní takoví v Maďarsku nejsou.“²⁶¹ Dále dodává: ... „propaganda svaluje maďarské problémy na neexistující muslimské migranty, Evropskou unii a, jak jsem již uvedla, na George Sorose. Mária Schmidt, historička, badatelka a muzejní kurátorka, je jednou z autorek této lži.“²⁶²

Opusťme osobní sympatie obou historiček a svoji pozornost zaměřme na obsah sděleného. Podle bulharského politologa Ivana Krasteva maďarskou majoritu trápí to, co většinu Východo- a Středoevropanů, a sice snahu setřást ze sebe koloniální závislost, jež je implicitně přítomna v samotném projektu westernizace, zbavit se ponížení spojeného s tím, že pouze napodobují a následují Západ místo toho, aby byli jeho spoluzakladateli.²⁶³ Drtivá většina Maďarů, a totéž platí v převážné většině zemí bývalého Východního bloku, si v současné době myslí, že reformy, které proběhly v průběhu 90. let minulého století, vedly k tomu, že dnes převážnou část elity tvoří bývalí členové tehdy vládnoucích komunistických a dělnických stran.²⁶⁴ Na základě toho cítí obrovskou nespravedlnost a křivdu. Otázkou pak zůstává, jak dnes tento pocit řešit? Odpověď, zdá se, není vůbec jednoduchá. I z tohoto

²⁶⁰ KAISER, Daniel. Trump změnil všechno. *Týdeník Echo*, 2018, č. 45, s. 16-19.

²⁶¹ APPLEBAUM, Anne. Varování nejen pro Evropu. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 40, s. 43.

²⁶² Tamtéž, s. 45.

²⁶³ Tamtéž, s. 46.

²⁶⁴ Polsko (strana PSDS – Polská sjednocená dělnická strana), Maďarsko (strana MSDS – Maďarská socialistická dělnická strana).

důvodu dychtí po nápravě, zadostiučinění, což „hraje do karet“ alternativním stranám, které své potenciální voliče lákají populistickými gesty, mnohdy vytrženými z reality. Polarizující politická hnutí v Evropě 21. století si „nevynucují víru v plně rozvinuté ideologie, a nepotřebují proto násilí a strach z policie. Nenutí lidi, aby uvěřili, že černá je bílá, válka je mír a že státní zemědělská družstva splnila plánovanou produkci na tisíc procent. Většina z nich nepoužívá propagandu, která by byla v konfliktu s každodenní realitou.“²⁶⁵ Většina z nich si vystačí s tzv. „prostřední lží“, tedy již mnohokrát zmiňovanou alternativní realitou, se kterou se většinová společnost plně ztotožňuje a dává tak straně oprávnění vládnout a provést reformy, které však země, v mnohých případech, vedou zpět k totalitě – k neliberálnímu státu jedné strany.

Položme si nyní otázku: O co obě vládnoucí strany v Polsku i Maďarsku v současnosti usilují? Opět si dovolím parafrázovat slova americké historičky Anne Applebaumové, která k tomuto tématu píše: Protiváhou komunismu v jejich očích není demokracie, ale vize národní suverenity, jak ji kdysi prezentovali Dreyfusovi odpůrci. A pokud národní suverenita nabývá podoby státu, jehož elita je definována nikoli schopnostmi, ale ‚vlastenectvím‘ – což v praxi (v případě Maďarska) znamená ochotu skákat, jak Orbán píská–, nemá s tím společnost a stejně tak vládnoucí elita žádný problém.²⁶⁶ Situaci výstižně ilustrují slova řeckého politologa Stathise Kalyvase: „*Vzestup liberalismu po roce 1989 byl výjimkou, ... Polarizace je normální, a ještě důležitější je, že normální je skepse k liberální demokracii. Vábení autoritářské vlády je naopak věčné.*“²⁶⁷ Problém současné Evropy spočívá také v tom, že si dějiny v mnohých případech vykládáme podobně jako Američané. Tedy jako příběh o pokroku, o cestě vzhůru, o mnohých překážkách, které jsme překonali. Podle Kalyvase je však spíše zapotřebí na dějiny nahlížet jako na kruh, opakující se cyklus událostí. „*Chvilí existuje liberální demokracie, a pak náhle přichází oligarchie. A pak je tu zase zpátky liberální demokracie. Následuje nějaký zahraniční zásah, a už je na pořadu dne pokus o komunistický převrat, po něm občanská válka a po ní diktatura. A tak stále dál, již od dob aténské republiky.*“²⁶⁸ Situace v současném Polsku a v Maďarsku je tak do značné míry podobná té, kterou kdysi používali představitelé evropské radikální levice. Přítomnost nespokojených intelektuálů, lidí přesvědčených o tom, že pravidla jsou nastavená špatně, je mnoho. Spor o to, kdo by měl vládnout, je tedy nekonečný.

²⁶⁵ APPLEBAUM, Anne. Varování nejen pro Evropu. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 40, s. 43.

²⁶⁶ Tamtéž, s. 46.

²⁶⁷ Tamtéž, s. 47.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 47.

Podobně jako i v případech jiných zemí ilustrují migrační situaci v Polsku a Maďarsku ve formě tabulkových hodnot:

Tab. č. 10: Celkové počty žádostí o azyl v Polsku mezi lety 2014–2017

2014	2015	2016	2017
8 020	12 190	12 305	5 045

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tab. č. 11: Celkové počty žádostí o azyl v Polsku v jednotlivých měsících za rok 2018

2018M01	2018M02	2018M03	2018M04	2018M05	2018M06	2018M07
420	275	355	365	350	355	365

2018M08	2018M09	2018M10	2018M11	2018M12		2018
280	325	425	325	-		3 840

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

Tab. č. 12: Celkové počty žádostí o azyl v Maďarsku mezi lety 2014–2017

2014	2015	2016	2017
42 775	177 135	29 430	3 390

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tab. č. 13: Celkové počty žádostí o azyl v Maďarsku v jednotlivých měsících za rok 2018

2018M01	2018M02	2018M03	2018M04	2018M05	2018M06	2018M07
180	60	50	50	65	45	55

2018M08	2018M09	2018M10	2018M11	2018M12		2018
25	30	40	35	-		635

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

4.2 Evropské země mimo EU

Až dosud jsme hovořili o zemích, které jsou součástí Evropské unie. Z pohledu migrační krize je však zapotřebí se na věc podívat i z hlediska těch, kteří členy tohoto projektu nejsou, nebo tak brzy nebudou. Z tohoto hlediska jsem pro účely diplomové práce zvolil zemi, která, jak se všeobecně předpokládá, v březnu roku 2019 opustí Evropskou unii. Na mysli mám Velkou Británii. Zemi, jejímž jazykem se hovoří po celém světě a kdysi velikost jejího impéria zahrnovala 20 % veškeré světové pevniny. Bývalá koloniální velmoc, která, jak se prozatím jeví, bude v 21. století hrát daleko méně významnější roli než kdykoli předtím.

4.2.1 Velká Británie

Abychom dokázali pochopit problémy, se kterými se současná Velká Británie (dále jen VB) potýká, je nutné provést krátký historický exkurz do její nedávné minulosti. Již v roce 2001, ve kterém proběhlo klasické sčítání lidu, se ukázalo, jakou změnou společnost ostrovního království prošla. Douglas Murray ve své knize *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám* (2018) hovoří o situaci takto: „*Kdyby někdo na podkladě tehdejšího vývoje narysoval graf a odvážil se zveřejnit předpověď, že se Angličané stanou ve svém hlavním městě za dalších deset let menšinou a počet muslimů se zdvojnásobí, jakou reakci by mohl očekávat? Nepochybně by byl obviněn z šíření poplašných zpráv, paniky nebo rasismu a možná i z islamofobie...*“²⁶⁹ Vývoj posledních let však tomuto názoru dává více než za pravdu. Dosud poslední sčítání lidu, které ve VB proběhlo, se konalo v roce 2011. Z hlediska demografických změn ve společnosti podkrylo hořkou skutečnost, a sice že „*počet osob narozených v zámoří stoupl v Anglii a Walesu o tři miliony, za Brity se už považovalo pouze 44,9 procent Londýňanů a 3 miliony obyvatel hlavního města uvedly, že doma nemluví anglicky.*“²⁷⁰ Daleko horší údaje však vzešly z oblasti náboženského složení země. Ze statistik bylo patrné, že počet církví, kromě křesťanské, vzrostl na úkor tradiční národní anglikánské církve, a to konkrétně takovým způsobem, že v roce 2011 se k ní hlásilo 33 milionů osob, což za 10 let znamená pokles o 4 miliony.²⁷¹ Souhrnem tedy můžeme říci, že křesťanská víra

²⁶⁹MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: leda, 2018, s. 15.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 16.

²⁷¹ Tamtéž, s. 16.

ustoupila na úkor těch ostatních, zejména pak islámu. Následná migrační krize také způsobila nárůst muslimské populace ze 1,5 na 2,7 milionu osob.²⁷²

Společnost v Británii se tím výrazně proměnila. Politická a mediální třída v zemi jášala. Nikoho z nich však ani ve snu nenapadlo, že za několik let bude země na pokraji svého „rozkladu“. Kámen úrazu nastal již mnohem dříve, konkrétně v roce 1948, kdy byl v Británii přijat *Zákon o státní příslušnosti*. Ten totiž umožňoval komukoli z impéria, a později i z Britského společenství národů, přestěhovat se do Velké Británie. Až do počátku šedesátých let 20. století se nic mimořádného v oblasti imigrace nedělo. Teprve následující léta začaly do země přicházet desetitisíce, později i statisíce imigrantů ročně.²⁷³ Co se státní příslušnosti týče, jednalo se převážně o rodiny z Karibských ostrovů, Indie a Pákistánu²⁷⁴, tehdy ještě britských kolonií, které se v průběhu několika mála let staly samostatnými, autonomními státy. Situace v zemi se však razantním způsobem začala zhoršovat. Političtí představitelé situaci přehlíželi, obyvatelstvo se však začalo bouřit. Jako výsledek četných nepokojů byl proto v roce 1962 vytvořen *Zákon Britského společenství národů o imigrantech*, který však situaci pouze zhoršil. „*Zcela nepochopitelně proti svému deklarovanému záměru zrušil zákon podmínku předem zajištěného zaměstnání, a de facto přistěhování všem zájemcům ulehčil. Imigrace skokem narostla...*“²⁷⁵ V roce 1971 britská vláda přistoupila k vůbec prvním restriktivním opatřením. Činila tak i kvůli zvýšenému napětí ve společnosti a počáteční rasové diskriminaci. „Fenomén populismu“, můžeme-li o něčem takovém v této době vůbec hovořit, byl v zemi naneštěstí ve druhé polovině 20. století velice slabý, snad i díky čerstvým zkušenostem z druhé světové války, a tak se zatím neprojevil ve své plné síle. Politický extremismus byl ve VB prozatím potlačen.

Nespokojenost obyvatelstva v zemi výrazným způsobem rostla. Průzkumy veřejného mínění na sklonku 60. let zaznamenaly, že 75 % obyvatelstva požaduje omezení imigrace. V průběhu několika mála let nevole lidu a tentýž požadavek stouply až na úroveň 83 procenta.²⁷⁶ Tehdejší konzervativní stínový ministr Enoch Powell na danou situaci reagoval, v projevu známém pod názvem *Potoky krve*, následujícími slovy: „*Koho chtějí bohové zničit, toho nejdříve zbaví rozumu. Nezbláznili jsme se snad, když na základě příbuzenského vztahu přijímáme ročně 50 000 imigrantů, kteří jsou základem růstu příštího pokolení? Jako bychom*

²⁷²MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: leda, 2018, s. 16.

²⁷³Tamtéž, s. 17.

²⁷⁴ Tamtéž, s. 17.

²⁷⁵ Tamtéž, s. 18.

²⁷⁶ Tamtéž, s. 19.

*neúčastně pozorovali, jak si národ připravuje svou pohřební hranici.*²⁷⁷ Jak prorocká to tehdy byla slova. Powell ve svém projevu vyjádřil hrozbu nad ztrátou národní identity. To však tehdy očividně nikoho příliš nezajímalo. Vyloučení ze stínové vlády a z politického života až na jeho samý okraj na sebe však nenechalo dlouho čekat. Téma imigrace bylo na dlouhou dobu tabuizované. Každý, kdo se jen okrajově zmínil o těchto problémech, byl označen za „powellistu“, rasistu či xenofoba a vypovězen z veřejné diskuze. Něco podobného můžeme zažít i dnes. Ve společnosti převládlo „přesvědčení“ o tzv. nevyhnutelném vývoji. Imigrace se začala považovat za přirozený důsledek globalizovaného světa. V 80. letech bylo již zřejmé, že rozsáhlá ghetta přistěhovalců, které se dosud nepodařilo asimilovat, už nebude možné „zlikvidovat“. Británie se ocitla v pasti, nezamýšlených následků své imigrační politiky, která si od nově příchozích obyvatel slibovala demografický a socioekonomický zisk a obohacení země.

Sociálněpolitické paradigma multikulturalismu zemi doslova paralyzovalo. Situace během 80. a 90. let probíhala podle obdobného schématu, byť s nadějnými hlasy na zvrát. Volby v roce 1997, ve kterých masivně zvítězila labouristická strana, však všechny tyto naděje definitivně pohřbily. Nová vláda Tonyho Blaira otevřela migrantům hranice dokořán. Zákon, který omezoval fiktivní sňatky, díky nimž mohla řada imigrantů snáze získat britské občanství, byl zrušen. Naopak definice o potřebnosti některých profesí byla rozšířena do takové míry, že do ní bylo možné zařadit prakticky jakékoli povolání. V roce 2004 bylo ve VB umožněno pracovat i také novým občanům Evropské unie. Podle pravidel měla Británie možnost zavést dočasná omezení trhu práce pro občany nových členských států, nestalo se. Demografický obraz společnosti se tak v meziobdobí let 2001-2011 výrazně změnil. Do toho všeho navíc vstoupila feminizace západní společnosti, politiky nevyjímaje. Typickým představitelem tohoto fenoménu byla Barbara Rocheová, ministryně nově založeného ministerstva azylu a imigrace v první Blairově vládě, která se zasloužila o definitivní zánik britské imigrační politiky. Dle jejích slov bylo každé omezení imigrace rasismem a jakákoli debata, ubírající se tímto směrem, byla označena za „otravování ovzduší“.²⁷⁸ Novodobé sociální inženýrství labouristické vlády tak uvrhlo Brity do područí „multikulturního vazalství“. Tehdejší vláda se zaručila, že je schopna masový příliv nově příchozích regulovat, nic takového se však v praxi nestalo. *„Vládní experti předpokládali, že se počet 100 000 přistěhovalců za rok 1997 zvýší do roku 2004 na 170 000, tedy ani ne na dvojnásobek. Zmylili*

²⁷⁷POWELL, J. Enoch a Rex COLLINGS. *Reflections of a statesman: the writings and speeches of Enoch Powell*. London: Bellew Pub., 1991, s. 373-9.

²⁷⁸MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: leda, 2018, s. 23.

se však o celý milion, a to za pouhé pětileté období.²⁷⁹ Nikdo z tehdejších expertů si nebyl vědom rizika, respektive přínosu, jaký pro imigranty představoval štědrý britský sociální systém služeb. Mezi lety 2004-2013 se počet Východoevropanů v zemi navýšil ze 170 000 na 1,24 milionu.²⁸⁰ Tento počet se do dnešních dnů téměř ztrojnásobil, a to na 3,2 milionu.²⁸¹ Není tedy divu, že se otázka národní identity a britské imigrační politiky stala hlavním bodem diskuzí, jež vedly ve vypsání referenda o setrvání VB v Evropské unii.

Datum 23. června 2016 se nesmazatelně zapsalo do dějin této země. V tento den se VB poměrem 52 ku 48 procentům rozhodla jako první země odejít z EU.²⁸² Od roku 1973 až do roku 2019, tedy 46 let, trval mezi oběma kontinenty velice úzký „vztah“, který se již v brzké době stane minulostí. „Brexit“ – označení tohoto posvěceného odchodu dokonal politickou, ekonomickou a společenskou krizi v zemi. Krátce po zveřejnění výsledků referenda oznámil tehdejší předseda vlády – David Cameron – úmysl podat demisi. V zemi propuklo veřejné pobouření. „Bylo jen týden po brexitu a britská policie už zaznamenala 500% nárůst zločinů z nenávisti...“²⁸³ Rozpolcená společnost a média se pídila po odpovědi, jak k něčemu takovému mohlo vůbec dojít? Vždyť EU poskytla Británii vše, po čem toužila – tedy tzv. „čtyři svobody“ – volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu, o to nyní měla přijít. Všemu předcházely vnitropolitické spory mezi Nigelem Faragem – předsedou Strany nezávislosti Spojeného království (UKIP), jehož strana cílila na odchod VB z EU, a Davidem Cameronem – předsedou vlády a členem konzervativní strany. Osudovým rokem se stal rok 2014, kdy se konaly volby do Evropského parlamentu (strana UKIP získala nejvíce křesel ze všech britských stran) a ve kterém poprvé v historii celostátní volby nevyhráli ani konzervativci, ani labouristé.²⁸⁴ O rok později se ve VB konaly parlamentní volby, ve kterých si UKIP připsala 12 % všech hlasů, čímž se z ní stala třetí nejoblíbenější strana v zemi.²⁸⁵ Následovala „rošáda“ na poli Evropského parlamentu, neboť reálně hrozilo, že se konzervativní strana stane silně protievropskou, což bylo proti zájmům Davida Camerona. Euroskepticismus sílil a dovedl předsedu vlády k rozhodnutí, kterého později litoval. V roce 2015 ve volebním manifestu konzervativní strany prohlásil, že vypíše celostátní referendum o vystoupení z EU.²⁸⁶ Tento krok již nešlo vzít zpět. „Brexit se popravdě řečeno zdál tak

²⁷⁹BOWER, Tom. *Broken vows: Tony Blair : the tragedy of power*. London: Faber & Faber, 2016, s. 175-6.

²⁸⁰Údaje OSN.

²⁸¹MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: leda, 2018, s. 25.

²⁸²KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 153.

²⁸³ Tamtéž, s. 154.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 154.

²⁸⁵ Tamtéž, s. 154.

²⁸⁶ Tamtéž, s. 155.

*nepravděpodobný, že tomu, že si Británie někdy odhlasuje vystoupení z EU, ještě několik týdnů před referendem skutečně věřil jen málokdo.*²⁸⁷

Za posledních patnáct let přišlo 70 % přistěhovalců do Velké Británie ze zemí mimo EU, konkrétně z Afriky, Blízkého východu a jižní Asie.²⁸⁸ Zbýlých 30 % imigrantů, většinou manuálních pracovníků ze střední a východní Evropy, přišlo do VB po roce 2004, kdy jejich země vstoupily do EU. „*Studie z roku 2014 zjistila, že čistý roční finanční přínos evropských přistěhovalců do Spojeného království činí 20 miliard liber a že více než 60 % migrantů ze západní a jižní Evropy má vystudovanou vysokou školu (oproti pouze 24 % pracovní síly narozené ve Velké Británii).*“²⁸⁹ Z toho vyplývá, že aby VB nahradila tento „dovezený“ lidský kapitál, musela by ročně vynaložit 6,8 miliardy liber na vzdělávání.²⁹⁰ Statistiky jsou nemilosrdné i v otázce udržování migrantů státem. Podle dostupných údajů je u přistěhovalců až o 43 % nižší pravděpodobnost než u rodilých Britů, že budou příjemci veřejné pomoci, a o 7 % nižší pravděpodobnost, že budou bydlet v dotovaném bytě.²⁹¹ Migrantí ze střední a východní Evropy do ekonomiky přispívají o 12 % více, než kolik pobírají z veřejných prostředků.²⁹² Veškeré teze směřující k tomu, že by snad tito lidé mohli rodilým Britům brát práci, nedej bože byli pouhými příživníky státu, vyšly jako liché. To však politické elity při vyhlášení referenda očividně příliš netrápilo. „*Rozdíl mezi přistěhovalcům ze zemí EU a ze států mimo Unii je základní rozlišení, kterému se propagátoři brexitu ve svém křížáckém tažení proti EU úmyslně vyhýbají.*“²⁹³ Britský populismus, za jehož hlavní protagonisty bychom mohli označit Nigela Farage a Borise Johnsona, tedy nakonec zvítězil.

To, že si ve finále Británie odhlasovala „Brexit“, nebylo z pohledu mnoha západních mocností až zas tak velkým překvapením. Ve skutečnosti byl odchod Spojeného království z EU výsledkem mnohaletých sporů a třenic mezi oběma kontinenty. „*Velká Británie nikdy nebyla nadšeným účastníkem europrojektu a vnímala ho především jako prostředek*

²⁸⁷ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 155.

²⁸⁸ GRANT, Charles. Why Britain voted to leave (if it does...). *Center for European Reform Bulletin* [online]. 2016 [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: https://cer.eu/sites/default/files/bulletin_108_cg_article1.pdf.

²⁸⁹ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 167.

²⁹⁰ Tamtéž, s. 167.

²⁹¹ DUSTMANN, Christian a Tommaso FRATTINI. The Fiscal Effects of Immigration to the UK. *The Economic Journal* [online]. 2014 [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: http://www.cream-migration.org/publ_uploads/CDP_22_13.pdf.

²⁹² KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 167.

²⁹³ Tamtéž, s. 167.

*k odstranění obchodních bariér.*²⁹⁴ Britská podezřívavost vůči Evropě vyplývala z její historické tradice. Úloha světové velmoci, zeměpisná poloha na ostrově, absence okupace cizí mocností – to všechno jsou postoje, které se významně liší od perspektivy tzv. „kontinentálních“ zemí typu Německa či Francie. V případě prvně jmenované země smysl EU spočívá zejména v tom, že tvoří pomyslné „stavidlo nacionalismu“, které zemi dříve uvrhlo do područí ultrapravicových nacionalistických sil. Pro Francouze je lákadlo evropské integrace víceméně totožné jako u Němců, s tím rozdílem, že Francii hlubší integrace pomáhá korigovat „imperiální“ ambice Spolkové republiky. Při tomto výčtu nesmíme opomenout země střední a východní Evropy, pro něž se EU stala symbolem příslušnosti k západním hodnotám a odmítnutí ruské dominance. I proto se názory na evropský projekt diametrálně lišily na obou stranách v průběhu mnoha let.

Již Winston Churchill tvrdil, že EU je možná nejhorším systémem řízení Evropy, je ale lepší než všechny ostatní možnosti.²⁹⁵ Tím, že si VB odhlasovala vystoupení z EU, prokázala, že si ze svých dějin a zkušeností neodnesla žádné ponaučení. Z historie totiž víme, že role Británie jako spíše pasivního pozorovatele událostí na kontinentu, je zárukou destabilizace tohoto regionu. Dle slov Jamese Kirchicka by primární snahou Británie mělo být udržování mocenské rovnováhy mezi ambiciózními snahami Německa a Francie.²⁹⁶ Skutečnost, že se děje pravý opak, nás pak vede k zamyšlení, co se s Evropou (potažmo EU) bude dít dál? Odpověď na tuto otázku není vůbec jednoduchá. Izolacionistické tendence VB a USA naznačují, že se Evropa, více než kdykoli předtím, bude muset spoléhat především sama na sebe. *„Brexit implicitně podpořil myšlenku, že co se děje v Evropě, do toho Británii nic není. Tento postoj štěpí západní spojení a oslabuje solidaritu a odhodlání NATO.*“²⁹⁷ Orientace VB na země typu – Čína, Rusko či Indie bude v 21. století uplatňována v daleko větší míře než dříve. Po „Brexitu“ tento odklon ještě více zesílí. Snaha Pekingu ohrožit dominanci Západu výstavbou institucionální architektury nového světového řádu, je více než zřejmé. Porušování lidských práv, rostoucí počet kybernetických útoků, nespravedlivé konkurenční podmínky a námořní agrese v Jihočínském moři, to všechno jsou náznaky něčeho, čeho by se Evropa měla nejen obávat, ale především by měla na tyto skutečnosti adekvátně reagovat. To znamená říci svoje jasné stanovisko, na kterém by se měly shodnout všechny členské země. Proto je zapotřebí, aby si EU zvolila svoji vlastní cestu spočívající

²⁹⁴ KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018, s. 156.

²⁹⁵ Tamtéž, s. 164.

²⁹⁶ Tamtéž, s. 162-3.

²⁹⁷ Tamtéž, s. 163.

buďto v hlubší integraci a společné obranné politice, nebo ve formátu, v jakém funguje dnes. Má-li však EU v budoucnu přežít, domnívám se, že je hlubší integrace k tomu nezbytně nutnou podmínkou. Opak by pak mohl znamenat její postupný zánik.

Tab. č. 14: Celkové počty žádostí o azyl ve Velké Británii mezi lety 2014–2017

2014	2015	2016	2017
32 785	40 160	39 735	34 780

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tab. č. 15: Celkové počty žádostí o azyl ve Velké Británii v jednotlivých měsících za rok 2018

2018M01	2018M02	2018M03	2018M04	2018M05	2018M06	2018M07
2 945	2 710	2 980	2 610	2 865	2 960	3 390

2018M08	2018M09	2018M10	2018M11	2018M12		2018
3 075	3 250	3 340	-	-		30 125

Zdroj: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

Pokud bychom měli sumarizovat tabulkové hodnoty týkající se počtu žádostí o azyl z výše uvedených zemí a porovnat je v souvislosti s vnitropolitickými situacemi jednotlivých států, o kterých jsme hovořili v předchozích kapitolách, největšího poklesu žádostí o azyl a zároveň vzestupu vlivu populismu bychom pak zaznamenali v Itálii a Maďarsku.

Zatímco v Itálii v roce 2017 požádalo o azyl 128 850 lidí,²⁹⁸ v loňském roce jich bylo pouze 47 465.²⁹⁹ Převáděno na procenta tak klesl celkový počet žádostí o azyl v zemi o více jak 63 %. Tvrdá rétorika populistického předsedy Ligy – Mattea Salviniho – tak zatím, jak se zdá, sklízí ovoce. O Maďarsku jsme hovořili jako o zemi, ve které je u moci předseda současné vlády a zároveň i čelní představitel nejsilnější strany v zemi – Maďarské občanské unie (Fidesz) – Viktor Orbán. V roce 2017 požádalo v této zemi o azyl 3 390 běženců³⁰⁰, naproti tomu v roce 2018 jen 635 osob.³⁰¹ Celkově tak počty žádostí klesly o více jak 81 %. Obě země bychom z pohledu řešení otázky ochrany vnějších hranic a migrační politiky mohli, vzhledem ke kontextu EU, označit za pomyslné vzory. V oblasti dodržování základních demokratických principů a občanských práv bychom však měli být na pozoru. Okrajově by se k nim řadily zbylé země Visegrádské čtyřky (Polsko, Česká republika a Slovensko), dále Rakousko. Z našeho, tedy středoevropského pohledu, je zajímavé sledovat postoj Itálie, která svým rozhodnutím „narušila“ dosud odlišně vedenou imigrační rétoriku mezi Východem a Západem Evropy.

V přímém protikladu vůči těmto zemím pak stojí západní mocnosti, které se ve své migrační politice po celou dobu přibližovaly ideji tzv. „merkelismu“, tedy levicové, sociální a „vítací“ politice vůči nově příchozím lidem ze zemí třetího světa, která by měla vést k vizi multikulturní společnosti, ve které bude minorita plně začleněna (asimilována a integrována) do majoritní společnosti. Sluší se říci, že každá země zvolila odlišnou strategii v přijímání a následné integraci cizinců sahající ke svým kořenům až do 20. století, která však v konečném zúčtování přinesla obdobné výsledky.

²⁹⁸Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

²⁹⁹Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Monthly data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

³⁰⁰Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

³⁰¹Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Monthly data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

Jako první bychom mohli uvést Francii, zemi zmítanou četnými nepokoji, vysokou mírou nezaměstnanosti, obrovským dluhem a narůstajícím antisemitismem. Zemi, která se v budoucnu stane vůbec první v EU, kde se majoritní společnost stane minoritní, a to za relativně krátký čas. V roce 2017 požádalo v zemi o azyl 99 330 lidí.³⁰² O rok později byla tato hodnota o něco nižší, a to konkrétně 97 291.³⁰³ Za jeden rok tak počty žádostí klesly o zanedbatelná 2 % a vesměs tak můžeme hovořit o neměnném stavu. Pokud bychom však vzali v potaz skutečnost, že nejsou dosud známy statistické údaje za poslední tři měsíce roku 2018, je docela možné, že se počty žádostí o azyl v zemi dostanou do kladných hodnot. Vůči situaci ve Francii jsem tak všeobecně skeptický, a pokud samotní Francouzi s danou situací něco neudělají, dopadnou velice špatně.

Druhou zemí v pořadí, Německo, na krátkou dobu „vykolejily“ vnitropolitické pře mezi dvěma nejsilnějšími stranami. Jakmile se však celý spor podařilo vyřešit, levicová politika kancléřky Angely Merkelové nabrala nových sil. V roce 2017 požádalo v Německu o azyl 222 560 osob,³⁰⁴ v roce 2018 pak 161 815.³⁰⁵ Oproti krizovým rokům 2015 a 2016 jsme tak mohli zaznamenat jistý pokles, který se rovnal 27 %, avšak z celounijního hlediska byl stále nejvyšší. Podobně, jako v případě Francie, i zde zůstávám spíše skeptický. Jistou nadějí by mohla přinést radikální změna migrační politiky, podobně jako v případě Itálie. Vzhledem k historickému komplexu země a současné vnitropolitické situaci však nelze takovouto proměnu v nejbližší době očekávat.

Třetí a zároveň i poslední zemí, kterou bych chtěl z výše uvedeného výčtu zmínit, je Velká Británie. V době, kdy píšete tuto práci, ještě není známo, zda-li Velká Británie Evropskou unii opustí, či nikoli. Jestliže se tato předpověď naplní, ostrovní stát se stane historicky první zemí, která tak učiní. V roce 2017 požádalo o azyl v zemi 34 780 osob,³⁰⁶ v roce 2018 pak

³⁰²Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z:http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

³⁰³Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Monthly data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z:http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

³⁰⁴Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z:http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

³⁰⁵Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Monthly data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z:http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

³⁰⁶Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z:http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

30 125.³⁰⁷ Podobně jako ve všech předchozích případech i zde klesly celkové počty žádostí, a to o 13 %. Závěrem můžeme říci, že ve všech třech zemích byly poklesy počtu žádostí o azyl oproti předchozím rokům zanedbatelné. Podotýkám, že v době psaní práce, nebyly známy statistické údaje v některých zemích za poslední tři měsíce roku 2018.

Tab. č. 16: Porovnání žádostí o azyl ve vybraných zemích Evropy mezi lety 2017 a 2018

	2017	2018 ³⁰⁸	%
Francie	99 330	97 291	- 2 %
Velká Británie	34 780	30 125	- 13 %
Německo	222 560	161 815	- 27 %
Polsko	5 045	3 840	- 24 %
Rakousko	24 715	12 515	- 49 %
Itálie	128 850	47 465	- 63 %
Maďarsko	3 390	635	- 81 %

Zdroj: vlastní tvorba, data byla převzata z Eurostatu. Dostupné z:
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tabulky č. 17 a 18 pak dokreslují současný stav v jednotlivých zemích, respektive jejich podíl na celkovém počtu žádostí o azyl v Evropské unii, a to za poslední dva roky. Z hlediska tématu práce je zajímavé sledovat číselné hodnoty Itálie, která za jediný rok dokázala svůj celoevropský podíl snížit o celých 10 %. Svou imigrační politikou tak předčila řadu zemí jako například Německo či Francii. Do záporných čísel se naopak dostala Francie, která svůj čtrnáctiprocentní podíl z roku 2017 navýšila na současných 17 %. Země jako Velká Británie či Polsko si zachovaly neměnný stav, a to i přes svůj diametrálně odlišný přístup v otázce přijímání uprchlíků. Německu se za rok podařilo celounijní podíl snížit o 3 %, avšak z hlediska celkového počtu žadatelů zůstávají tyto hodnoty i nadále dosti vysoké. U zbylých

³⁰⁷ Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Monthly data (rounded). Eurostat [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z:
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

³⁰⁸ Celkové počty žádostí o azyl za rok 2018 nebyly dosud u jednotlivých zemí zveřejněny. Tabulka tak operuje se statistickými hodnotami Eurostatu (Evropského statistického úřadu) bez údajů za poslední tři měsíce.

zemí – Maďarsko a Rakousko – se celkové počty žádostí o azyl snížily, avšak v globálním měřítku byly takřka zanedbatelné.

Tab. č. 17: Podíl vybraných zemí Evropy na celkovém počtu žádostí o azyl za rok 2017

		podíl v %
Celkový počet žádostí o azyl za rok 2017	712 235	100 %
Velká Británie	34 780	5 %
Francie	99 330	14 %
Německo	222 560	31 %
Maďarsko	3 390	0,5 %
Polsko	5 045	0,7 %
Rakousko	24 715	3 %
Itálie	128 850	18 %

Zdroj: vlastní tvorba, data byla převzata z Eurostatu. Dostupné z:

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Tab. č. 18: Podíl vybraných zemí Evropy na celkovém počtu žádostí o azyl za rok 2018

		podíl v %
Celkový počet žádostí o azyl za rok 2018	570 195³⁰⁹	100 %
Velká Británie	30 125	5 %
Francie	97 291	17 %
Německo	161 815	28 %
Maďarsko	635	0,1 %
Polsko	3 840	0,7 %
Rakousko	12 515	2 %
Itálie	47 465	8 %

Zdroj: vlastní tvorba, data byla převzata z Eurostatu. Dostupné z:

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

³⁰⁹ Celkové počty žádostí o azyl za rok 2018 nebyly dosud zveřejněny. Tabulka tak operuje se statistickými hodnotami Eurostatu (Evropského statistického úřadu) bez údajů za poslední tři měsíce.

Z hlediska vlivu populismu nám pak tabulky odkryly velice zajímavou skutečnost. V zemích, ve kterých dosud vládne liberální demokracie, se počty žádostí o azyl téměř nezměnily nebo se mírně navýšily. Naopak v zemích, kde v minulosti zvítězili populisté, se hodnoty žádostí výrazně snížily. Ukázkovým příkladem tak i nadále zůstává Itálie, kde vláda Mattea Salviniho a jeho antiimigrační rétorika, dokázaly celkové počty nově příchozích snížit na únosnější mez. Podobně bychom pak mohli hovořit i o Maďarsku, kde vláda Viktora Orbána snížila celkové počty migrantů na minimální téměř nulovou úroveň.

5. Pedagogická aplikace migrace v rámci vzdělávání žáků

Jak již samotný název kapitoly napovídá, v následujícím oddíle práce se pokusíme nalézt způsoby, jimiž by se téma migrace dalo využít při výuce na základních a středních školách. Začneme prvně jmenovanými. Vzdělávací oblastí, do které by téma spadalo, by podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy (dále jen RVP ZV) bylo *Člověk a společnost*. Vzdělávacím oborem by v tomto případě byla *Výchova k občanství*. Nutno podotknout, že téma migrace by svým obsahem i rámcem přesahovalo do řady dílčích oborových disciplín. Jako nejrelevantnější by se z tohoto pohledu jevil *Dějepis*, který by tématu dodal patřičný historický kontext nutný k pochopení celkového procesu migrace. Jak jsme již v předchozích kapitolách mnohokrát zmiňovali, přistěhovalectví není jevem dnešní doby, ale jedná se o trvalý a dlouhodobý proces, se kterým se nejrůznější civilizace střetávaly odnepaměti. Z tohoto důvodu je tedy zapotřebí na téma nahlížet jako na „komplexní jev“ a nepodléhat tak deziluzi politických médií a vládnoucího establishmentu. Veskrze se dá tedy hovořit o tom, že by téma našlo uplatnění napříč všemi vzdělávacími obory.

V rámci vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru na 2. stupni základních škol by se téma dalo začlenit do učiva o *mezinárodních vztazích a globálním světě*. V současném RVP ZV je učivo rozpracováno do podoby, ve které obsahuje tři podskupiny:³¹⁰

- *Evropská integrace* – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR.
- *Mezinárodní spolupráce* – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.).
- *Globalizace* – projevy, klady a zápory; významné globální problémy včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení.

Dle výše uvedeného bych tedy téma buďto rozpracoval šířeji jako novou podskupinu učiva o *mezinárodních vztazích a globálním světě* nebo bych ho zahrnul v rámci výuky *globalizace*. Zde by už bylo na zvážení odborné veřejnosti, jak obsáhle by se o tématu migrace na základních školách mělo hovořit. Osobně bych pro potřeby základních škol zvolil druhou možnost, a sice „stručnější“ verzi, která by obsahovala základní charakteristiku a pojetí migrace jakožto jednoho z důsledků globalizace moderního světa. Dále bych se ve

³¹⁰Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2017, s. 61 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017.pdf.

výuce zabýval tím, jaké výhody či nevýhody, přínosy a rizika si s sebou migrace nese ve vztahu k občanům České republiky. Žáci by se měli v obecné rovině seznámit s termínem migrace, měli by ho umět stručně definovat. Poukázat na možné přínosy a rizika migrace a měli by být schopni si na věc utvořit svůj vlastní názor, který by měli podložit důkazy ve formě veřejně dostupných a relevantních zdrojů informací. Žáci by měli rovněž vědět, s jakými demografickými, socioekonomickými (a jinými) problémy se naše společnost v současnosti potýká a jak do toho všeho zapadá „fenomén“ přistěhovalectví.

Co se výuky tématu migrace na středních školách týče, situace je poněkud složitější. Rámcově vzdělávacích programů je zde hned několik, a to v závislosti na daném typu školy. Z tohoto důvodu jsem jako výchozí dokument zvolil Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (dále jen RVP G). Vzdělávací oblastí by byl (opět) *Člověk a společnost*, avšak vzdělávacím oborem by byl *Občanský a společenskovědní základ*. Jak již samotný název oboru napovídá, téma migrace by na středních školách bylo pojato více teoreticky. Vzdělávací obsah, do kterého by téma spadalo, by nesl totožný název, jako v případě RVP ZV, a sice *Mezinárodní vztahy, globální svět*. Očekávané výstupy a učivo by už pak byly přizpůsobeny možnostem a požadavkům dané školy. Pro srovnání a ilustraci si však i zde uvedme podskupiny, do nichž je učivo o mezinárodních vztazích a globálním světě rozpracováno:³¹¹

- *Evropská integrace* – podstata a význam; Evropská unie – význam; proces integrace; orgány EU; jednotná evropská měna.
- *Mezinárodní spolupráce* – důvody, význam a výhody; významné mezinárodní organizace a společenství – RE, NATO, OSN, jejich účel a náplň činnosti.
- *Proces globalizace* – příčiny, projevy, důsledky; globální problémy.

Podobně jako v předchozím případě se i zde dostáváme k otázce: Jak téma *migrace* zakomponovat do vzdělávacího obsahu? Odpověď by byla podobná jako v předchozím případě, a sice téma by buďto mohlo být zakomponováno v rámci podtématu *proces globalizace*, nebo by tvořilo novou část vzdělávacího obsahu *Mezinárodní vztahy, globální svět*. Hlavní rozdíl by spočíval zejména v rozsahu a obtížnosti učiva. Žáci všech typů středních škol by se měli daleko více zabývat problémy globálního světa. Měli by nejenom chápat, ale i nalézat možná řešení veškerých průvodních jevů spojených s migrací, ať už by se jednalo například o *mezinárodní terorismus, antisemitismus, rasismus, xenofobii*,

³¹¹Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. Praha: MŠMT, 2007, s. 42 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Jan%20Je1%C3%ADnek/Downloads/RVPG-2007-07_final%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Jan%20Je1%C3%ADnek/Downloads/RVPG-2007-07_final%20(2).pdf).

obchodování s lidmi, pašeráctví lidí a drog či *islamizaci společnosti*. Utvořit si vlastní názor, ale také debatovat, vést diskuzi o tom, jaké výhody či nevýhody nám s sebou přistěhovalectví přináší. Uvést konkrétní příklady z praxe. Soustavně se o problematiku zajímat a sledovat ji, a to nejen na internetu, ale i v nejrůznějších novinových, časopiseckých článcích. Vytvořit si svůj vlastní kritický názor. V souvislosti s tím bych jako zásadní věc na středních školách, o které by se mělo debatovat, považoval tematiku *populismu* a jeho vlivu na proměnu společnosti. Dále problematiku *politizace médií* a cílené snaze o vytvoření názorově homogenní společnosti. K tomu by pak mohla následovat škála podtémat, která s projevy globalizace (např. migrace a populismu) úzce souvisí. Na mysli mám zejména témata o *multikulturalismu*, *oikofobii*³¹², *náboženské intoleranci* či *autocenzuře*. Z pohledu učitele by pak učivo mělo být více teoretizující, sahající do hloubky celkových (výstupních) znalostí a dovedností žáků. Jakým způsobem by měla být všechna výše uvedená témata zpracována, by už pak záleželo na individuálních schopnostech a dovednostech pedagogických pracovníků.

Aby měla práce i svůj praktický přínos pro výuku, v přílohách uvádím dvě modelové vyučovací jednotky, které by se mohly stát východiskem pro výuku obou stěžejních témat této práce. Obě vyučovací hodiny byly vytvořeny podle třífázového modelu E-U-R. Obsahem každé z nich jsou aktivizační metody, které by měly vést k vyšší aktivizaci žáků v průběhu výuky. Časově byly vytvořeny na standardní vyučovací dobu – 45 minut. Podle například Školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP) Základní školy Tyršova Slavkov u Brna, příspěvkové organizace,³¹³ by se první modelová vyučovací hodina dala realizovat v 8. ročnících na druhém stupni základních škol. Druhá modelová vyučovací hodina by se podle například ŠVP Gymnázia Brno, Křenová, příspěvkové organizace,³¹⁴ dala vyučovat ve třetím ročníku čtyřletého studia. Možností, jak uvedené hodiny modifikovat, je celá řada. Záleží na osobnosti a kreativitě daného pedagoga.

³¹²**Oikofobie** – averze vůči vlastní civilizaci, vůči vlastní domovině. Opakem je xenofobie. Termín poprvé použil Roger Scruton v knize nazvané *Imigrace, multikulturalismus a nutnost bránit národní stát*, s. 9.

³¹³*Školní vzdělávací program* [online]. Slavkov u Brna, 2017 [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: https://cloud5.edupage.org/cloud/SVP_ZV_2017_v3.pdf?z%3Ai5ZQHxgn%2BQEOhdQWfdxenL5MSX5k9nZpkHevIOQ21UypkHI3LMZYTG4PBKH%2F%2Fawi.

³¹⁴*Školní vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání II.* [online]. Brno, 2017 [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://www.gymkren.cz/wp-content/uploads/A03-%C5%A0VP2-4let%C3%A9-G.pdf>.

Závěr

Jak by se tedy Evropa měla za současné situace zachovat? Otázka, která svojí odpovědí překračuje hranice vymezené diplomovou prací. Proto se alespoň ve stručnosti pokusíme nastínit možná řešení, která by svým postupným naplňováním měla přispět k definitivnímu vyřešení otázky migrační politiky Evropské unie. Inspiraci pro vyvození obecných závěrů a následnou polemiku jsem čerpal z obálkového textu vydání německého zpravodajského týdeníku *Der Spiegel* (35/2018). Ten shrnul dosavadní evropské dění a sepsal deset klíčových bodů, které by měly vyřešit problematiku migrační otázky. Ve všech níže uvedených bodech se týdeník nechal inspirovat oxfordským odborníkem Paulem Collierem a rakouským sociologem sídlícím v Istanbulu, Geraldem Knausem. Tomu dodnes vděčíme za dohodu EU s Tureckem, u které stál v jejích počátcích. Dle slov prvně jmenovaného Evropa před rokem 2015 prováděla politiku „rozumu bez srdce“, po roce 2015 naopak politiku „srdce bez rozumu“. Jak trefné to přirovnání k současnému dění v Evropě. Přejdeme tedy ke konkrétním bodům:

1. Evropské státy by měly více pomáhat v místech konfliktů, obzvláště zemím, které leží v blízkosti válečných konfliktů a nesou největší zátěž uprchlických krizí.
2. Evropské státy by měly pomoci uprchlíkům, aby se mohli postavit na vlastní nohy. Tedy nenechat je trvale živořit v segregovaných táborech jako například v jordánské polopoušti, kde je UNHCR ubytovává ve stanech či příbytcích a dává jim potravinovou pomoc. Běženci chtějí být ve městech, co nejdříve pracovat, normálně žít a hlavně získat kontrolu nad svými životy. Evropa by proto v zemích s vysokým počtem uprchlíků měla podpořit vznik pracovních míst (jako například v Jordánsku).
3. Evropa by měla více kontrolovat své vnější hranice: musí vědět, kdo přichází a kdo připlouvá, zkoumat identitu imigrantů a pečlivě je registrovat.
4. Evropa by měla umožnit, aby se politicky pronásledovaní mohli dostat do EU bezpečnou cestou a nemuseli riskovat život na člunu ve Středoziemním moři. Měla by zvýšit počet dobře prověřených uprchlíků, které – tak jako Kanada nebo Austrálie – s pomocí UNHCR vybere přímo v místech konfliktu a přepraví je bezpečně do Evropy.

5. Evropa by měla cíleně a celistvě podporovat hospodářský rozvoj Afriky a například nevyvážet již na tamní trh subvencované levné evropské produkty, které ničí africké zemědělce a podnikatele.
6. Evropa má povinnost pomáhat lidem, kteří se na moři topí. Neměla by tento úkol přenechávat soukromým nevládním organizacím, ale zajistit záchranu sama.
7. Záchrana života je povinnost, přijetí těchto migrantů do EU nikoli. Zachránění lidé by měli být umístěni v tranzitních táborech, kde evropští úředníci během mála týdnů rozhodnou, zda mají nárok na azyl. Kdo nárok na azyl nemá, nemá ani právo zůstat v Evropě.
8. Evropa by měla vyjednat dohody s africkými státy, na jejichž základě by tyto země přebíraly zpět své občany, kteří nemají právo na azyl v Evropě.
9. Výměnou za to by Evropa měla zemím jako Nigérie, Senegal či Gambie nabídnout kontingent pracovních víz, se kterými by jejich občané mohli zcela legálně odjet na stanovenou dobu za práci do Evropy. Evropské státy by si tedy vybraly, koho na určitý čas potřebují, a Afričané by se zde naučili nové dovednosti, které by po návratu domů prospěly i jejich zemím.
10. Mělo by být stanoveno datum, které ohlašuje novou migrační politiku. Kdo přijel před tímto datem, ten smí zůstat a pracovat, i když azyl nedostal (pokud se snaží a nespadá do kriminality). Kdo přijede po tomto datu a nárok na azyl nemá, měl by být podle zmíněných dohod rychle deportován do vlasti.

K výše uvedeným bodům bych dodal, že migrační politika Západu tak, jak z jednotlivých odstavců vyplývá, se diametrálně liší od té ve střední a východní Evropě. Liberální hodnoty Evropské unie jsou již řadu let zneužívány těmi, kteří dychtí po vyšších příjmech a lepším socioekonomickém postavení ve společnosti. Osobně jsem proto spíše zastáncem tvrdé a nekompromisní politiky. Ano, pomoci zemím zmínaných válečnými konflikty. Ano, pomoci uprchlíkům topícím se v moři a čelícím ztrátou svých domovů vlivem mnoha různých příčin. Avšak ne přijímání ekonomických migrantů a lidí zneužívajících štedrý sociální systém mnoha zemí Evropské unie. Ne ilegální migraci a byznysu jejich převaděčů. Bez těchto zásad se dle mého názoru Evropa bude nadále zmiat v problémech, které teď každodenně řeší. Příkladem nám budiž Austrálie, Kanada či Dánsko.

Seznam použitých zkratek

AfD	Alternativa pro Německo
AFP	Francouzská tisková agentura
AKT	Africká, Karibská a Pacifická skupina států
AMIF	Azylový, migrační a integrační fond
AP	Americká tisková agentura
APA	Rakouská tisková agentura
CDU	Křesťanskodemokratická unie (Německo)
CSU	Křesťansko-sociální unie (Německo)
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČTK	Česká tisková kancelář
EASO	Evropský podpůrný azylový úřad
EBOP	Evropská bezpečnostní a obranná politika
ERF	Evropský rozvojový fond
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
EURODAC	Úřad pro ochranu osobních údajů
EUROPOL	Evropský policejní úřad
EUROSTAT	statistický úřad Evropské unie
Fidesz	Maďarská občanská unie
FPÖ	Svobodná strana Rakouska
FRONTEX	Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie
GCM	Globální smlouva o migraci
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
IS	Islámský stát
M5S	Hnutí pěti hvězd (Itálie)
MEDEVAC	Zdravotně humanitární program ČR

MSDS	Maďarská socialistická dělnická strana
MSF	Lékaři bez hranic
ODA	Rozvojová spolupráce
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
ÖVP	Rakouská lidová strana
PD	Demokratická strana (Itálie)
PESCO	Stálá strukturovaná spolupráce
PiS	Právo a spravedlnost (Polsko)
PSDS	Polská sjednocená dělnická strana
RVP G	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SBOP	Společná bezpečnostní a obranná politika
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SPD	Sociálnědemokratická strana Německa
SPÖ	Sociálnědemokratická strana Rakouska
UKIP	Strana nezávislosti Spojeného království (Velká Británie)
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
USA	Spojené státy americké
V4	Visegrádská čtyřka
VB	Velká Británie
ZEU	Západoevropská unie

Seznam tabulek

- Tab. č. 1: Celkové počty žádostí o azyl ve Francii mezi lety 2014–2017
- Tab. č. 2: Celkové počty žádostí o azyl ve Francii v jednotlivých měsících za rok 2018
- Tab. č. 3: Přehled 10 nejvíce zadlužených zemí dle podílu veřejných dluhů na HDP
- Tab. č. 4: Celkové počty žádostí o azyl v Itálii mezi lety 2014–2017
- Tab. č. 5: Celkové počty žádostí o azyl v Itálii v jednotlivých měsících za rok 2018
- Tab. č. 6: Celkové počty žádostí o azyl v Německu mezi lety 2014–2017
- Tab. č. 7: Celkové počty žádostí o azyl v Německu v jednotlivých měsících za rok 2018
- Tab. č. 8: Celkové počty žádostí o azyl v Rakousku mezi lety 2014–2017
- Tab. č. 9: Celkové počty žádostí o azyl v Rakousku v jednotlivých měsících za rok 2018
- Tab. č. 10: Celkové počty žádostí o azyl v Polsku mezi lety 2014–2017
- Tab. č. 11: Celkové počty žádostí o azyl v Polsku v jednotlivých měsících za rok 2018
- Tab. č. 12: Celkové počty žádostí o azyl v Maďarsku mezi lety 2014–2017
- Tab. č. 13: Celkové počty žádostí o azyl v Maďarsku v jednotlivých měsících za rok 2018
- Tab. č. 14: Celkové počty žádostí o azyl ve Velké Británii mezi lety 2014–2017
- Tab. č. 15: Celkové počty žádostí o azyl ve Velké Británii v jednotlivých měsících za rok 2018
- Tab. č. 16: Porovnání žádostí o azyl ve vybraných zemích Evropy mezi lety 2017 a 2018
- Tab. č. 17: Podíl vybraných zemí Evropy na celkovém počtu žádostí o azyl za rok 2017
- Tab. č. 18: Podíl vybraných zemí Evropy na celkovém počtu žádostí o azyl za rok 2018

Seznam obrázků

- Obr. č. 1: Infografika – Vztahy EU se zeměmi AKT
- Obr. č. 2: Časová osa jednání EU se zeměmi AKT
- Obr. č. 3: Infografika – operace EU ve Středomoří v období let 2015-2019
- Obr. č. 4: Hlavní migrační trasy z Afriky

Prameny a literatura

BOWER, Tom. *Broken vows: Tony Blair : the tragedy of power*. London: Faber & Faber, 2016. ISBN 0571314201.

BROLÍK, Tomáš. Další malé vzedmutí. *Respekt*, 2018, roč. 30, č. 1, s. 28-29.

BROLÍK, Tomáš. Velké malé vítězství. Polsko má za sebou generálku na nadcházející parlamentní volby. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 44, s. 34.

CALDWELL, Christopher. *Reflections on the revolution in Europe: immigration, Islam and the West*. New York: Doubleday, 2009. ISBN 9780385518260.

COLLIER, Paul. *Exodus: jak migrace mění náš svět*. Přeložil Blanka BOBOKOVÁ, přeložil Vincent RICHARDS. Praha: Libri, 2017. ISBN 978-80-7277-557-6.

HETT, Benjamin Carter. Poučení z Hitlera: Nástup nacismu k moci byl v mnohém podobný dnešku. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 33, s. 13.

HOUSKA, Ondřej. Merkelová: Buďte solidární! *Hospodářské noviny*. 14. 11. 2018, s. 6.

HUNTINGTON, Samuel P. *Kam kráčíš, Ameriko?: krize americké identity*. V Praze: Rybka, 2005. ISBN 80-86182-87-8.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0.

KAISER, Daniel. Trump změnil všechno. *Týdeník Echo*, 2018, č. 45, s. 16-19.

KIRCHICK, James. *Konec Evropy: Diktátoři, demagogové a doba temna před námi*. 1. vyd. Praha: Argo, 2018. ISBN 978-80-257-2463-7.

KOHOUT, Pavel. Pacient Itálie. Proč je Itálie považována za nemocného muže Evropy? *Reflex*, 2018, č. 25, s. 30-31.

KOJZAR, Jaroslav. Přes všechny výhrady ten loňský rok byl ještě spíše dobrý: Rozhovor se sociologem profesorem Janem Kellerem. *Haló noviny: český levicový deník*. 2019, č. 2, s. 3.

LINDNER, Tomáš. Nová hranice Evropy: Počet Afričanů, kteří se vydávají přes Saharu směrem na sever, prudce klesá. *Respekt*, 2018, roč. 29, č. 31, s. 30.

MÜLLER, Jan-Werner. *Co je to populismus?*. Přeložil Markéta HOFMEISTEROVÁ. Praha: Dybbuk, 2017. ISBN 978-80-77438-183-6.

MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: Ieda, 2018. ISBN 978-80-7335-562-3.

NAWAZ, Maajid a Tom BROMLEY. *Radical: my journey from Islamist extremism to a democratic awakening*. London: WH Allen, 2012. ISBN 1448131618.

OUŘEDNÍK, Patrik. *Antialkorán, aneb, Nejasný svět T.H.* Ilustroval Jiří SLÍVA. Praha: Volvox Globator, 2017. ISBN 978-80-7511-359-7.

PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2013. ISBN 978-80-7418-161-0.

PETRUSEK, Miroslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.

POWELL, J. Enoch a Rex COLLINGS. *Reflections of a statesman: the writings and speeches of Enoch Powell*. London: Bellew Pub., 1991.

VALENTA, Aleš. Německo: výměna stráží, vše při starém. *Literární noviny*. 2018, č. 12, s. 3.

ZAKARIA, Fareed. Je budoucnost Západu opravdu tak ponurá? *Respekt*, 2018, roč. 30, č. 1, s. 13.

Elektronické zdroje

APPLEBAUM, Anne. Varování nejen pro Evropu. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/40/varovani-nejen-pro-evropu>.

Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en.

Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Monthly data (rounded). *Eurostat* [online]. 2018 [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctzm&lang=en.

BARTOŇ, Jan. FRANCIE: Macron kličkuje. *Neviditelný pes* [online]. 2019 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/francie-macron-klickuje-0sm-p_zahranici.aspx?c=A190102_212949_p_zahranici_wag.

BERDAH, Arthur a Loris BOICHOT. Ce qu'il faut retenir du discours d'Emmanuel Macron devant le Congrès. *LE FIGARO.fr* [online]. 2018 [cit. 2019-01-5]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/le-scan/2018/07/09/25001-20180709ARTFIG00209-ce-qu-il-faut-retenir-du-discours-d-emmanuel-macron-devant-le-congres.php>.

BRODNÍČEK, Jan. Jak zastavit imigranty? Němci mají Marshallův plán pro Afriku. *TÝDEN.cz* [online]. 2017 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/afrika/jak-zastavit-imigranty-nemci-maji-marshalluv-plan-pro-afriku_415397.html.

BROLÍK, Tomáš. Je to signál, že na Sorosovy nevládky si umíme došlápnout. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-11-7]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/je-to-signal-ze-na-sorosovy-nevladky-si-umime-doslapnout>.

BUREŠ, Michal. Které země EU jsou nejvíce zadluženy?. *FINANCE.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/503213-verejne-dluhy-eu/>.

ČTK. Dublinská pravidla pro uprchlíky jsou mrtvá, tvrdí kancléřka Merkelová. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-14]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/480342-dublinska-pravidla-pro-uprchliky-jsou-mrtva-tvrdi-kanclerka-merkelova.html>.

ČTK. Itálie přepracovala rozpočet pro příští rok. Kvůli vysoké zadluženosti ho stále kritizuje Evropská komise. *IRozhlas* [online]. 2018 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/evropska-komise-eu-evropska-unie-italsky-rozpocet-valdis-dombrovskis-giuseppe_1811211404_och.

ČTK. Itálie se dohodla s Evropskou komisí na sporném rozpočtu pro příští rok. Sníží plánovaný schodek. *IRozhlas* [online]. 2018 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/italie-evropska-unie-evropska-komise-rozpocet_1812182225_pak.

ČTK. Merkelová odmítá, aby integrování migranti po zamítnutí azylu mohli zůstat. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-1-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/481582-merkelova-odmita-aby-integrovani-migranti-po-zamitnuti-azylu-mohli-zustat.html>.

ČTK. Německo se domluvilo se Španělskem i Řeckem na vracení migrantů. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-1-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/480889-nemecko-se-domluvilo-se-spanelskem-i-reckem-na-vraceni-migrantu.html>.

ČTK. OSN přijala pakt o uprchlících. USA a Maďarsko byly proti, Česko pro. *Zprávy iDNES.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-1-2]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/migrace-uprchlici-osn-pakt-globalni-usa-fck-/zahranicni.aspx?c=A181218_095744_zahranicni_remy.

ČTK. Polská vládní strana ovládla komunální volby, radost jí kazí velká města. *Zprávy iDNES.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-11-2]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/polsko-komunalni-volby-pis-vitezstvi-dxt-/zahranicni.aspx?c=A181025_102059_zahranicni_kha.

ČTK. Příběh lodi Aquarius jako vítězství „tvrdé“ rétoriky v EU. Státy se shodují na ochraně hranic. *Aktuálně.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kauza-lodi-aquarius-je-vitezstvim-tvrdych-v-eu/r~d5021bc4713d11e88980ac1f6b220ee8/>.

ČTK. V bavorské CSU zavládla skepse ohledně změn v migrační politice. *iDNES.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-8-5]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/summit-migranti-nemecko-skepse-dobridt-merkelova-fvf-/zahranicni.aspx?c=A180701_101818_zahranicni_bur.

DALEYOVÁ, Suzanne a Maïa de la BAUMEOVÁ. French Far Right Gets Helping Hand With Russian Loan. *The New York Times* [online]. 2014 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2014/12/02/world/europe/french-far-right-gets-helping-hand-with-russian-loan-.html>.

DUSTMANN, Christian a Tommaso FRATTINI. The Fiscal Effects of Immigration to the UK. *The Economic Journal* [online]. 2014 [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: http://www.cream-migration.org/publ_uploads/CDP_22_13.pdf.

Otázky a odpovědi: Evropský mírový nástroj. *European Union External Action* [online]. 2018 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_cs/46960/Ot%C3%A1zky%20a%20odpov%C4%9Bdi:%20Evropsk%C3%BD%20m%C3%ADrov%C3%BD%20n%C3%A1stroj.

Summit v Salcburku nastínil další postup v otázce brexitu a migrace. *EUROSKOP.CZ* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31783/clanek/summit-v-salcburku-nastinil-dalsi-postup-v-otazce-brexitu-a-migrace/>.

Evropská rada (článek 50), 17. a 18. října 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/10/17/art50/>.

Vztahy mezi EU a Afrikou. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-africa/>.

Evropská rada, 13. a 14. prosince 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/12/13-14/>.

Evropská rada, 28. a 29. června 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/06/28-29/>.

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). *Evropská unie* [online]. 2017 [cit. 2018-9-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_cs.

A Marschall Plan with Africa. *Federal Ministry for Economic Cooperation and Development*[online]. 2017 [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: http://www.bmz.de/en/countries_regions/marshall_plan_with_africa/contents/index.html.

Enquête auprès des juifs de France: Ifop pour la Fondation Jean Jaurès [online]. 2015 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2018/03/883-1-document_file.pdf.

France 2013: les nouvelles fractures [online]. 2013 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: https://jean-jaures.org/sites/default/files/enquete_ipsos_france_2013_nouvelles_fractures.pdf.

FROISSART, Pauline a Benoît FAUCHET. Rising anti-Semitism forces Jews out of Paris suburbs. *THE LOCAL.fr* [online]. 2016 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.thelocal.fr/20160531/french-jews-flee-paris-suburbs-over-rising-anti-semitism>.

GAVE, Charles. Demain, le suicide démographique européen. *CAUSEUR.fr* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.causeur.fr/demographie-france-europe-immigration-population-146595>.

Global Compact for Migration [online]. 2018 [cit. 2018-11-7]. Dostupné z: https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180711_final_draft_0.pdf.

GRANT, Charles. Why Britain voted to leave (if it does...). *Centre for European Reform Bulletin* [online]. 2016 [cit. 2019-01-11]. Dostupné z: https://cer.eu/sites/default/files/bulletin_108_cg_article1.pdf.

HOUSKA, Ondřej. EU přitvrdí v boji s migrací, povinné kvóty už nechystá. Podle Babiše je to obrovský úspěch Česka. *Aktuálně.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-7-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropsky-parlament/eu-pritvr-di-v-boji-s-migraci-povinne-kvoty-uz-nechysta-podle/r~82f585787ac011e8b94e0cc47ab5f122/>.

CHALOUPKOVÁ, Barbora. Italové jsou jeden národ, když fandí fotbalu. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: www.respekt.cz/politika/italove-jsou-jeden-narod-kdyz-fandi-fotbalu.

CHALOUPKOVÁ, Barbora. Po špatném přichází ještě horší: Italové potrestali ve volbách mainstreamové strany. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 16. 8. 2018]. Dostupné z: www.respekt.cz/denni-menu/italove-potrestali-ve-volbach-mainstreamove-strany-za-leta-ekonomickeho-upadku.

CHLEBOUNOVÁ, Tereza. Rakousko odhaluje plány svého předsednictví EU. *EUROSKOP.CZ*[online]. 2018 [cit. 2019-1-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31104/clanek/rakousko-odhaluje-plany-sveho-predsednictvi-eu/>.

KRASTEV, Ivan. The populist moment. *EUROZINE* [online]. 2007 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.eurozine.com/the-populist-moment/>.

LILLA, Mark. France on Fire. *New York Review of Books* [online]. 2015 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.nybooks.com/articles/2015/03/05/france-on-fire/>.

LINDNER, Tomáš. Čas odejít? *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-4]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/31/cas-odejit>.

LINDNER, Tomáš. Itálie je v krizi: antievropští populisté mohou ještě posílit. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/italie-je-v-krizi-antievropsti-populiste-chteji-odvolavat-prezidenta>.

LINDNER, Tomáš. Konzervativní rakouský Macron převzal slovník populistů. *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/200122177>.

LINDNER, Tomáš. Kvíz pro pokročilé: Jak zastavit migraci z Afriky? *Respekt* [online]. 2017 [cit. 1. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/33/kviz-pro-pokrocile>.

LINDNER, Tomáš. Mláďí vpřed: Sebastian Kurz vzal vítr z plachet populistům a v jednatřiceti letech sprintuje do křesla rakouského kancléře. *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/41/mladi-vpred>.

LINDNER, Tomáš. Nežijeme na ostrově: Naše šance. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2019-1-16]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/24/nezijeme-na-ostrove>.

LINDNER, Tomáš. Otresení v základech. Kvóty jsou ze stolu, hledání evropského řešení migrační krize pokračuje. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-27]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/28/otreseni-v-zakladech>.

MARTINCOVÁ, Nicole. Rakousko chce zavřít politické mešity. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/rakousko-chce-zavrit-politicke-mesity>.

Merkel says German multicultural society has failed. *BBC News* [online]. 2010 [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-11559451>.

ČTK. Migrantů mířících do EU ubývá, nejvíce jich míří do Španělska. *Novinky.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/478025-migrantu-miricich-do-eu-ubyva-nejvice-jich-miri-do-spanelska.html>.

MILLIERE, Guy. Francie se řítí do katastrofy, Macrona to nezajímá. *Gatestone Institut*[online]. 2018 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: <https://cs.gatestoneinstitute.org/13393/francie-katastrofy-macron>.

MILLIERE, Guy. Vzestup a pád Emmanuela Macrona. *Gatestone Institut* [online]. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.gatestoneinstitute.org/12850/emmanuel-macron-rise-fall>.

Mimořádné zasedání Evropské rady (článek 50) (13. prosince 2018). *Evropská rada Rada Evropské unie*[online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/12/13/art50/>.

Mimořádné zasedání Evropské rady (článek 50), 25. listopadu 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie*[online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/11/25/>.

Odbor azylové a migrační politiky: Slovníček pojmů. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2018 [cit. 2018-8-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>.

Evropský rozvojový fond (EDF). *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/eu/evropsky_rozvojovy_fond_edf.html.

NÁDOBA, Jiří. Babiš chce vycouvat z globálního paktu OSN o migraci. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-11-7]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/babis-reknu-cssd-aby-cesko-vycouvalo-z-globalniho-paktu-osn-o-migraci>.

NÁDOBA, Jiří. Rakousko zakazuje burky – dva týdny před volbami. *Respekt* [online]. 2017 [cit. 2019-1-12]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/rakousko-zakazuje-burky-dva-tydny-pred-volbami>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 439/2010 [online]. 2010 [cit. 2018-9-18]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010R0439&from=CS>.

Neformální zasedání hlav států a předsedů vlád, 19. a 20. září 2018. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2018/09/19-20/>.

NIEDERMAYER, Luděk. Vinit neziskové organizace, že napomáhají migraci, je cynismus: Nástroje k tomu, aby byznys pašeráků ve Středozeví skončil, drží v rukou politici. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-26]. Dostupné z: <https://respekt.cz/externi-hlasy/vinit-neziskove-organizace-ze-napomahaji-migraci-je-cynismus>.

Asylum and first time asylum applicants – annual aggregated data (rounded). *Eurostat*[online]. 2018 [cit. 2018-8-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00191>

:

Glossary of statistical terms: Long-term migrants. *OECD*[online]. 2001 [cit. 2018-8-25]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1562>.

Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti podle pohlaví a místa narození. *OECD iLibrary* [online]. 2018 [cit. 2018-8-10]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/data-00722-en>.

OLIVEIRA, Ivo. National Front seeks Russian cash for election fight. *POLITICO* [online]. 2016 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/le-pen-russia-crimea-putin-money-bank-national-front-seeks-russian-cash-for-election-fight/>.

Valné shromáždění (GA): Oficiální rozvojová pomoc (ODA) [online]. 2011 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Ofici%C3%A1ln%C3%AD-rozvojov%C3%A1-pomoc-GA.pdf>.

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. Praha: MŠMT, 2007, s. 42 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Jan%20Jel%C3%ADnek/Downloads/RVPG-2007-07_final%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Jan%20Jel%C3%ADnek/Downloads/RVPG-2007-07_final%20(2).pdf).

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2017, s. 61 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017.pdf.

SAUVAGET, Bernadette. Au diner du CFCM, Macron expose sa feuille de route sur l'islam en France. *Libération* [online]. 2017 [cit. 2019-1-5]. Dostupné z: https://www.liberation.fr/france/2017/06/21/au-diner-du-cfcm-macron-expose-sa-feuille-de-route-sur-l-islam-en-france_1578414.

SELUCKÝ, Kryštof. Denní menu: Evropští lídři dohodu o migraci vítají, humanitární organizace protestují. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-7-28]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/dohodu-o-migraci-vitaji-vsichni-evropsti-lidri>.

SELUCKÝ, Kryštof. Uprchlíky dovezou italské lodě do Valencie. Humanitární organizace protestují. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/kultura/italie-odmitla-lods-uprchliky-zacina-mezinarodni-krize>.

SHARANSKY, Natan. No future for Jews in France. *Jewish Telegraphic Agency* [online]. 2016 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.jta.org/2016/06/28/global/sharansky-arab-far-right-anti-semitism-mean-no-future-for-jews-in-france>.

Summit EU – Liga arabských států, 24. a 25. února 2019. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2019/02/24-25/>.

Školní vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání II. [online]. Brno, 2017 [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://www.gymkren.cz/wp-content/uploads/A03-%C5%A0VP2-4let%C3%A9-G.pdf>.

Školní vzdělávací program [online]. Slavkov u Brna, 2017 [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: https://cloud5.edupage.org/cloud/SVP_ZV_2017_v3.pdf?z%3Ai5ZQHxgn%2BQEOhdQWfdxenL5MSX5k9nZpkHevIOQ21UypkHl3LMZYTG4PBKH%2F%2Fawi.

The Economist. Itálie zvolila nezodpovědnost. Proč by se Evropa měla obávat Říma v rukou populistů. *Respekt* [online]. 2018 [cit. 2018-8-20]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2018/11/italie-zvolila-nezodpovednost>.

TREMOLET, Vincent. Immigration: l'incroyable aveu de François Hollande. *LE FIGARO.fr* [online]. 2016 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/vox/politique/2016/10/12/31001-20161012ARTFIG00292-immigration-l-incroyable-aveu-de-francois-hollande.php>.

EURODAC. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [online]. 2013 [cit. 2018-9-22]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/eurodac/ds-3850/archiv=0&p1=1887>.

Záchrana životů na moři a boj proti zločineckým sítím. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>.

Zdravotně humanitární program MEDEVAC. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=36628&docType=ART&chnum=1>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Modelová vyučovací jednotka na téma migrace

Příloha č. 2: Pracovní list – Definice a typologie migrace

Příloha č. 3: Modelová vyučovací jednotka na téma populismus

Příloha č. 4: Pracovní list – Charakteristika populismu

Výběr tématu a formulace výukového cíle

Téma:	Migrace
Výukový cíl:	Žák bude schopen definovat pojem migrace, zaujme vůči problematice vlastní postoj a za pomoci pedagoga provede její typologizaci.

Volba aktivizačních metod ve třífázovém modelu výuky E-U-R

Metoda úlohy na předvídání – učitel definuje problém, popíše určitou situaci, probere učební téma. Pro oživení výuky může podnítit studenty k zamyšlení se nad problematikou pomocí „provokativní otázky“, která může, ale také nemusí, mít jednoznačně správnou odpověď. Student tak na základě známých faktů a daných podmínek předvídá, k čemu by mohlo dojít.

Skupiny čtou – tříčlenné skupiny čtou pospolu přidělené texty a odpovídají na otázky, které jsou vedeny k porozumění textu. Jeden čte, druhý zaznamenává odpovědi, třetí kontroluje, zda každý rozumí a souhlasí s odpověďmi. Po skončení každý podepisuje pracovní arch s odpověďmi na potvrzení toho, že všichni rozumí a souhlasí s odpověďmi.

Metoda ANO-NE – učitel použije k opakování (v evokační či reflexní části výuky) probraného učiva otázky, které žákům nadiktuje do jejich sešitu. Žáci pak napíší své odpovědi – ano, ne. Společně s vyučujícím pak vyhodnotí odpovědi na otázky. (Po vyhodnocení odpovědí učitel může udělit pochvalu studentům, kteří odpověděli správně na všechny otázky, popřípadě i bodovat.)

Pomůcky na straně učitele

učebnice, pracovní listy, notebook, data-projektor, tabule, fix

Didaktické pomůcky na straně žáka

psací potřeby, sešit, učebnice

Doba trvání

45 minut

Instrukce pro žáky

- V úvodní aktivitě bude vaším úkolem se zamyslet nad tím, co se vám vybaví pod pojmem migrace. Zkuste zároveň popřemýšlet, jaké přínosy či negativa migrace přináší pro naši společnost. Vaše myšlenky pak následně zaznamenejte do sešitu.
- Ve druhé aktivitě budete učitelem rozděleni do tříčlenných skupin. Každá skupina obdrží pracovní list s příslušnými otázkami. Vaším úkolem bude si nejprve přerozdělit skupinové funkce – „čtenář, zapisovatel, kontrolor“. Následně si přečtete a analyzujete text s otázkami, na které pak odpovíte. Po dokončení práce se na zadní straně pracovního archu podepíšete, na znamení toho, že textu rozumíte a uvedete do rámečku vaši funkci, kterou jste ve vaší pracovní skupině vykonávali. Vaše odpovědi budou následně hodnoceny.
- V závěrečné aktivitě bude vaším úkolem zodpovědět do vašeho sešitu na otázky, které vám položí váš vyučující pro ověření si toho, jak jste během hodiny dávali pozor a co jste se naučili. Otázek bude deset, odpovídat na ně budete pouze ve formě – ano, ne. Vaše odpovědi budou následně reflektovány ve společné závěrečné diskuzi.

Vlastní průběh

Aktivizační metody použité ve výuce ve fázi EVOKACE

- *Metoda úlohy na předvídání –(10 minut)* – v úvodu hodiny učitel žákům definuje základní problém – migrace. Popíše její přínosy i negativa a uvede problematiku do kontextu střední Evropy. Poukáže na rozdílný přístup jednotlivých unijních zemí v otázce řešení migrační politiky. Žáky podníti k diskuzi například otázkou, zda-li je migrace pro naši společnost přínosná, anebo není. Na základě dosud získaných vědomostí a znalostí pak žáci budou nalézat odpovědi na položenou otázku a povedou následně s učitelem vzájemnou diskuzi, která může (ale nemusí) vést ke společnému řešení daného problému.

Aktivizační metody použité ve výuce ve fázi UVĚDOMĚNÍ SI

- *Skupiny čtou – (25 minut)* – žáci budou rozděleni do tříčlenných skupin, z nichž každá obdrží pracovní list s otázkami. Následně si žáci sami ve skupinách určí funkce – „zapisovatel, čtenář, kontrolor“ – a provedou rozbor a analýzu textu. Po ukončení své pracovní aktivity podepíší svůj pracovní arch s příslušnými odpověďmi na znamení toho, že všichni danému textu porozuměli a se svými odpověďmi plně souhlasí. Jejich výstupy pak budou následně hodnoceny.

Aktivizační metody použité ve výuce ve fázi REFLEXE

- *Metoda ANO-NE – (10 minut)* – na závěr hodiny učitel žákům nadiktuje soustavu deseti otázek, na které žáci do svého sešitu, na základě svých znalostí nabytých ve vyučovací hodině odpoví ve formě – ano, ne. Následně proběhne společná kontrola odpovědí s upřesněním jejich finálního znění. Nejlepší výkony žáků mohou být oceněny.

Klíčové kompetence dle RVP ZV, které budou aktivizačními metodami naplňovány

U žáků budou rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

- k učení
- k řešení problémů
- komunikativní
- sociální a personální
- občanské
- pracovní

Definice a typologie migrace

Uveď číslo skupiny a přečti si následující text

Skupina č.

Migrace je pohyb lidí z jedné oblasti do druhé s úmyslem se v nové oblasti dočasně či trvale usadit. Jan Jandourek v *Sociologickém slovníku* migraci definuje jako: „*Pohyb osob, skupin nebo větších celků obyvatel v geografickém a sociálním prostoru spojený s přechodnou nebo trvalou změnou místa pobytu.*“ (Jandourek, 2007, s. 159). Pohyb lidí obvykle probíhá na dlouhé vzdálenosti, přičemž překračuje hranice jednotlivých států. V takovém případě hovoříme o migraci vnější. Naproti tomu rozeznáváme migraci vnitřní, při které se lidé přemísťují v rámci jednoho státu definovaného státními hranicemi. Součástí migrace mohou být jednotlivci, rodiny anebo větší skupiny obyvatel. Podle toho rozlišujeme migraci individuální, kolektivní a masovou. Lidé své domovy opouštějí z mnoha různých důvodů. Pokud odcházejí na základě svého vlastního svobodného rozhodnutí, hovoříme o dobrovolné migraci. Pakliže jsou k tomu donuceni (např. válečnými konflikty, nízkým finančním ohodnocením, chudobou, hladomorem apod.) hovoříme o nucené migraci. Z časového hlediska můžeme migraci dělit na krátkodobou a dlouhodobou, přičemž platí, že pokud člověk v cizí zemi pobývá déle než jeden rok, hovoříme již o migraci dlouhodobé. Kromě toho dále rozlišujeme migraci legální a ilegální. Závěrem si uveďme dvě hlavní kategorie migrace, a to emigraci a imigraci. Emigrace znamená vystěhování obyvatelstva z jedné země do druhé. Imigrace pak přistěhování obyvatelstva z jedné země do druhé. Mezi státy s největší mírou emigrace patří řada afrických zemí. V Evropě bychom pak mohli hovořit o Polsku, Rumunsku či Bulharsku. Naopak mezi země s největší mírou imigrace patří USA, Velká Británie, Francie, Německo či Rusko.

Doplň následující věty

Migrace je ...

Vnější migrace znamená ...

Vnitřní migrace znamená ...

Součástí migrace mohou být ...

Lidé opouštějí své domovy kvůli ...

Z časového hlediska rozlišujeme ...

Emigrace znamená...

Imigrace znamená ...

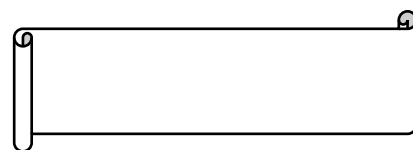
Mezi země s největší mírou emigrace patří ...

Mezi země s největší mírou imigrace patří ...

Vlastnoručním podpisem stvrzuji, že jsem se s výše uvedeným textem seznámil, plně mu rozumím a na otázky jsem odpověděl pravdivě, dle svého nejlepšího uvážení.

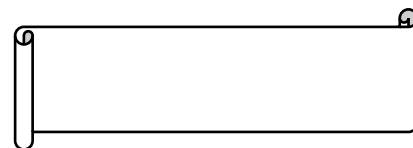
jméno, příjmení

funkce

A rectangular box with rounded corners and a vertical line on the left side, resembling a scroll, intended for a signature.

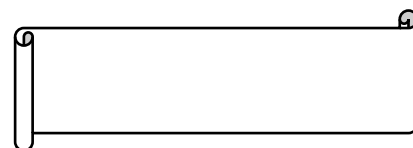
jméno, příjmení

funkce

A rectangular box with rounded corners and a vertical line on the left side, resembling a scroll, intended for a signature.

jméno, příjmení

funkce

A rectangular box with rounded corners and a vertical line on the left side, resembling a scroll, intended for a signature.

Zdroje:

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 159.

PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2013, s. 13.

Výběr tématu a formulace výukového cíle

Téma:	Populismus
Výukový cíl:	Žák bude schopen popsat základní charakteristické znaky populismu, adekvátním způsobem zareaguje na jeho průvodní jevy a na základě svých teoretických znalostí ho dokáže rozpoznat a upozornit na něj.

Volba aktivizačních metod ve třífázovém modelu výuky E-U-R

Zaměřené triády – dříve, než učitel začne vyučovat, nechá žáky přemýšlet ve trojici, co již o tématu znají, a formulovat otázky, které by chtěly odpovědět. Poté skupiny odpovídají na tyto otázky, diskutují nové informace, formulují nové otázky.

Metoda Skládačky – každý člen skupiny čte a studuje část z přiděleného materiálu, poté učí členy skupiny to, co se dozvěděl. Kontroluje také prostřednictvím dotazů, zda každý umí dobře svoji část.

Metoda Obrát' se na svého souseda – učitel požádá žáky, aby se obrátili na svého souseda ve třídě a zeptali se ho na něco, co se týká vyučovací hodiny: vysvětlili pojem, dali konkrétní příklad, shrnuli tři nejdůležitější body diskuze atp. Jde o jednoduchou strukturu, která se rychle začleňuje i do frontálně vedeného vyučování. Trvá několik málo minut.

Metoda T-GRAF – učitel vyzve studenty, aby během pěti minut na levou stranu T-grafu zapsali co nejvíce argumentů „ano“ nebo-li „pro“ k předloženému tématu. V dalších pěti minutách zapíší do T-grafu na pravou stranu co nejvíce argumentů pro „ne“ nebo-li „proti“ k danému tématu. Následně proběhne společná diskuze nad jednotlivými body.

Pomůcky na straně učitele

učebnice, pracovní listy, notebook, data-projektor, tabule, fix

Didaktické pomůcky na straně žáka

psací potřeby, sešit, učebnice

Doba trvání

45 minut

Instrukce pro žáky

- V úvodní aktivitě budete rozděleni do několika skupin po třech. Vaším úkolem bude se samostatně zamyslet nad tím, co byste chtěli o tématu hodiny – populismus – vědět. Vaše otázky formulujte do sešitu. Snažte se jich vytvořit co nejvíce, minimálně však alespoň pět. Následně ved'te skupinovou diskuzi a zkuste si na otázky odpovědět. Pakliže narazíte na skutečnost, o které byste chtěli vědět více, formulujte si otázky nové.
- V následující aktivitě budete pracovat opět ve skupinách. Můžete zůstat tak, jak jste pracovali při vašem prvním úkolu nebo se můžete přerozdělit jinak, záleží na vás. Každý člen pracovní skupiny obdrží krátký úryvek z vašeho společného textu. Úkolem každého z vás bude si text přečíst, zapsat si z něj do sešitu poznámky a ty pak následně zbytku skupiny převyprávět tak, aby vaši část textu pochopili.
- Ve třetí aktivitě bude vaším úkolem otočit se čelem ke svému sousedovi a zeptat se ho na něco, o čem jste v předchozí části výuky debatovali. Například, aby vám vysvětlil určitý pojem, uvedl konkrétní příklad či shrnul nejdůležitější pasáže z celé vyučovací jednotky. Cílem činnosti je fixace a upevňování učiva.
- V závěrečné aktivitě budete vyzváni učitelem, abyste jednotlivě přistupovali k tabuli a prvních 5 minut psali do levého sloupce co nejvíce argumentů „ano“ či „pro“ k tématu populismu. Například, abyste uvedli co nejvíce kladných vlastností populismu, v čem je dobrý a proč bychom ho měli „mít“. V dalších pěti minutách budete dělat přesný opak, tedy psát co nejvíce argumentů „proti“ – v čem je populismus špatný a proč ho „nemít“. Na závěr hodiny proběhne společná diskuze s vyučujícím, kde si proberete a vysvětlíte jednotlivé body. Cílem by měl být konsens, tedy společná shoda na tom, zda-li je populismus pro naši společnost přínosný, či naopak.

Vlastní průběh

Aktivizační metody použité ve výuce ve fázi EVOKACE

- *Zaměřené triády* – (10 minut) – V úvodu hodiny nechá učitel žáky přemýšlet ve trojici o tom, co si představují pod pojmem populismus. Žáci se sami zamyslí nad tím, co už vědí a formulují otázky, na které by chtěli znát odpověď. Následně proběhne diskuze, při které jednotlivé skupiny zodpoví na tyto (a jiné) otázky, diskutují nové informace a případně formulují další otázky.

Aktivizační metody použité ve výuce ve fázi UVĚDOMĚNÍ SI

- *Metoda Skládačky* – (20 minut) – žáci budou rozděleni do skupin. Každý člen skupiny obdrží krátký úryvek z celkového textu. Úkolem každého člena pracovní skupiny bude tento úryvek přečíst, provést si z něj stručné poznámky, a ty pak následně ostatním členům skupiny převyprávět tak, aby je pochopili.
- *Metoda Obrát' se na svého suseda* – (5 minut) – žáci budou vyučujícím vyzváni, aby se otočili čelem ke svému susedovi a položili mu několik otázek, které by se vztahovaly k dosud probíranému učivu, a na které by rádi znali odpovědi. Pomocí krátké vzájemné diskuze by si žáci fixovali a memorovali poznatky nabyté během vyučovací hodiny.

Aktivizační metody použité ve výuce ve fázi REFLEXE

- *Metoda T-GRAF* – (10 minut) – na závěr hodiny budou žáci vyučujícím vyzváni k tomu, aby postupně přicházeli k tabuli a v pětiminutových intervalech zaznamenávali na pravou a levou polovinu T-grafu argumenty „pro“ a „proti“ – ve vztahu k probíranému tématu. Smyslem metody je třibení myšlenek a věcná argumentace. Závěrem by měla proběhnout diskuze, která by mohla vést ke společnému konsensu.

Klíčové kompetence dle RVP ZV, které budou aktivizačními metodami naplňovány

U žáků budou rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

- k učení
- k řešení problémů
- komunikativní
- sociální a personální
- občanské
- pracovní

Charakteristika populismu

Přečti si následující část textu, tu pak vysvětli svým spolužákům z pracovní skupiny

7 klíčových znaků populismu

Populismus má své kořeny v zastupitelské demokracii. Populisté neusilují o popření zastupitelské demokracie, pouze tvrdí, že jen oni mohou být legitimními představiteli tohoto systému.

Za populisty nelze označit pouze ty, kteří kritizují elitu. Populisté se vyznačují i tím, že jsou anti-pluralisté. Tvrdí, že jedině oni mohou vládnout. Ostatní političtí soupeři jsou v jejich očích nelegitimní. Pakliže jsou populisté v opozici, vládnoucí elitu označují za nemorální.

Populisté zdánlivě zastupují vůli lidu. Skutečnost je však taková, že vůle obecného dobra je zneužita ve prospěch ospravedlnění tzv. „správné politiky“. Tím, že se populismus opírá o lid, ho činí imunním vůči empirickému vyvrácení.

Populismus nepřináší větší participaci občanů v politice. Častá volání po referendech jsou tak klamná.

Kritická občanská společnost je pro populisty nepřijatelná. Svoji vládu opírají o masový klientelismus, korupci a média. Jejich moc ohrožuje ústavu a základní demokratické principy státu.

S populisty je nutné jednat. Měli by být kritizováni za to, co činí. Ostatní političtí představitelé by se neměli zdráhat možné spolupráce. „*Hovořit s populisty není totéž co hovořit jako populisté.*“ Jako typický příklad bychom mohli uvést Rakousko, ve kterém vládne koalice lidovců (ÖVP) kancléře Sebastiana Kurze a krajně pravicová strana svobodných (FPÖ) vedená jejím předsedou Hansem-Christianem Strachem.

Populismus musíme chápat jako vyjádření nespokojenosti občanů s vládnoucím establishmentem. Za žádnou cenu jej však nesmíme chápat jako přiblížení politiky „k lidem“. Populismus by měl přimět vládnoucí třídu k tomu, aby se zamyslela nad hlubšími otázkami morálky, občanského řádu a pluralismu.

Anotace

Diplomová práce se věnuje současné problematice migrační krize, jejíž počátky můžeme spatřovat v tzv. Arabském jaru. Hlavní cíl, který si práce klade, je přiblížit laické veřejnosti tematiku migrace. Dalším cílem práce je poukázat na vztah mezi přistěhovalectvím a narůstající oblibou populistických stran a hnutí napříč vybranými zeměmi Evropské unie. Práce je založená na empirických datech a relevantních zdrojích dostupných od renomovaných a čelních představitelů z řad odborníků zabývajících se otázkou migrace. V úvodu práce se čtenář seznámí s hlavními terminologickými pojmy a metodologickými postupy, které byly v práci užity. Následně, na podkladu vybraných zemí EU, bude ozřejměna stručná charakteristika demografických, socioekonomických a jiných změn, které unijní země v současnosti nejvíce zatěžují. Závěr kapitoly bude obsahovat rešerši a stručné shrnutí dosavadní situace. Poslední část práce poskytne zamyšlení nad možnostmi implementace tematiky migrace v rámci výchovně-vzdělávacího procesu žáků na základních a středních typech škol. Závěr práce nabídne výčet několika možností, jimiž by se Evropa měla dále řídit.

Klíčová slova

Evropa, Evropská unie, migrace, asimilace, integrace, islamizace, xenofobie, multikulturalismus, antisemitismus, euroskepticismus, populismus, nacionalismus

Annotation

This master's thesis concerns the contemporary issue of the migrant crisis, the beginnings of which can be seen in the so-called Arab Spring. The main aim of this thesis is to give the non-professional general public insight into the topic of migration. One further aim is to point out the relationship between immigration and the growing popularity of populist parties and movements across selected countries of the European Union. The thesis is based on empirical data and relevant sources accessible from reputable and leading representatives of experts dealing with the matter of migration. In the introduction, the reader will get acquainted with main terminological terms and methodological procedures, which are used in the thesis. Subsequently, on the basis of selected EU countries, concise characteristics of demographic, socioeconomic and other changes which currently burden the union countries will be clarified. The end of the chapter includes a research and a concise summary of the present situation. The last part of the thesis will provide a reflection on the options of implementation of the topic of migration in the educational process at lower secondary schools and secondary schools. The conclusion will offer a range of possible options which Europe should follow.

Key words

Europe, Europe union, migration, assimilation, integration, islamisation, xenophobia, multiculturalism, antisemitism, euroscepticism, populism, nationalism

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jan Jelínek
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Petr Zima, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Migrace v Evropě 21. století a její důsledky
Název v angličtině:	Migration in 21st Century Europe and its Consequences
Anotace práce:	Diplomová práce se věnuje současné problematice migrační krize, jejíž počátky můžeme spatřovat v tzv. Arabském jaru. Hlavní cíl, který si práce klade, je přiblížit laické veřejnosti tematiku migrace. Dalším cílem práce je poukázat na vztah mezi přistěhovalectvím a narůstající oblibou populistických stran a hnutí napříč vybranými zeměmi Evropské unie.
Klíčová slova:	Evropa, Evropská unie, migrace, asimilace, integrace, islamizace, xenofobie, multikulturalismus, antisemitismus, euroskepticismus, populismus, nacionalismus
Anotace v angličtině:	This master's thesis concerns the contemporary issue of the migrant crisis, the beginnings of which can be seen in the so-called Arab Spring. The main aim of this thesis is to give the non-professional general public insight into the topic of migration. One further aim is to point out the relationship between immigration and the growing popularity of populist parties and movements across selected countries of the European Union.
Klíčová slova v angličtině:	Europe, Europe union, migration, assimilation, integration, islamisation, xenophobia, multiculturalism, antisemitism, euroscepticism, populism, nationalism
Počet příloh vázaných v práci:	4
Rozsah práce:	112 stran + přílohy
Jazyk práce:	Český jazyk